

RAPORTUL COMISIEI DE ANCHETĂ PENTRU VERIFICAREA GESTIONĂRII FONDULUI FORESTIER, A ZONELOR DE PROTECȚIE A APELOR RÎURILOR ȘI ALE BAZINELOR DE APĂ, A PARCURILOR.

1. Temeiul Legal

Comisia de anchetă pentru verificarea gestionării fondului forestier, a zonelor de protecție a apelor râurilor și ale bazinelor de apă, a parcurilor, a fost constituită prin Hotărârea Nr. 141 Parlamentul Republicii Moldova din 15.06.2012, în conformitate cu prevederile art.34 din Regulamentul Parlamentului.

Conform Hotărârei Parlamentului nr. 257 din 09.11.2012 a fost prelungit termenul de activitate al Comisiei de anchetă pentru verificarea gestionării fondului forestier, a zonelor de protecție a apelor râurilor și ale bazinelor de apă, a parcurilor.

2. Obiectivele Comisiei de Anchetă:

1. Verificarea legalității acordării în arendă a fondului forestier și a respectării legii de către arendași (scopurile arenzii, legalitatea construcțiilor și necesitatea schimbării sau nu a destinației terenurilor din fondul forestier pentru edificiile amplasate actualmente în sectoarele de pădure inspectate);
2. Cercetarea politicii cadrelor (principiile și respectarea legislației la concedierea și angajarea personalului silvic) ;
3. Verificarea procesului de circulație a masei lemnoase (punerea în valoare, recepția, comercializarea și evidența contabilă);
4. Verificarea gestionării fondului cinegetic (evidența fondului de vânătoare, eliberarea licențelor și contabilizarea, precum și valorificarea proceselor de combatere a braconajului);

5. Controlul gestionării bazinelor acvatice, precum și starea lor.

Membrii comisiei de anchetă

Președinte

GRIȘCIUC Simion– PLDM

Secretar

VIERU Boris – PL

Membri

PETKOV Alexandr – PCRM

FOCȘA Gheorghe – PLDM

SÎRBU Oleg – PD

VACARCIUC Andrei – PLDM

POPA Gheorghe – PCRM

VREMEA Igor – PCRM

ZAGORODNÎI Anatolie – PCRM

Conform articolul 36 al (3) din Regulamentul Parlamentului nr. 797-XIII din 02.04.1996 care prevede atribuțiile comisiilor de anchetă, atunci când pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări, în vederea elucidării adevărului, este necesar a antrena experți, comisia de anchetă dispune efectuarea de expertize. A fost solicitată participarea specialiștilor din cadrul instituțiilor de profil:

Nr.	Nume	Prenume	Funcția
Inspectoratul Ecologic de Stat			
1.	Untilă	Veceslav	Șeful Inspectoratului Ecologic de Stat
2.	Zugravu	Daniel	Șef Direcția Inspecția florei și faunei
3.	Caliniuc	Ion	șef-adjunct Inspecția florei și faunei
4.	Misic	Vitalie	inspector
Inspecția în construcții			
5.	Vasile	Radu	Șeful Inspecției
6.	Potop	Veaceslav	șef-adjunct Inspecția în construcții
Ministerul Finanțelor			
7.	Negruță	Veceslav	Ministrul Finanțelor
8.	Ciochina	Vasile	șef-adjunct Secția inspectare financiară

9.	Gherciu	Alexandru	inspector
10.	Ciochina	Andrei	inspector
11.	Lungu	Natalia	inspector
12.	Raietchi	Elena	inspector
13.	Caproș	Igor	inspector
Agenția „Moldsilva”			
14.	Botnari	Fiodor	Director general adjunct
15.	Platon	Ion	Director general adjunct
16.	Rotaru	Petru	Șef Direcția fond forestier
17.	Grubii	Ghenadie	Șef secția fond forestier și arii protejate
18.	Bobea	Vasile	Inginer
19.	Dumitru	Galupa	Directorul Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS)
20.	Aurel	Lozan	Expert Forestier al Programul ENPI FLEG

Activitatea Comisei de Anchetă

Comisia de anchetă a petrecut 27 ședințe, inclusiv 19 în deplasare la întreprinderile pentru silvicultură, parcuri naționale, râuri și bazine acvaticice, iar 8 ședințe au fost petrecute la Chișinău, cu audierea persoanelor a căror prezență a fost solicitată.

În perioada de activitate a Comisiei de anchetă au fost audiate în jur de 340 de persoane, printre care persoane nemijlocit implicate în activitatea silvică: pădurari, maiștri silvici, ingineri silvici, contabili, directori de întreprinderi, persoane din administrația publică locală, atât de nivel I cât și de nivelul II, ONG de mediu, precum și simpli cetățeni preocupați de situația din ramura silvică a Republicii Moldova.

Comisia de anchetă, pe parcursul activității sale, a solicitat informații scrise și a adresat interpelări unui șir de instituții de stat și persoane cu funcții de răspundere, și anume: Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Mediului, Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul Ecologic de Stat, Agenția de Stat „Moldsilva”, Academia de Științe, Agenția „Apele Moldovei”, Societatea Pescarilor și Vânătorilor.

Toate informațiile, răspunsurile oficiale, concluziile și alte documente care au parvenit în Comisie sînt parte componentă a acestui Raport și sînt anexate. Toate înregistrările audio efectuate pe parcursul activității Comisiei sînt accesibile pentru audiere și se păstrează în arhiva Secretariatului Parlamentului.

În cadrul comisiei de anchetă au parvenit 80 de plîngeri, apeluri telefonice de la cetățeni care au salutat crearea comisiei, adresînd demersuri și solicitări de ameliorare a situațiilor create în ramura silvică, parcurile naționale și bazine acvaticice.

Pe parcursul activității comisiei de anchetă au fost organizate un șir de inspecții la ocoalele silvice ale întreprinderilor, în adresa cărora au fost formulate cele mai multe plîngeri și demersuri.

Capitolul I

Descrierea fondului forestier

1. Descrierea statistică a fondului forestier

Pădurile Republicii Moldova sunt o parte componentă a patrimoniului natural național și sunt printre puținele surse regenerabile, care oferă posibilitatea de a influența și ameliora calitatea mediului înconjurător.

Resursele forestiere din Republica Moldova sunt constituite din resursele fondului forestier și vegetația forestieră din afara acestuia.

Conform datelor Cadastrului funciar al Republicii Moldova, la 01.01.2012, suprafața acoperită cu vegetație forestieră alcătuia 462,7 mii ha, iar fondul forestier constituie 419,2 mii ha, inclusiv suprafața acoperită cu păduri – 374,8 mii ha (11,1%). Vegetația forestieră din afară fondului forestier este de 46,7 mii ha, inclusiv 29,8 mii ha perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole, drumurilor, râurilor și bazinelor acvatice și 19,2 mii ha plantații de arbori și arbuști. Aici putem vorbi despre gradul de împădurire, 11,1 % sau 0,086 ha pe cap de locuitor.

Fondul forestier, proprietate publică a statului, constituie 362,0 mii ha, dintre care 336,4 mii ha sunt gestionate de Agenția „Moldsilva”, 301,9 mii ha - terenuri acoperite cu păduri –89,8 % , 26,3 ha aflându-se pe teritoriul Transnistriei. Suprafața de 54,5 mii ha se află în gestiunea primăriilor, iar 3,2 mii ha – în proprietate privată.

Dispersarea și fragmentarea resurselor forestiere, repartizarea lor neuniformă pe teritoriul țării constituie un factor negativ pentru exercitarea influențelor eco-protective benefice asupra mediului înconjurător, crearea condițiilor confortabile de trai pentru populație și asigurarea cu produse lemnoase și nelemnoase.

Ariile naturale protejate de stat, cu excepția zonelor umede de importanță internațională (care sunt în curs de formare) ocupă o suprafață de 68,5 mii ha, dintre care peste 63 mii ha (95%) sunt situate în fondul forestier gestionat de autoritățile silvice.

Teritorial 57,7% din suprafața terenurilor acoperite cu pădure și vegetație forestieră revin zonei centru, iar 26,6% din terenurile respective fiind distribuite între zona nord și zona sud - 15,7 %.

În conformitate cu articolul 14 al Codului silvic, pădurile Republicii Moldova sunt încadrate în grupa I funcțională, având în exclusivitate funcții de protecție a mediului

înconjurător. În raport cu funcțiile pe care le îndeplinesc, pădurile se încadrează în cinci subgrupe funcționale:

- 1) păduri cu funcții de protecție a apelor – 1,6 %;
- 2) păduri cu funcții de protecție a terenurilor și solurilor – 7,9%;
- 3) păduri cu funcții de protecție contra factorilor climaterici și industriali dăunători – 47,4%;
- 4) păduri cu funcții de recreere – 26,4%;
- 5) păduri de interes științific și cu funcții de ocrotire a genofondului și ecofondului forestier – 16,7%.

Pădurile aflate în gestiunea altor deținători sunt încadrate în categoria pădurilor de protecție a terenurilor și solurilor, precum și de protecție contra factorilor climatici și industriali dăunători. Aceste păduri au fost plantate prioritar în ultimii 50 ani, cu excepția unor primării din zona centrală în care au mai rămas păduri naturale din cadrul fostelor „păduri răzășești”, care conform datelor istorice, în anul 1945 erau circa 30 mii ha.

Caracteristica generală actuală a pădurilor comunale:

- trupuri mici dispersate în extravilanul localităților rurale și urbane;
- au drept specie de bază salcâmul;
- în aceste păduri practic nu se respectă regimul silvic;
- actualmente nu dispun de proiecte de amenajare;
- măsurile de îngrijire și conducere se aplică de la caz la caz;
- sunt afectate grav de pășunat și tăieri ilicite, poluare cu deșeuri etc.

Vegetația forestieră din afara fondului forestier include:

- perdele forestiere de protecție amplasate pe terenurile agricole;
- perdele forestiere de protecție și plantațiile de arbori și arbuști situate de-a lungul căilor de comunicație;
- grupe de arbori și arborii aparte din perimetrul orașelor și localităților.

Actualmente, Republica Moldova dispune de 46,7 mii ha vegetație forestieră din afara fondului forestier, exprimată prin 29,8 mii ha perdele forestiere de protecție (a câmpurilor agricole, drumurilor, râurilor și bazinelor acvatice etc.) și 16,9 mii ha – alte tipuri de vegetație forestieră, care, de asemenea, contribuie substanțial la menținerea echilibrului ecologic.

Spre deosebire de pădurile gestionate de Agenția „Moldsilva”, terenurile cu vegetație forestieră nu sunt amenajate și gospodărite în baza unor proiecte și planuri

justificate și argumentate. Gospodărirea se face reieșind din considerentele deținătorului de fond și cu mari încălcări ale tehnologiilor silvice și respectării exigențelor ecologice și silvice.

Principalul gestionar al fondului forestier proprietate publică este Agenția „Moldsilva”, care, după cum am menționat, deține 89,8% din suprafața totală a terenurilor acoperite cu pădure. Celelalte terenuri acoperite cu pădure și vegetație forestieră sunt deținute de autoritățile publice locale de gradul I și II, Ministerul Transportului și Infrastructurii Drumurilor, Agenția „Apele Moldovei”, acestea fiind reprezentate, în primul rând, prin perdele forestiere pentru protecția terenurilor agricole, perdele forestiere de protecție a drumurilor și perdele forestiere de protecție a apelor, precum și pădurile din cadrul localităților rurale ce sunt în administrarea primăriilor și consiliilor raionale.

Fondul forestier proprietate privată constituie doar 3,2 mii ha din suprafața totală a fondului forestier. O mare parte din terenurile private plantate în perioada 2002-2009 cu vegetație forestieră vor fi trecute în faza de masiv forestier în anii următori, 2013-2015. Potențialul de creștere a acestui sector este unul dintre cele mai mari în Republica Moldova. Conform Cadastrului funciar, în prezent, suprafața terenurilor agricole erodate constituie 858,564 mii ha sau 46,7% din suprafața terenurilor arabile. Din aceste terenuri sunt slab erodate – 504,158 mii ha (59%); moderat erodate – 252,711 mii ha (29%); puternic erodate – 101,695 mii ha (12%). Pe solurile slab erodate, roada se micșorează la culturile de câmp cu 10-20%, pe cele moderat erodate cu 30-40% și pe cele puternic erodate cu 50-60%. Daunele anuale aduse economiei țării din cauza eroziunilor constituie circa 3 mlrd.lei. Terenurile aflate în proprietate privată pot fi utilizate, ca perspectivă, în următorul mod:

- crearea pășunelor ameliorate
- creșterea/plantarea vegetației forestiere.

Printre concluziile principale privind starea resurselor forestiere din Republica Moldova, menționăm următoarele:

- insuficiența resurselor forestiere pentru satisfacerea necesităților economice, sociale și ecologice la nivelul economiei naționale și populației;
- gradul scăzut de împădurire a teritoriului, dispersarea și fragmentarea resurselor forestiere, repartizarea lor neuniformă pe teritoriul țării;
- sporirea vulnerabilității teritoriului țării la riscurile unor factori cum ar fi: secetele, inundațiile, alunecările de teren, extinderea zonelor de deșertificare și degradare a solurilor, eroziunea excesivă, grindina ș.a;

- degradarea resurselor forestiere, micșorarea stabilității și rezistenței biologice la influența factorilor perturbatorii, înrăutățirea stării de vitalitate și sănătate;
- degradarea fondului genetic al biotei spontane;
- incapacitatea arboretelor actuale de a valorifica potențialul stațiunilor forestiere din cauza provenienței vegetative din lăstari și necorespunderea speciilor silvoformante condițiilor acestor stațiuni, proveniență vegetativă din lăstari de generația a 2-4 a circa 60 la sută din păduri (la gorun procentul respectiv este de circa 90), având o rezistență mult mai redusă la acțiunea factorilor biotici și abiotici nocivi.

2. Descrierea fondului forestier pe specii de arbori, plante, animale

Compoziția pădurilor Moldovei este predominată de specii de foioase (97,8%), inclusiv cvercinee – 143,8 mii ha (39,6%), frâsinete – 16,6 mii ha (4,6%), cărpinete – 9,4 mii ha (2,6%), salcâmete – 131,0 mii ha (36,1%), plopișuri – 5,7 mii ha (1,6%) etc., rășinoasele fiind prezentate doar în proporție de 2,2%. Cvercineele sunt cele mai valoroase arborete din fondul forestier. Din suprafața totală a acestora – circa 27% provin din sămânță și 73% din lăstari. Această repartiție influențează și productivitatea cvercineelor, din care circa 43% sunt de productivitate superioară și 57% de productivitate inferioară.

Fondul forestier național cuprinde circa 800 corpuri de pădure cu o suprafață de la 5 la 1500 ha, repartizate neuniform pe teritoriul republicii. Vârsta medie a arboreturilor este de 40 ani; clasa medie de producție - 2,3, cu o consistență medie de 0,73. Majoritatea pădurilor seculare, care constituie cca 6 mii ha (2% din fondul forestier), sunt incluse în rezervații.

Stejarul pedunculat (*Quercus robur*) și cireșul (*Cerasus avium*) din masivele forestiere relativ mici sunt edificatori ai pădurilor din partea de nord a republicii. În pădurile din centrul țării (Codrii), edificatorii de bază sunt fagul (*Fagus sylvatica*), gorunul (*Quercus petraea*) și stejarul pedunculat (*Quercus robur*). În componența arboretului intră carpenul (*Carpinus betulus*), teiul argintiu (*Tilia tomentosa*), frasinul (*Fraxinus excelsior*) ș.a. Pe pantele cu expoziție sudică din regiunea Codrilor sunt răspândite goruneturi monodominante și goruneturi cu carpen.

În partea de sud a Republicii Moldova se extind comunitățile forestiere din stejar pufos (*Quercus pubescens*) și stejar pedunculat (*Quercus robur*). În luncile fluviului Nistru, râului Prut, în cursul superior al unor râuri mici se întâlnesc sectoare cu comunități forestiere de luncă (zăvoaie) din plop alb (*Populus alba*), stejar pedunculat (*Quercus robur*), ulm (*Ulmus laevis*), diverse specii din genul *Salix*.

Flora pădurilor Moldovei cuprinde peste 850 specii și se caracterizează printr-o pondere înaltă a speciilor introduse din alte regiuni floristice, care ocupă 34,1% din suprafața totală împădurită. Plantațiile forestiere, în care predomină speciile alohtone, posedă o vitalitate scăzută.

Fauna include 172 specii de vertebrate terestre (68,0% din numărul total) și cca 9 mii specii de insecte, majoritatea din care sunt în declin. Fenomenul degradării pădurilor este confirmat și de ponderea considerabilă a speciilor vulnerabile și periclitate.

Fauna forestieră cuprinde peste 90% din totalul speciilor, dintre care 116 specii de animale sunt incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova. Din aceste considerente, se poate afirma că ecosistemele forestiere au contribuit în cea mai mare măsură la conservarea biodiversității faunistice a țării.

Capitolul II Arenda fondului forestier

1. Arenda forestieră

Arenda terenurilor fondului forestier al RM este transmiterea în folosință a pădurilor republicii către persoane fizice și juridice în bază de contract. Temeiul legal al arendei în sectorul silvic îl constituie art. 26 din Codul Silvic, intitulat „Atribuirea terenurilor din fondul forestier în folosință”, care prevede că terenurile din fondul forestier pot fi atribuite în folosință persoanelor juridice și/sau fizice în scopurile prevăzute de Codul Silvic în condiții de arendă, precum și HG nr. 187 din 20.02.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind arenda fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau de recreere.

În dependență de modul de folosire sunt prevăzute două tipuri de arendă:

- arenda în scop de recreere;
- arenda în scop de gospodărire cinegetică.

Arenda în scop de recreere constă în transmiterea terenurilor fondului forestier pentru recreerea personală. În categoria pădurilor de recreere sînt incluse cu precădere pădurile zonelor verzi din jurul orașelor și altor localități, inclusiv sectoarele de păduri - parc din aceste zone, pădurile din prima și a doua zonă de protecție sanitară a surselor de aprovizionare cu apă, pădurile din zonele de protecție sanitară a stațiunilor balneoclimaterice și a sanatoriilor, pădurile urbane și pădurile-parc, precum și alte păduri, parcuri, fișiile de pădure de-a lungul căilor de comunicație, constituite din parcele întregi, păduri de interes cinegetic deosebit, păduri care protejează obiective speciale, cu excepția terenurilor incluse în fondul ariilor naturale protejate de stat. Terenurile ocupate cu păduri de recreere se împart în zone de agrement activ (în masă) și moderat (de plimbare).

Arenda în scopul gospodăririi cinegetice constă în transmiterea în arendă a terenurilor fondului forestier pentru dezvoltarea și organizarea gospodăriilor de vînătoare. Sectoarele arendate în scop de vînătoare sunt amplasate mai departe de localități, în trupurile de păduri mari.

Agenția „Moldsilva” a suspendat procesul de dare în arendă a fondului forestier care se află în gestiunea instituției. O decizie în acest sens a fost luată de către Comisia pentru monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a dezvoltării sistemului de control inter/managerial. Pentru o perioadă nedeterminată este suspendată organizarea licitațiilor pentru acordarea dreptului de arendă a fondului forestier în scop de recreere sau pentru vînătoare.

Agenția a inițiat procesul de operare a unor modificări și completări în Regulamentul cu privire la arenda fondului forestier, iar până la adoptarea acestora este considerată inoportună semnarea altor contracte de arendă, în condițiile în care nu sunt elucidate concret drepturile și obligațiile părților contractului de arendă a fondului forestier.

Această decizie a fost adoptată din câteva cauze, și anume:

- informația emisă de Agenția Relații Funciare și Cadastru, potrivit căreia, în prezent, loturile de teren din fondul forestier expuse la licitație de Moldsilva nu pot fi înregistrate pînă la efectuarea delimitării întregului trup de pădure;

- Agenția "Moldsilva" a inițiat procesul de operare a unor modificări și completări ale Regulamentului cu privire la arenda fondului forestier;

- înregistrarea tot mai frecventă, în ultima perioadă, a încălcărilor grave a regimului silvic pe sectoare transmise în arendă, inclusiv datoriile considerabile pentru plata arendeii.

Agenția "Moldsilva" are încheiate 807 contracte cu o suprafață totală de 11531 ha de pădure ce constituie 4,1 % din suprafața fondului forestier gestionat de către Agenția "Moldsilva", dintre care, 740 contracte în scop de recreere, pe o suprafață de 2461 ha, și 67 contracte în scop de gospodărire cinegetică, pe o suprafață de 9070 ha.

2. Probleme apărute pe parcursul acordării în arendă.

Procedura de transmitere în arendă a fondului forestier a fost afectată de disfuncționalitățile existente în legislație privind exercitarea funcției de arendator, aceasta revenind, pe de o parte, întreprinderilor, conform atribuțiilor delegate prin statut, iar pe de altă parte, potrivit Codului silvic – organului silvic de stat.

Pînă la 28.02.2008, contractele privind transmiterea în arendă a fondului forestier în scopuri de vînătoare erau încheiate cu arendașii de către Agenție, iar în alte scopuri -- de întreprinderile silvice.

Odată cu intrarea în vigoare a Hotărîrii Guvernului nr.187 din 20.02.2008, Agenția „Moldsilva” a centralizat exercitarea atribuțiilor respective fără a reglementa și monitoriza eficient procesul de primire-predare a funcției de arendator, aceasta generînd neclarități în sectorul respectiv, precum și lipsa controlului intern în segmentul dat de activitate. Astfel, o parte din contracte au fost reîncheiate cu arendașii de către Agenție, cu stabilirea unor noi taxe pentru arendă și acumularea mijloacelor bănești la contul său de decontare, iar altele au rămas în vigoare conform condițiilor vechi, adică în administrarea întreprinderilor, fără a fi conformate normelor stabilite.

Cele menționate denotă prezența unui management inefficient în procesul de transmitere în arendă a fondului forestier, care are ca impact nerealizarea de venituri suplimentare în bugetul întreprinderilor silvice.

La transmiterea în arendă a terenurilor din fondul forestier, Agenția n-a prevăzut în contractele de arendă clauze contractuale referitor la sancțiunile pecuniare aplicate arendașilor în cazul neonorării în termenele stabilite a obligațiilor de plată, fapt care a privat-o de unele venituri suplimentare. Ca rezultat, în perioada anilor 2008-2013, unii arendași, achitînd cu întîrziere plata pentru arendă, au fost scutiți de sancțiunile respective.

Agenția, de asemenea, a încălcat procedura reglementată, acceptînd acordarea drepturilor de arendă fără a solicita de la arendași planurile de management privind folosirea terenurilor în scopuri determinate pentru perioada de arendă, cu indicarea măsurilor principale și a volumului planificat de investiții financiare. Concomitent, cu nerespectarea pct.11 din Regulamentul gospodăririi cinegetice, transmiterea în arendă a terenurilor forestiere în scopuri de gospodărire cinegetică s-a efectuat de către Agenție fără acordul autorității centrale abilitate cu gestiunea resurselor naturale și protecția mediului înconjurător.

În cadrul Agenției nu sînt stabilite în scris împuternicirile delegate la încheierea și monitorizarea contractelor de arendă, nu sînt reglementate funcțiile întreprinderilor subordonate în raporturile de arendă stabilite între Agenție și arendașii terenurilor fondului forestier.

Atît Agenția, cît și întreprinderile silvice nu exercită, în modul stabilit, funcțiile de control asupra organizării și desfășurării gospodăririi cinegetice sau de recreere. Astfel, nu se întocmesc acte de revizie la arendași, cu eliberarea avizelor, care urmează să includă: analiza stării terenurilor forestiere arendate, nivelul îndeplinirii condițiilor contractului, măsurile de ameliorare etc.

Nerespectarea procedurii reglementate la acordarea dreptului de arendă, la monitorizarea terenurilor forestiere și a executării contractelor de arendă a generat cazuri de gestionare neconformă a fondului forestier, inclusiv prin edificarea unor construcții neautorizate.

O altă problemă este cuantumul plății pentru arendă. Potrivit pct.13 din Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.187 din 20.02.2008, cuantumul plății pentru arendă este de 315 lei/ha – pentru terenurile arendate în scopuri de gospodărire cinegetică, și 4025 lei/ha – pentru terenurile arendate în scopuri de recreere, estimat conform metodologiei. În același timp, metodologia anexată presupune calculul plății

pentru arendă în corespundere cu indicatorii economici ai întreprinderii de pe teritoriul căreia sînt atribuite în arendă terenurile.

Expunerea normei respective permite tratarea neunivocă a acesteia. Ca urmare, la licitații și la încheierea contractelor de arendă a fost aplicată o plată identică pentru toate contractele. Mecanismul utilizat la stabilirea plății pentru arendă este ineficient, dat fiind faptul că condițiile de plată sînt identice pentru toți arendașii și nu au la baza lor criterii de evaluare a terenului respectiv, luîndu-se în considerație locul amplasării terenului forestier, dacă constituie o zonă de agrement amenajată, inclusiv cu forme mici arhitecturale, ceea ce influențează negativ asupra acumulării veniturilor.

În urma analizei legislației în vigoare, în coraport cu situația de facto, **comisia de anchetă a depistat următoarele încălcări care sunt admise în arenda fondului forestier.**

Una din problemele care pun în pericol fondul forestier este decizia luată pentru atribuirea în scopuri de recreere a fondului forestier. Deși, teoretic arenda pădurii nu ar trebui să dăuneze mult (sau cu daune cat de minimale) terenului silvic arendat, lucrurile din punct de vedere practic stau altfel. Interesul arendașilor, în majoritatea cazurilor, este departe de a avea o pădure durabilă. Din informațiile parvenite, privatizarea fondului forestier este în vizorul multor din cei interesați în arendă.

Astfel, cel mai mare pericol cauzat de arenda fondului forestier este fragmentarea teritorială (spațială) a fondului forestier. Acest fapt duce, fără îndoială, la slăbirea potențialului pădurii de ași exercita funcțiile. Totodată, presiunea exercitată asupra pădurii limitează aceasta în asigurarea durabilității diversității biologice.

O altă problemă sunt construcțiile care sunt admise de a fi ridicate în fondul forestier. Deși legislația este strictă și directă în ceea ce privesc construcțiile în fondul forestier, arendașii reușesc să interpreteze normele legislative eronat.

Conform art. 26 Codul Silvic, atribuirea în folosință a fondului forestier către persoanele juridice și/sau fizice în arendă este admisă, iar modul și condițiile de atribuire a terenurilor din fondul forestier în folosință este stabilit în Regulamentul privind arenda fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau de recreere. În pct. 30 din Regulament este indicat expres că acțiunile de recreere pe terenurile fondului forestier sunt permise pe sectoare special destinate pe suprafața cărora pot fi amenajate, inclusiv, alte obiecte, însă care nu sînt capitale. Toate obiectele edificate pe suprafața fondului forestier urmează a fi construite de comun acord cu arendatorul, în modul stabilit de legislația în vigoare.

Acest drept de a construi în fondul forestier nu urmează a fi interpretat într-un mod extensiv, întrucât în fondul forestier se permite edificarea doar de construcții ușor demontabile. Acest lucru este rezonabil deoarece una din obligațiile de bază ale arendașului este de a îndeplini oricare din lucrări doar cu utilizarea de mijloace care ar preveni apariția eroziunii solului, vătămarea și distrugerea arboretelor și arborilor solitari, seminișului și subarboretului, altei vegetații. Edificarea unor construcții capitale în fondul forestier ar veni în contradicție directă cu principiul protecției fondului forestier.

Astfel, legislația Republicii Moldova interzice expres edificarea obiectelor capitale pe terenurile fondului forestier. O altă concluzie pe care ținem să o expunem, și de care urmează să țină cont, în primul rând, atât arendatorul, cât și arendașii este faptul că în fondul forestier este permisă doar edificarea construcțiilor ușor demontabile. Acest lucru reiese și din pct. 33 din Regulament care prevede că obiectele construite de către arendași pe terenurile din fondul forestier atribuite în folosință în scopuri de recreere, la expirarea termenului de folosință, sînt demontate și supuse evacuării din contul arendașului sau se transmit, de comun acord și în modul stabilit, în gestiunea arendatorului. Construcțiile capitale, avînd, drept una din caracteristicile de bază, un fundament solid, sunt supuse demolării, iar construcțiile temporare, sunt demontate, de unde și noțiunea de obiecte ușor demontabile.

Din păcate, ținînd cont de faptul că în legislația națională nu găsim reglementarea expresă a noțiunii de „construcții ușor demontabile”, sunt admise abuzuri din partea arendașilor fondului forestier.

Am menționat anterior că Agenția "Moldsilva" are încheiate 807 contracte de arendă, dintre care, 740 contracte în scop de recreere și 67 contracte în scop de gospodărire cinegetică. Conform datelor prezentate de Agenție, în cazul a 90 de contracte sunt amplasate obiecte, începînd cu măsuțe, terminînd cu căsuțe de vacanță. La solicitarea comisiei de anchetă de a se indica cîte dintre aceste imobile sunt construcții capitale, Agenția a menționat că s-a adresat la Inspekția de Stat în Construcții pentru a fi controlate aceste construcții, și nici una din construcții nu a fost calificată ca fiind construcție capitală. Situația din teritoriu este diametral opusă.

Deși se susține că în fondul forestier nu sunt edificate construcții capitale, ceea ce ar atrage răspunderea prevăzută de lege, arendașii, în privința obiectelor edificate, dețin întregul set de acte de care dispune o construcție capitală, care sunt prevăzute în Legea privind calitatea în construcții, această lege nefiind aplicabilă construcțiilor ușor demontabile, care sunt permise în fondul forestier, din considerentul că unul din principiile de bază pe care le promovează și vine să îl asigure această lege este rezistența și

stabilitatea. Legea privind calitatea în construcții indică că pentru obținerea unor construcții de calitate corespunzătoare sînt obligatorii realizarea și menținerea pe întreaga durată de existență a construcțiilor a unor exigențe esențiale, printre care și rezistența și stabilitatea.

O altă încălcare depistată în urma analizei documentație deținute de arendași este faptul că certificatele de urbanism și autorizațiile de construcție au fost emise de către primarii localităților respective cu depășirea atribuțiilor de serviciu. Conform art. 29 al(1) lit. s) din legea privind administrația publică locală din 28.12.2006, primarul asigură elaborarea planului general de urbanism și a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului și le prezintă spre aprobare consiliului local, în condițiile legii. Această atribuție urmează a fi exercitată ținînd cont de prevederile altor legi de specialitate.

Art. 43 din Codul Funciar prevede că perimetrul localității este hotarul intravilanului (teritoriului ei) care îl desparte de extravilan. Art. 45 indică că toate terenurile orașelor și satelor (comunelor) se folosesc în conformitate cu planurile lor de sistematizare și cu planurile de organizare economico-funciară a intravilanului localităților. Planurile de sistematizare ale orașelor și satelor (comunelor) determină direcțiile principale ale folosirii terenurilor din intravilan pentru construirea caselor, a obiectelor industriale și de altă natură, pentru amplasarea și amenajarea locurilor de agrement, iar planurile de organizare economico-funciară a intravilanului determină direcțiile principale ale folosirii terenurilor care nu sînt destinate construcțiilor și a celor care rămîn temporar neocupate de construcții.

Conform art. 41 al Legii nr. 835 din 17.05.1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, amplasarea și proiectarea construcțiilor și amenajărilor se autorizează prin certificatul de urbanism, iar executarea lor, prin autorizația de construire. Iar, în conformitate cu art. 21 din legea nr. 163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, certificatele de urbanism și autorizația de construire se emit de către primarii municipiilor, orașelor, comunelor și satelor pentru construcții (lucrări de construcție/desființare) de orice destinație și tip de proprietate.

Din cele enunțate rezultă că primarii dețin atribuții de eliberare a certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construcții pentru edificarea caselor, a obiectelor industriale și de altă natură care se vor amplasa în intravilanul localității. Primarii care au eliberat certificate de urbanism și autorizații de construcție pentru edificarea construcțiilor pe terenurile fondul forestier, care se află în extravilanul localităților, nu aveau bază legală care i-ar fi împuternicit cu astfel de atribuții.

Prin admiterea de a fi edificate în fondul forestier de construcții capitale sunt încălcate și prevederile pct. 11 din HG nr. 5 din 15.01.1998 cu privire la aprobarea

Regulamentului general de urbanism, care indică că autorizarea executării construcțiilor și amenajărilor pe terenuri cu destinație forestieră este strict limitată. În mod excepțional, cu avizul organelor administrației publice de specialitate, se pot autoriza numai construcțiile necesare întreținerii pădurilor, exploatărilor silvice și culturilor forestiere. La amplasarea acestor construcții, se va avea în vedere atribuirea unei suprafețe cât mai mici posibile din cultura forestieră.

Acțiunile descrise au dus la reducerea și segmentarea suprafeței fondului forestier, fapt interzis expres de art. 78 al Codului Silvic.

Pentru a analiza situația reală în ceea ce privește încheierea și derularea contractelor de arendă, comisia de anchetă s-a deplasat la sediul Agenției "Moldsilva" pentru a lua cunoștință cu toate contractele de arendă și documentația referitoare la transmiterea fondului forestier în arendă. Au fost formulate următoarele obiecții.

Obiecții de ordin general

În urma controlului efectuat asupra respectării legislației civile și silvice de către Agenția de Stat "Moldsilva" la etapa întocmirii, încheierii și derulării contractului de arendă a terenurilor din fondul forestier în scop de recreere și/sau în scopul gospodăririi cinegetice au fost depistate următoarele iregularități, încălcări a legislației și omisiuni.

Conform pct. 4 din HG nr. 187 din 20.02.2008 acordarea dreptului de arendă a terenurilor din fondul forestier, proprietate publică a statului, se efectuează în baza contractului de arendă încheiat între arendator și arendași. Transmiterea terenului forestier în arendă se realizează printr-un act de primire-predare semnat de ambele părți. Conform contractelor de arendă încheiate cu Agenția "Moldsilva", acestea intră în vigoare din data semnării actului de predare-primire a terenului fondului forestier. Ținând cont de această prevedere, contractul urmează să producă efecte juridice, adică arendatorul și arendașul sunt legați să își îndeplinească obligațiile și se bucură de drepturi din momentul semnării actului de predare-primire, acesta din urmă fiind unul din actele de bază care este fundamentul raporturilor dintre părți.

Dacă contractul de arendă propriu-zis prevede părțile, obiectul, termenul, plata contractului, drepturile și obligațiile părților, modalitatea de efectuare a controlului asupra folosirii terenurilor arendate, responsabilitatea pentru încălcarea modului de folosință și organizare a terenurilor arendate, modificarea, suspendarea sau rezilierea contractului de arendă, atunci actul de predare-primire desemnează momentul temporal de la data când

începe să producă efecte juridice contractul, momentul din care sunt investite cu forță juridică clauzele contractuale.

Din acest considerent, una din încălcările majore pe care le consimte Agenția "Moldsilva" este faptul că în proporție de 65% din totalitatea contractelor încheiate de către aceasta nu au forță juridică propriu-zisă din considerentul că nu sunt încheiate acte de predare-primire. Sunt întâlnite cazuri în care actele de predare-primire au fost încheiate doar în urma nenumăratelor adresări ale arendașilor către Agenție cu demersuri pentru a le reaminti că terenurile date în arendă nu au fost transmise propriu-zis, aceștia nebeneficiind de obiectul contractului. Arendașii reamintesc Agenției, autorității administrative centrale în domeniul silviculturii și cinegeticii, că conform contractului terenurile fondului forestier urmează a fi transmise prin întocmirea actelor de predare-primire, delimitarea în natură, indicarea hotarelor.

Conform pct. 19 din HG nr. 187 din 20.02.2008 arendatorul este obligat, în termen de o lună din data intrării în vigoare a contractului de arendă, să efectueze revizia terenului forestier și să-l transmită arendașului, conform actului de predare-primire. Din această prevedere legală, anume Agenția este obligată ca în urma încheierii contractului să transmită terenul arendat din fondul forestier către arendaș prin încheierea unui act de predare-primire. Acest lucru este de la sine înțeles, deoarece, nu este îndeajuns de a indica în contract, la rubrica obiectul contractului, suprafața terenului, trupul de pădure, sectorul, parcela, etc. Pentru ca obiectul contractului să fie determinat sau cel puțin determinabil, în sensul art. 206 Cod Civil, este necesar ca la locul amplasării terenului să se deplaseze o persoană împuternicită de arendator pentru a preda obiectul contractului, și anume, prin delimitarea în natură cu fixarea semnelor silvice, indicarea hotarelor terenurilor forestiere în materialele cartografice, iar în cazul contractelor de arendă în scopul gospodăririi cinegetice este necesar de indicat și bonitatea terenului de vânătoare.

Agenția de Stat "Moldsilva" a intentat o cere de chemare în judecată privind încasare unei sume de bani, care reprezenta restanța la plata arende. Instanța de judecată a respins acțiunea Agenției pe motiv că contractul nu se consideră încheiat atâta timp cât nu este semnat actul de predare-primire. Omisiuni de felul dat din partea Agenției pot costa sumă impunătoare de bani, care urmează să asigure menținerea, conservarea și dezvoltarea fondului forestier, a faunei vânătoarești și obținerea profitului de către arendator.

Atâta timp cât nu este semnat actul de predare-primire, arendatorul nu poate pretinde de la arendaș achitarea plății pentru arenda terenului forestier, această sumă reprezentând venitul ratat pe care urma să îl încaseze Agenția. Deși în actul de inspectare întocmit de către Inspekția Financiară, au fost indicate observații referitor la incorectitudinea

gestionării patrimoniului Agenției, putem să indicăm ca gestionare incorectă și faptul că actele de predare-primire nu sunt întocmite, sau sunt întocmite peste o perioadă de timp ce depășește cu mult perioada de o lună (conform pct.19 HG nr. 187). Dacă nu este semnat actul de predare-primire, arendatorul nu poate pretinde suma arendeii, adică nu o poate încasa și utiliza conform necesităților Agenției. Atîta timp cît este vorba despre patrimoniul public nu este corect de a merge la astfel de riscuri, din considerentul că nu este suficient de a lua în considerație doar buna-credință a arendașilor, fără a avea un suport juridic, la care să faci referire în cazul în care arendașul încetează a îndeplini conștiincios obligațiile contractuale.

Printr-o somație, Agenția indică drept obligație a arendașului necesitatea adresării către întreprinderea silvică, în gestiunea căreia se află terenul fondului forestier arendat, pentru efectuarea predării-primirii terenului. Arendașul, cu regret a menționat faptul că semnarea actului de predare-primire nu a fost îndeplinită din considerentul că, deși s-a adresat de multe ori, directorul întreprinderii silvice refuza semnarea acestui act. Ținem să menționăm că contractul a fost încheiat la data de 05 noiembrie 2010, iar așa numita somație a fost expediată la data de 10 aprilie 2013.

Omisiuni care pot fi raportate la cele indicate anterior, deoarece pot produce aceleași efecte juridice, sunt și faptul că o multitudine de acte de predare-primire nu sunt date, adică nu poate fi determinat momentul din care a început să producă efecte juridice contractul, nu sunt ștampilate, fie nu sunt semnate de către o parte, în anumite cazuri, chiar de ambele părți.

Administrare incorectă a fondului forestier dat în gestiune Agenției, constituie și stabilirea cuantumului pentru arendă. Conform pct. 13 HG nr. 187, cuantumul plății inițiale pentru arendă constituie 315 lei/ha pentru terenurile arendate în scopuri de gospodărire cinegetică și 4025 lei/ha pentru terenurile arendate în scopuri de recreere, estimate conform unei metodologii, anexate la Regulament. Conform metodologiei menționate, stabilirea cuantumului arendeii are loc în funcție de mai mulți criterii. Estimarea valorică a unui hectar de teren forestier pentru arendă pe termen de un an are loc în baza unei formule, în care se includ date despre:

- veniturile ratate, egale costului serviciilor sau producției, obținute de întreprindere în medie de pe un hectar, drept rezultat al activității desfășurate;
- pierderile gospodăriei silvice, evaluate ca diferența dintre productivitatea acestor terenuri pînă la și după darea lor în arendă (înrăutățirea calității masei lemnoase comercializabile și resurselor nelemnoase de proveniență vegetativă);

- pierderile gospodăriei silvice, drept rezultat al desfășurării activității de către arendaș (distrugerea semințelor, semințișului, lăstarilor tineri de proveniență naturală în arborete silvice);

- cheltuielile întreprinderilor pentru efectuarea lucrărilor de ameliorare a stării pădurilor (ajutorarea regenerării naturale, lucrări de igienizare, reparare a drumurilor forestiere, de însemnătate antiincendiară, pază a pădurii etc.).

La rîndul său, veniturile ratate se calculează în dependență de veniturile întreprinderii, obținute în timpul unui an în urma prestării serviciilor sau vînatului și suprafața acoperită cu păduri deținută de întreprindere.

Totuși, în toate contractele încheiate de către Moldsilva, quantumul plății pentru arendă pornește de la suma indicată în Regulament, fără a fi individualizate sectoarele de pădure în mod individual, după criteriile sus menționate. Agenția echivalează veniturile întreprinderilor din centrul republicii și suprafețele acoperite cu păduri deținute de către acestea, cu cele din sudul și nordul republicii. Drept exemplu, pe terenurile fondului forestier amplasate în centrul republicii vînătoarea este mai activă, respectiv se vînd mai multe autorizații pentru a vîna animale sălbatice copitate, eliberată de autoritatea silvică centrală, spre deosebire de regiunea sudică a țării.

Mai mult ca atît, HG nr. 187 prevede posibilitatea modificării quantumului plății de arendă, la propunerea arendatorului, în caz de schimbare a condițiilor social-economice și conjuncturii pieței, dar nu mai des decît o dată în trei ani. Ținînd cont de faptul că Regulamentul de față a intrat în vigoare la data de 20.02.2008, pe parcursul a 5 ani, conjunctura social-economică din Republica Moldova a suferit un șir de schimbări, cel puțin poate fi comparat salariul mediu pe țară în 2008, cu cel din 2013. Cu toate acestea, Agenția, în nici unul din contracte nu a cerut ajustarea quantumului arendei.

Punctul 15 din Regulament prevede că un teren din fondul forestier urmează a fi acordat în arendă, doar dacă suprafața dată în arendă corespunde posibilităților reale de folosire efectivă a acestora din partea arendașului. Pentru a solicita arenda unui teren din fondul forestier, arendașul urmează să dispună de resurse materiale și financiare necesare, personal calificat, capacități de gospodărire. Analizînd setul de documente depus de către arendași la etapa solicitării arende, realizăm că Moldsilva face abstracție de la norma legală menționată, or acte care să confirme circumstanțele cerute de lege nu au fost întîlnite.

O altă omisiune admisă la stabilirea conținutului contractului de arendă a fondului forestier este stipularea insuficientă a caracteristicii resurselor forestiere arendate. Același lucru îl putem evidenția și în cazul actului de predare-primire. Atît în contract, cît și în

actul de predare-primire se indică doar indici cantitativi și amplasarea terenului dat în arendă.

Deși este obligatoriu de a indica în contract starea terenurilor forestiere arendate, iar în contractele de arendă în scopuri de gospodărie cinegetică și dinamica efectivului de animale și păsări de vânătoare în gospodăria cinegetică, acest lucru este întâlnit doar în 5 contracte din cele de peste 750 contracte încheiate de către Moldsilva. Se pune întrebarea, cum poate fi întocmit un act de control care ar conține o descriere detaliată a neajunsurilor depistate, dacă în actul de predare-primire nu sunt indicați indici cantitativi și calitativi la care se poate face referire. Cu același lucru se pot ciocni și în caz de reziliere a contractului de arendă, deoarece va fi, cel puțin dificil, să fie recuperat prejudiciul cauzat proprietarului în volum deplin, dacă starea fondului forestier nu corespunde cerințelor prevăzute de contract, atâta timp cât va fi imposibil de făcut trimitere la vreo clauză contractuală care ar conține astfel de reglementări.

Cît ține de derularea contractului de arendă, cu regret menționăm că arendatorul nu își îndeplinește unele obligații prevăzute în HG nr.187, cât și în contract, și anume, obligația de a efectua controale asupra organizării și desfășurării gospodăririi cinegetice și/sau de recreere este exercitat de către arendator, realizate nu mai rar de o dată pe an. Contracte de arendă încheiate în 2008-2010 au fost supuse inspecției abia în anul 2012, 2013. Angajații Agenției motivează lucrul dat prin faptul că nu există o colaborare cu întreprinderile silvice. Conform pct. 22-23 din Regulament, drept rezultat al controlului, se întocmește un act care conține descrierea detaliată a modului de gospodărire și neajunsurile depistate. Întreprinderea pentru silvicultură examinează actul și, în baza materialelor de control, eliberează un aviz, care conține:

- a) analiza stării terenurilor forestiere, dinamica efectivului de animale și păsări de vânătoare în gospodăria cinegetică;
- b) nivelul îndeplinirii condițiilor contractului de arendă a terenurilor forestiere;
- c) măsurile de ameliorare și termenele de realizare.

De faptul că arendatorul nu își îndeplinește obligațiile indicate mai sus ne indică și demersul nr. 04 din 28 noiembrie 2012 expediat de către administratorul SRL Parteneriate pentru dezvoltare în adresa Agenției prin care acesta solicită efectuarea unei inspecții și eliberarea actului de control și a avizului în care vor fi specificate activitățile necesare și modul de realizare al acestora în scopul unei bune administrări și exploatare a terenului arendat.

Pct. 24 din HG nr.187 prevede că în cazul în care arendașul nu îndeplinește prescripțiile indicate în aviz, pentru înlăturarea neajunsurilor depistate în urma controlului.

Moldsilva aplică sancțiuni sub forma de preîntâmpinare sau reziliere a contractului de arendă. Din cauza că prevederea respectivă nu este interpretată corect, sunt prezente situații în care, unui arendaș care a tăiat, în procesul amenajării teritoriului, un arbuște, și unui arendaș care a provocat vătămări și tăieri ilicite a unui număr mare de arbori li se aplică în ambele cazuri preîntâmpinare.

Este necesar ca arendatorul să aplice aceste sancțiuni în dependență de gravitatea faptei comise, pentru a nu admite un tratament diferențiat și inechitabil.

Conform pct. 20 din HG nr. 187, arendașul este obligat, în termenul stabilit de către arendator, dar nu mai târziu de 2 ani după semnarea actului de predare-primire a terenului forestier arendat, să prezinte arendatorului proiectul de gospodărire cinegetică sau în scopuri de recreere, elaborat de către instituțiile abilitate în acest domeniu, precum și planul de dezvoltare a gospodăriei cinegetice și/sau de recreere și de investiții pentru perioada de arendă. Astfel de proiecte nu sunt prezentate în majoritatea absolută a cazurilor. Acest lucru este admis din cauza că arendatorul nu stabilește un termen în care arendașul ar fi obligat de a prezenta aceste acte și nici nu monitorizează ca aceștia să le prezinte în termenul prevăzut de legislație.

Abia în lunile martie – mai 2013 au fost expediate note în adresa arendașilor ca aceștia să prezinte proiectul de gospodărire cinegetică sau în scopuri de recreere, precum și planul de dezvoltare a gospodăriei cinegetice și/sau de recreere și de investiții pentru perioada de arendă. Nu se respectă nici obligația arendașului de a prezenta darea de seamă anuală.

Conform pct. 39, pentru amenajarea teritoriului și crearea condițiilor optime pentru odihnă (organizarea rețelei de drumuri și poteci, terenuri de joacă și sportive, de parcare auto, crearea formelor mici arhitecturale etc.) arendatorul efectuează tăieri selective ale arborilor uscați, deteriorați și nevaloroși.

Fără a ține cont de aceste prevederi, Agenția "Moldsilva" a aprobat în nenumărate rînduri extragerea arborilor din sectorul arendat, în scopul efectuării lucrărilor de construcții a caselor de vacanță. Drept exemplu putem indica solicitarea arendașului (contract de arendă nr. 303 din 05 noiembrie 2010) de a tăia 4 copaci și arbuști de pe o suprafață de 180 m.p pentru construcția a doua case de vacanță, la solicitarea respectiva nefiind anexat planul general și proiectul de execuție a lucrărilor de construcție. În cazul altui arendaș (contract de arendă nr.301 din 05 noiembrie 2010) Moldsilva a autorizat tăierea a 7 copaci și defrișarea a 120 m.p de arbuști pentru amplasarea unei sonde de apă și construcția unei case de vacanță, iarăși în lipsa documentelor necesare ca Agenția să autorizeze efectuarea de construcții în fondul forestier.

La 20 iulie 2012 Moldsilva a permis SRL Vicorn Consulting extragerea a 17 arbori în scopul instalării a 2 bazine cu diametru de 7 m.

Se interpretează incorect art. 36 al (2) Codul Silvic, care prevede că recoltarea masei lemnoase prin tăieri secundare și alte tăieri în legătură cu construcția drumurilor, clădirilor, trasarea parcursului conductelor, liniilor de transport de energie electrică etc. se permite în toate pădurile. În acest caz este vorba de utilitate publică și nu de interese private.

La capitolul drepturi ale arendașului, găsim stipulate în HG nr.187, cât și în contractele-tip încheiate cu arendașii, prevederi care sunt în contradicție, atât cu alte prevederi ale hotărîrii, cât și care contravin Codului Silvic.

Este vorba de pct. 43, 45 din HG nr.187 care acordă dreptul arendașilor de a instala garduri și alte construcții pentru limitarea accesului, precum și pentru asigurarea securității vizitatorilor în terenurile arendate. Conform art. 32 din Codul Silvic, cetățenii au acces liber pe teritoriul fondului forestier. Vizitatorii au dreptul de a folosi gratuit pădurile în scopuri de recreere, pentru recoltarea fructelor și pomușoarelor sălbatice, nucilor, ciupercilor și altor produse ale pădurii. Accesul cetățenilor în păduri poate fi limitat sau interzis doar în scopul prevenirii incendiilor și în alte scopuri.

Instalarea gardurilor de către arendași vine în contradicție atât cu art. 32 Codul Silvic, cât și cu pct.46 lit. b, care impune drept obligație arendașilor de a asigura accesul populației pe terenurile fondului forestier arendat.

Cît ține de edificarea construcțiilor în fondul forestier, pct. 30 din HG nr. 187 prevede că ridicarea construcțiilor capitale în fondul forestier este interzisă. Toate construcțiile și obiectele amplasate pe terenul fondului forestier nu vor schimba landsaftul existent, la amplasarea lor ținându-se cont de forma acestuia. Obiectele se vor executa din materiale ușor montabile - demontabile, fiind amplasate pe fundații care să nu fie capitale.

Creează confuzie clauzele contractuale referitoare la rezilierea contractului de arendă a terenurilor din fondul forestier. Conform HG nr. 187 contractul de arendă poate fi reziliat în cazul înțelegerii părților și în alte cazuri prevăzute de lege. Rezilierea contractului în cazul înțelegerii părților poate avea loc oricînd și pentru oricare motive, asupra cărora au căzut de acord ambele părți. Codul Civil prevede că părțile își pot rezerva în mod expres prin contract dreptul de reziliere a contractului. Ținînd cont de faptul că contractul de arendă este un contract cu executare succesivă, asupra sa operează prevederile Codului Civil referitor la reziliere, precum și normele legale referitoare la rezoluțiune, aplicate în mod corespunzător.

Totuși, în textul contractelor de arendă încheiate de Moldsilva cu arendașii. se conține clauza care prevede că contractul de arendă se efectuează prin acordul comun al

părților contractante sau prin hotărârea instanței judecătorești, la cererea uneia dintre părți, în legătură cu neexecutarea de către cealaltă parte a obligațiilor contractuale. Călăuzindu-se de contractul de arendă, Moldsilva ignoră prevederile Codului Civil, și a nume cele care indică că dacă motivul rezilierii constă în neexecutarea unei obligații contractuale, rezilierea este admisibilă numai la expirarea fără rezultat a unui termen de remediere (termen de grație) sau după o somație rămasă fără efect.

Astfel, dacă un arendaș nu execută o clauză contractuală, Moldsilva este justificată de a înainta către acesta un termen de grație în interiorul căruia s-ar putea conforma prevederilor contractuale, iar dacă în urma expirării termenului, arendașul nu ar executa obligația contractuală, arendatorul va fi împuternicit de jure să rezilieze contractul, fără a apela la instanța de judecată

Mai mult ca atât, normele civile prevăd că contractele cu executare succesivă în timp pot fi reziliate de orice parte pentru motive întemeiate, fără respectarea unui termen de grație sau de somație. Există motiv întemeiat atunci când, luându-se în considerare toate împrejurările cazului și interesele ambelor părți, nu se poate pretinde nici uneia dintre ele continuarea raporturilor contractuale. Cel îndreptățit poate rezilia contractul doar într-un termen rezonabil, după ce a cunoscut sau a trebuit să cunoască motivul rezilierii.

Făcînd referire la esența contractului de arendă, o neexecutare esențială poate fi considerată, în primul rînd, și neachitarea plății pentru arendă. Acest lucru reiese și din prevederile art. 28 lit. e) Cod Silvic, care stipulează că încetarea dreptului de folosință a terenurilor din fondul forestier are loc în cazul neachitării la termen a plății pentru folosințele silvice. La raport este anexată lista arendașilor care nu își îndeplinesc obligația de plată a arendeii. Cu toate acestea, deși suma datoriilor față de Agenție cresc cu aproximativ 2000000 lei pe an, Moldsilva nu reziliază contractele de arendă cu arendașii rău platnici, încălcînd prevederile art. 28 Cod Silvic și ale pct. 52 din HG nr. 187, lipsind Agenția de încasări la buget. Din datele parvenite de la Agenție, în perioada anilor 2008 – 2013, pe motiv de neplată a arendeii, au fost reziliate prin acord comun sau prin intermediul instanței de judecată - 134 de contracte, în anul 2013 – 37 contracte, prin acordul comun al părților – 113 contracte, în anul 2013 -24 contracte ; contracte reziliate prin instanțele de judecată – 21 contracte, în anul 2013 – 13 contracte.

Nu pot fi trecute cu vederea anumite aspecte de ordin juridic, și anume:

Prin acorduri adiționale se modifică clauzele esențiale ale contractului, una din părțile contractului de arendă – arendașul.

Se motivează prin faptul că de cele mai deseori, are loc schimbarea arendaşului persoană fizică, cu arendaş persoană juridică, a cărui asociat unic este persoana fizică. O dată cu înregistrarea persoanei juridice, are loc o delimitare clară a personalităţii persoanei juridice de fondatorii săi. Conform art. 55 Cod Civil, persoană juridică este organizaţia care are un patrimoniu distinct şi răspunde pentru obligaţiile sale cu acest patrimoniu. poate să dobândească şi să exercite în nume propriu drepturi patrimoniale şi personale nepatrimoniale, să-şi asume obligaţii. În acest sens, urmează ca, prin acord comun, să fie reziliat contractul de arendă cu persoana fizică, pentru a fi încheiat un nou contract cu persoana juridică.

Mai mult ca atât, nefiind încă parte la contractul de arendă, acordul adiţional este încheiat între trei părţi, fiind semnat şi de persoana juridică.

Sunt întâlnite şi acorduri adiţionale prin care are loc cesionarea drepturilor şi obligaţiilor de la persona fizică, care a încheiat iniţial contract de arendă cu Agenţia, către o persoană juridică. Conform pct. 11 HG nr.187, se interzice subarenda terenurilor forestiere, răscumpărarea lor, precum şi transmiterea dreptului de deţinere. Conform punctului menţionat, transmiterea dreptul de deţinere, adică posesiunea terenului din fondul forestier arendat, obţinut de către arendaş în urma semnării actului de predare-primire, se interzice expres prin lege.

Conform pct. 30 din HG nr. 187 acţiunile de recreere pe terenurile fondului forestier se permit pe sectoare special destinate, amenajate cu parcări auto, terenuri sportive, rute şi poteci turistice, forme mici arhitecturale şi alte obiecte (care nu sînt capitale) construite de comun acord cu arendatorul, în modul stabilit de legislaţia în vigoare. Se interzice edificarea obiectelor capitale pe terenurile fondului forestier.

Din aceste considerente ţinem să indicăm următoarele:

- La data de 09 aprilie 2012, Agenţia Moldsilva a autorizat instalarea unei staţii de transformare a energiei electrice în fondul forestier (contract de arenda în scop de recreere nr. 44 din 02 iulie 2010);

- În zona de agreement Căprioara, ocolul silvic Ialoveni, Agenţia a autorizat construirea a unui restaurant – 30 locuri, unui hotel – 25 numere (contract de arendă nr. 10 din 2009);

- În ocolul silvic Ghidighici Agenţia a permis edificarea unui bloc restaurant, construirea unui iaz artificial şi a unui bazin (contract de arendă nr. 68 din 02 iulie 2010);

În privinţa contractelor de arendă în scopul gospodăririi cinegetice, menţionăm faptul că, deşi este obligatoriu de indicat efectivul real şi optim al vînatului şi cantitatea

reală și optimă a vînatului, în puține din contracte găsim reflectat acest aspect. Lucrul dat pune piedici în realizarea altei obligații a arendașului. În urma controlului va fi dificil de întocmit un act care conține descrierea detaliată a dinamicii efectivului de animale și păsări de vînătoare în gospodăria cinegetică, deoarece nu va fi cifra inițială de la care să pornească aceste estimări.

Se întîlnesc contracte de arendă în scopul gospodăririi cinegetice care acordă un statut preferențial anumitor arendași. Printr-o clauză specială inserată în contractul de arendă, se acordă dreptul arendașului de a efectua goana vînatului de pe suprafața de 400 ha amplasată în imediata apropiere a sectorului arendat. De aici rezultă faptul că arendașul achită plata pentru arendarea a terenului din fondul forestier, obiect al contractului, însă beneficiază de dreptul de a efectua căutarea, depistarea și urmărirea animalelor în scopul de a le vîna pe o suprafață de 400 ha amplasată în apropierea terenului arendat.

Scopul urmărit de către arendașii contractelor de arendă în scopul gospodăririi cinegetice este folosirea resurselor regnului animal prin vînătoare. Conform pct. 26 din Anexa nr.1 la Legea Regnului animal (Regulamentul Gospodării Cinegetice), se consideră vînătoare depistarea în scopul dobîndirii, urmărirea și dobîndirea propriu-zisă a animalelor aflate în condiții naturale. Apare situația în care terenul de 400 ha amplasat în apropierea terenului arendat de către arendașul favorizat, de asemeni poate fi dat în arendă. În acest caz se încalcă obligația arendașului de a nu limita drepturile altor beneficiari silvici.

Referitor la licitațiile desfășurate de către Agenția Moldsilva

Conform pct. 7 din HG nr.187, cetățenii sau persoanele juridice, pentru a lua în folosință prin arendă un teren al fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau recreere depun cereri, cu solicitare concretă, la autoritatea silvică centrală. Din această reglementare rezultă că contractul de arendă se încheie în urma unei solicitări depuse de persoana interesată. Doar în cazul depunerii mai multor cereri pentru atribuirea în folosință prin arendă a unui anumit teren forestier, cererile respective se examinează în bază de concurs, prin organizarea licitațiilor cu privire la comercializarea dreptului de încheiere a contractului de arendă.

Deși Agenția a organizat licitații, pentru loturile supuse licitației nu s-au înscris mai mult de un participant. Astfel, nu era necesitatea organizării unei licitații cu strigare. Prin organizarea licitației, Agenția a făcut risipă de timp, sustrăgînd propriul personal de la exercitarea atribuțiilor funcționale.

O dată stabilit faptul acordării dreptului la arendă în urma licitației, procedura prevăzută de legislație urmează a fi respectată într-u totul. Conform pct. 15 din HG nr. 136 cu privire la aprobarea Regulamentului privind licitațiile cu strigare și cu reducere, pentru a participa la licitația cu strigare, solicitanții, după publicarea comunicatului informativ, dar cel târziu cu o zi înainte de începerea licitației, prezintă secretarului Comisiei de licitație cererea, documentele care certifică, identitatea participantului, precum și actele care confirmă achitarea acontului, și a taxei de participare la licitație. Cu toate acestea, referitor la licitația din 05 martie 2012, deși loturile au fost atribuite în arendă în urma licitației, setul de documente nu este complet, și anume, nu este anexată cererea de solicitare a arendei, nu este anexată dovada achitării acontului și a taxei de participare, iar cererile de solicitare a arendei anexate, sunt completate de către aceeași persoană.

Referitor la licitația petrecută la 26 august 2009, nu sunt anexate la cererea de solicitare a arendei setul de documente menționate anterior. Mai mult ca atât, în această cerere, nu este indicată suma taxei de participare și a acontului.

Conform pct. 15 și 16 din HG nr. 136, taxa de participare la licitații se stabilește de către Comisia de licitație, dar nu va fi sub nivelul mărimii unui salariu minim pe țară. Cu toate acestea, pe parcursul a 5 ani, taxa de participare a constituit suma de 80 lei, pentru persoane fizice și 200 lei, pentru persoane juridice.

Referitor la anumite contracte de arendă

O atenție specială urmează de acordat contractelor de arendă a terenurilor din din fondul forestier din raza administrativă a com. Ruseștii Noi, raionul Ialoveni, în sectorul Poienița Veselă. Contractele indicate mai jos sunt cele în temeiul cărora au fost edificate construcții în fondul forestier.

Cuiumji Olga (contract de arenda nr.300 din 05 noiembrie 2010). Arendașul, pe data 19 decembrie 2011, a obținut eliberarea certificatului de urbanism, iar Agenția "Moldsilva" a autorizat edificarea construcțiilor prin aplicarea ștampilei și semnarea planului general.

În așa mod a fost admisă edificarea în fondul forestier a unei piscine (150 m.p) și a unei case de vacanță (270 m.p). Conform proiectului de execuție, fundația a fost executată din gresie, plăci ceramice, mortor din ciment-nisip, beton armat, pardoselele – gresie, clei, șapă din ciment cu nisip, beton armat, pietriș din calcar bătut. Pe tot perimetrul exterior, la nivelul terenului natural, s-a executat un pereu cu lățimea de 1,2 m cu îmbrăcăminte din beton asfaltic, ulterior placat cu dală de trotuar.

La 30 iulie 2012, Agenția Moldsilva a întocmit un act de control în care s-a menționat că pentru instalarea pilonilor pentru fundație a fost decopertat solul de pe o suprafață de 200 m². În rezultatul săpării gropii pentru piloni au fost distruși ilicit 2656 arbori.

Inspectoratul Ecologic de Stat a monitorizat în permanență situația creată în acest sector din fondul forestier. Ultimul act de inspectare a îndeplinirii cerințelor privind protecția mediului și folosirea rațională a resurselor naturale din 07 iunie 2013. La etapa actuală se implementează lucrări de construcție a unei case de vacanță cu bazin, a unui garaj, a unei căsuțe pentru paznici, a unui drum betonat, fiind totalmente decopertată litiera. În urma lucrărilor efectuate a fost adus prejudiciu mediului înconjurător în sumă de 106444,8 lei.

SC DUCATES GRUP SRL a încheiat cu Moldsilva contractul de arendă a fondului forestier nr. 80 din 02.07.2010. Conform datelor prezentate de către Camera Înregistrării de Stat, fondator al societății comerciale este Dragan Tatiana, iar administratorul persoanei juridice este Postolache Nicolae.

Acest arendaș a ridicat în fondul forestier casa de vacanță cu coloane și pereți din beton armat. Pe suprafața data sunt construite rețele de apă și gaz.

Chicu Radu – contract de arendă nr. 7 din 19.01.2009. Conform datelor de la Moldsilva, acest arendaș a avut datorii la achitarea plății pentru arendă în 2011 – 4025 lei, iar în 2012 – 8050 lei. De câte ori s-a deplasat comisia de anchetă la Poienița veselă, arendașul nu a fost de găsit.

Întreprinderea Individuală Stejărel Sănduța - contract de arendă nr. 66 din 06.07.2009. Inițial, contractul de arendă a fost încheiat cu persoana fizică Gheorghe Sănduța, pădurarul răspunzător de sectorului dat. La data de 5 aprilie 2012, părțile au semnat un acord adițional prin care au modificat arendașul, Gheorghe Sănduța fiind înlocuit cu Întreprinderea Individuală Stejărel Sănduța. Deși contractul de arendă este încheiat la data de 06 iulie 2009, actul de predare-primire este semnat cu o lună înainte, la 06 iunie 2009.

Pe terenul arendat, arendașul a construit un complex de odihnă și agrement în componența căruia intră: căsuțe de odihnă, obiective de agrement (bar, terasă), baie, terenuri sportive și pentru odihnă (teren de joacă pentru copii, teren de volei), construcții gospodărești, parcări, chioșcuri pentru pază, fântână, drumuri și poteci, garduri și porți.

Gicu Răducan – contract de arendă nr. 73 din 02 iulie 2010. Pe teritoriul fondului forestier arendat de către acesta a fost construit un biosistem de epurare, iar în cazul

contractului încheiat cu Argentina Chiriac – contract dearendă nr. 124 din 02 iulie 2010, arendaşului i-a fost permis săparea unui beci în fondul forestier.

Oleg Popov – contract dearendă nr. 303 din 05 noiembrie 2010. În urma autorizării din partea Agenţiei, arendaşul a purces la edificarea în fondul forestier a unei parcări de 120 m.p, unei case de vacanţă de 162,1 m.p şi una de 73,18 m.p, două foişoare şi a unui imobil de recepţie. Moldsilva a autorizat aceste construcţii chiar dacă în proiectul de execuţie era indicat că fundaţia a imobilelor va fi executată din piloni din beton armat.

Prin biletul silvic nr. 9 din 26 septembrie 2012, Moldsilva a permis arendaşului instalarea pavajului pe trotuar. La 09 aprilie 2012 Agenţia a autorizat, în urma solicitării comune a mai multor arendaşi (Elena Belschi, Veaceslav Murzacov, Olga Cuiumju, Ghenadii Cuznetov, Oleg Popov) îngrădirea sectorului de pădure care este arendat de către arendaşii menţionaţi.

Pentru a defini adevărata favorizare a unor arendaşi în raport cu alţii, aducem drept exemplu contractul nr. 224 din 11 august 2008, încheiat de către Moldsilva cu **SRL Avis Club**.

La capitolul drepturile şi obligaţiile arendaşului se conţin clauze specifice, şi anume:

- dreptul de a desfăşura activitatea cinegetică de vânătoare şi selecţie în terenurile fondului forestier arendate precum şi în trupurile de pădure din apropierea terenului arendat;
- dreptul să ceară modificarea hotarelor sau permutarea terenurilor fondului forestier arendat, ca urmare a activităţilor silvice care au provocat migrarea vînatului;
- dreptul de a interzice terţelor persoane orice tip de vânătoare şi goana vînatului, în cadrul terenurilor fondului forestier arendat, precum şi în întregul trup de pădure;
- dreptul să efectueze goana vînatului pe întreg trupul de pădure, cu scopul organizării vînatului pe terenurile fondului forestier arendate;

La capitolul drepturile arendatorului este prevăzut un aspect, care mai mult ar putea fi atribuit la categoria obligaţiilor, dreptul de a acorda în arendă terenurile fondului forestier din cadrul trupului de pădure, doar după obţinerea acordului prealabil în scris al arendaşului. Din cele menţionate rezultă că Agenţia de Stat Moldsilva, autoritatea administrativă centrală în domeniul silviculturii şi cinegeticii, urmează ca să primească acordul scris de la un simplu arendaş în cazul în care ar parveni o solicitare de arendare a unui sector forestier amplasat în acelaşi trup de pădure ca şi terenul arendaşului favorizat. Mai mult ca atât, conform pct. 7 din HG nr. 187, cetăţenii sau persoanele juridice, pentru a lua în folosinţă prin arendă un teren al fondului forestier în scopuri de gospodărire

cinegetică și/sau recreere depun cereri, cu solicitare concretă, deci, nu se impune proceduri prealabile în sarcina arendatorului. Este absurdă clauza menționată, nemaivorbind că știrbește din reputația unei autorități administrative centrale.

La capitolul obligațiile arendatorului găsim următoarele prevederi:

- obligația de a utiliza plata pentru arendă pentru menținerea, conservarea și dezvoltarea terenurilor fondului forestier arendat; astfel, se dictează unei autorități statale cum să utilizeze resursele financiare, când pct. 15 din HG nr. 187 prevede că plata pentru arendă urmează să asigure menținerea, conservarea și dezvoltarea fondului forestier, a faunei vânătoarești și obținerea profitului de către arendator;

- Arendatorul v-a asigura neparticiparea terțelor persoane la organizarea și efectuarea vânătorii în perimetrul trupului de pădure unde sunt amplasate terenurile fondului forestier arendate. În acest scop terenurile fondului forestier aferent terenurilor fondului forestier arendate vor fi declarate zone de protecție a gospodăriei cinegetice;

- Întru întreprinderea măsurilor ce impun asigurarea liniștii, ocrotirii spațiului de refugiu și adăpost a vînatului, lucrări silvo-tehnice obligatorii pe terenurile fondului forestier arendate și celui aferent, planurile efectuării lucrărilor silvo-tehnice vor fi aduse la cunoștință în formă scrisă arendașului cu cel puțin un an înainte de efectuarea acestora;

- Arendatorul, cu forțele pazei silvice, v-a asigura protecția vînatului, locurilor de adăpost și căilor de migrație a vînatului pe teritoriul fondului forestier aferent terenurilor arendate de arendaș;

- Să restituie costul fondurilor fixe edificate, care nu pot fi demolate, în cazul încetării contractului. Atîta timp cît în fondul forestier nu sunt admise construcțiile capitale, ci doar construcțiile ușor demontabile, nu poate fi vorba de fonduri fixe edificate de arendaș care nu pot fi demontate. Conform pct. 30 HG nr. 187, obiectele construite de către arendași pe terenurile din fondul forestier atribuite în folosință în scopuri de recreere, la expirarea termenului de folosință, sînt demontate și supuse evacuării din contul arendașului sau se transmit, de comun acord și în modul stabilit, în gestiunea arendatorului;

- Să apere interesele legitime și drepturile arendașului în raport cu terții!

În statele de personal ale Agenției, funcția de inginer arenda fondului forestier o deține Bobea Vasile. Printre obligațiile de bază ale acestuia sunt:

- efectuarea reviziei terenului forestier
- examinarea și expunerea asupra proiectul de gospodărire cinegetică sau

în scopuri de recreere, precum și planul de dezvoltare a gospodăriei cinegetice și/sau de recreere și de investiții pentru perioada dearendă.

- efectuarea controlului asupra organizării și desfășurării gospodăririi cinegetice și/sau de recreere și întocmirea actului de control
- și ale obligațiilor legate de arenda fondului forestier

Domnul Bobea Vasile, este fondatorul și administratorul persoanei juridice SRL Ladine Design, înregistrată în anul 2009. Agenția "Moldsilva" a încheiat cu SRL Ladine Design contractul dearendă nr. 58 în anul 2009 și contractul nr. 100 în anul 2011.

Atîta timp cît domnul Bobea îndeplinește funcțiile indicate mai sus, intervine o situație de imparțialitate, încît, însăși efectuarea controlului îndeplinirii condițiilor propriului contract dearendă ridică semne de întrebare referitor la imparțialitatea funcționarului Agenției Moldsilva. Mai mult ca atît, la data de 31 mai 2013, SRL Ladine Design are o restanță la plata arendeii în sumă de 20564,98 lei. Cu toate acestea, inginerul în arendă forestieră nu consideră necesar de a rezilia contractele nr. 58 din 06 iulie 2009 și nr. 100 din 22 noiembrie 2011 pe motiv de nerespectare a clauzei esențiale a contractului, plata arendeii.

În anexă, găsiți lista arendașilor care nu-și onorează obligațiile de plată a arendeii (pentru perioada 2008 - 2013).

Capitolul III Politica cadrelor

1. Personalul în silvicultură

Asigurarea și calitatea resurselor umane din cadrul Agenției „Moldsilva” determină nivelul de gestionare a resurselor forestiere și este cauza a multor probleme existente în domeniul dat.

Corpul de manageri de întreprinderi este constituit din 25 de directori:

- 17 persoane sau 68% au studii superioare silvice;
- 2 persoane studii superioare de agronom;
- 2 ingineri tehnici, 2 juriști, 2 biologi.

Din 23 ingineri silvici-șefi:

- 22 persoane au studii superioare silvice;
- 1 persoană deține studii superioare în drept.

Corpul ingineresc (ingineri regenerarea pădurii, inginer pentru paza și protecția pădurii, inginer resurse de lemn și materie primă) este constituit din 63 persoane:

- 50 persoane sau 79% au studii superioare silvice;
- 4 persoane dețin studii superioare necorespunzătoare profilului muncii;
- 9 persoane sau 14% - studii medii de specialitate silvică;

Garda forestieră are 13 inspectori, din care

- 8 persoane sunt cu studii superioare silvice;
- 3 cu studii superioare necorespunzătoare profilului muncii;
- 2 persoane cu studii medii de specialitate silvice .

Din numărul șefilor de ocoale silvice - 81 persoane:

• 63 persoane sau 78% au studii superioare (dintre ei 89% sau 56 persoane au studii superioare de specialitate și 7 studii superioare necorespunzătoare profilului muncii);

- 13 persoane sau 16% au studii medii silvice;
- 5 persoane sau 6% studii medii de specialitate necorespunzătoare profilului muncii.

Din 73 de șefi-adjuncți ai ocoalelor silvice:

- 43 persoane sau 59% au studii superioare silvice;
- 30 persoane sau 41% au studii medii de specialitate silvică.

Funcțiile maiștrilor pădurari, chemați să aplice în practica nemijlocit strategia de dezvoltare a fondului forestier și politica forestieră a statului sunt îndeplinite de 194 persoane:

- 63 persoane sau 32% sunt specialiști cu studii superioare silvice;

- 15 persoane sau 8% cu studii superioare necorespunzătoare profilului muncii;
- 90 persoane sau 46% cu studii medii de specialitate silvice;
- 12 persoane sau 6% cu studii medii de specialitate necorespunzătoare profilului muncii;
- 8 persoane sau 4% cu studii secundar profesionale silvice;
- 5 persoane sau 3% cu studii medii generale (școală medie);
- 1 persoană cu studii medii incomplete (gimnaziale).

Calitatea lucrărilor îndeplinite în gospodărirea fondului forestier în mare măsură depinde și de nivelul de calificare **al pădurarilor(1085 persoane):**

- 104 (10%) - studii superioare, dintre care 56 (5%) – cu studii superioare silvice și 48 (4%) studii superioare necorespunzătoare profilului muncii;
- 212 (20%) –studii medii de specialitate silvice;
- 125 (12%) - studii medii de specialitate necorespunzătoare profilului muncii;
- 232 (21%) - studii secundar profesionale silvice;
- 67 (6%) - studii secundar profesionale necorespunzătoare profilului muncii;
- 337 (31%) - studii medii generale;
- 7 persoane au studii medii incomplete (gimnaziale)

Calitatea resurselor umane ocupate în sectorul forestier poate fi caracterizată prin:

- necorespunderea pregătirii cu cerințelor calificative din fișele de post;
- pregătirea insuficientă a cadrelor silvice la un nivel profesionist corespunzător cerințelor moderne;
- lipsa reciclării cadrelor care activează în sectorul forestier reieșind din starea actuală a fondului forestier și noile condiții economice;
- lipsa personalului silvic specializat la alți gestionari și deținători de fond și terenuri cu vegetație forestieră.
- lipsa cooperării dintre instituțiile de învățământ și deținătorii de fond forestier;
- colaborarea insuficientă dintre autoritatea silvică centrală și deținătorii de terenuri cu vegetație forestieră;
- colaborarea insuficientă dintre instituțiile de învățământ pe plan intern și internațional;

- lipsa unei analize și elaborarea în baza ei unor planuri de dezvoltare a resurselor umane din silvicultură;

În prezent pregătirea specialiștilor în domeniul silviculturii se efectuează în instituțiile de învățământ din republică, cât și în instituțiile de învățământ de profil din România și Ucraina. În Republica Moldova în momentul de față instruirea specialiștilor se efectuează în 4 niveluri.

- Școala profesional-tehnică nr. 2 din Cuhurești-de-Sus – pregătește pădurari.

- Colegiul de Ecologie din Chișinău și Colegiul Agricol din Țaul – pregătesc specialiști în silvicultură cu studii medii de specialitate.

- Universitatea Agrară de Stat, Universitatea de Stat și Universitatea Liberă Internațională - pregătesc specialiști în silvicultură cu studii superioare ciclul I studii de licență.

- Universitatea Agrară de Stat – pregătește masteranzi ciclul II la specialitatea Managementul Ecosistemelor Forestiere.

Este necesară sporirea eficacității procesului de studii prin aplicarea metodelor actuale de instruire și apreciere a cunoștințelor și elaborarea materialului metodic suplimentar, care ar reflecta particularitățile caracteristice ale silviculturii din Republica Moldova. Se impune mărirea efectivului de profesori calificați în instituțiile de învățământ, implicarea profesorilor și studenților în activitatea științifică.

Condițiile de angajare în funcție a conducătorilor de toate nivelurile trebuie nemijlocit să corespundă cerințelor Indicatorului de obligațiuni funcționale-tip a salariaților din cadrul întreprinderilor și organizațiilor subordonate Agenției “Moldsilva”.

De asemenea, în domeniul instruirii profesionale sunt necesare:

- coordonarea programelor de instruire dintre instituțiile de diverse niveluri cu autoritățile silvice de stat;

- pregătirea solicitată a specialiștilor, reieșind din specificul național al fondului forestier și cerințele economiei de piață;

- diversificarea surselor de finanțare a instituțiilor de învățământ forestier;

- dotarea corespunzătoare a instituțiilor cu echipamente și utilaje moderne;

- stagierile studenților și cadrelor didactice la unități și instituții din țară și de peste hotare;

- cooperarea și integrarea instructivă cu alte instituții de profil de peste hotarele țării;

- introducerea unei instruirii permanente a cadrelor din sistemul silvic.

Declinul științei și educației silvice, provocat de lipsa cadrelor științifice și didactice silvice, finanțarea insuficientă a cercetărilor științifice și a învățământului din domeniu, slăbirea legăturilor tradiționale a Agenției „Moldsilva” cu instituțiile de învățământ și de pregătire a cadrelor silvice din țară și de peste hotarele ei au pus în dificultate viitorul cercetărilor și educației silvice.

Pentru promovarea și aplicarea unei silviculturi durabile bazate pe utilizarea rațională a resurselor forestiere și îndeplinirea eficientă a funcțiilor de protecție atribuite, în silvicultură sunt necesare cercetări științifice fundamentale de lungă durată și aplicative. Astfel, pornind de la starea și tendințele de dezvoltare a fondului forestier, precum și în conformitate cu prevederile Strategiei dezvoltării durabile a sectorului forestier din Republica Moldova, actualmente se impune existența unui cadru profesional silvic de o înaltă calificare care să corespundă noilor cerințe ale progresului tehnico-științific, precum și noilor realități cu care se confruntă ecosistemele forestiere ca rezultat al gospodăririi în trecut, precum și a altor factori, cum ar fi influența schimbărilor climatice.

Utilizarea eficientă a potențialului profesional al resurselor umane poate fi asigurată doar printr-un management performant, bazat pe principii strategice, care stimulează dezvoltarea permanentă a acestui potențial.

Consolidarea managementului resurselor umane și implementarea lui în sistemul administrației publice capătă tot mai multe valențe majore, aflându-se într-o schimbare dictată de cadrul legislativ, și el, în perfecționare continuă. Pregătirea managerială a responsabililor administrativi influențează pozitiv autoritățile administrației publice, făcându-le mai cu inițiativă și mai flexibile la aplicarea inovațiilor.

La rîndul său, managementul performanței se focalizează pe succesul fiecărui angajat, oferindu-i sprijin în aprecierea așteptărilor instituției de la el în termeni de performanță, astfel angajatul înțelege mai bine scopurile organizației și cum munca lui contribuie la aceste scopuri. Însă, nu în toate autoritățile publice din domeniul forestier regăsim aceeași situație. Pregătirea angajaților silvici responsabili de menținerea, conservarea și ameliorarea biodiversității forestieră este insuficientă, managerii în domeniul ariilor naturale protejate de stat lipsesc.

Un factor care influențează negativ asupra atragerii în domeniul silviculturii a cadrelor competente și specializate este și salariul din ramura silvică. În ceea ce privește salariul mediu lunar al angajaților din ramura silvică, în ultimul timp se constată o tendință de micșorare a acestuia. Salariul mediu actual al angajaților din ramura silvică este practic cel mai mic salariu înregistrat în economia națională, fiind mai jos decât minimul de existență pe țară. Acest lucru constituie una din premisele fenomenului tăierilor ilicite, fapt

care se răsfrânge negativ asupra populației locale, în special asupra comunităților dependente de resursele forestiere.

Pădurile din Republica Moldova sunt încadrate în categoria I funcțională și au funcții exclusiv ecologice și nu economice, iar mijloacele bănești încasate de la realizarea masei lemnoase colectate în urma îndeplinirii lucrărilor silvo-tehnice obligatorii acoperă doar o parte din cheltuielile ce țin de gestionarea actualelor păduri și extindere a suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră. Agenția „Moldsilva” nu s-a conformat prevederilor Hotărârii Guvernului cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real nr. 165 din 09.03.2010 privind stabilirea cuantumului de 1300 lei pentru I categorie de salarizare.

Cu părere de rău, reieșind din volumul enorm al lucrărilor, deficitul financiar în ramura silvică va fi destul de mare, fapt ce se răsfrânge negativ și asupra mărimii salariului mediu lunar, care este unul din cele mai mici salarii din economia națională.

2. Fluctuația cadrelor

Conform art. 62 al Codului silvic, serviciul silvic asigură administrarea fondului forestier și cinegetic. Personalul serviciului silvic asigură:

- a) prevenirea, depistarea și suprimarea încălcării legislației silvice și cinegetice;
- b) organizarea și efectuarea nemijlocită a pazei fondurilor forestier și cinegetic;
- c) folosirea rațională a resurselor silvice și cinegetice.

Factorii de decizie ai serviciului silvic au dreptul, în limitele competenței lor:

a) să exercite controlul departamental asupra stării, folosirii, regenerării, pazei și protecției fondurilor forestier și cinegetic din subordine;

b) să constate contravenții, să întocmească procese-verbale privind încălcarea legislației silvice și cinegetice și să le trimită spre examinare instanței de competență;

c) să intenteze acțiuni în justiție pentru repararea prejudiciului cauzat fondurilor forestier și cinegetic;

d) să rețină și să ridice în vederea sechestrării produsele silvice și cinegetice obținute în mod ilicit;

e) în caz de existență de date suficiente privind încălcarea legislației silvice sau a regulilor și termenelor de vânătoare să exercite controlul obiectelor și al mijloacelor de transport și să ridice în vederea confiscării, în modul stabilit, de la contravenient produsele silvice și cinegetice, uneltele cu care s-a comis încălcarea și actele aflate asupra lui.

Tot cu referire la Codul silvic, personalul silvic este obligat să aibă studii de specialitate sau experiență în domeniul silviculturii, care din păcate aceasta nu este respectată de către autoritățile silvice.

În ultima perioadă tot mai des se discută de angajările care sunt în ramura silvică și anume procedurile de angajare:

- ✓ După culori politice;
- ✓ Vinderea posturilor;
- ✓ Angajarea persoanelor care n-au studii în domeniu;
- ✓ Angajarea fără concurs;
- ✓ Lipsa unui nomenclator sau a unui statut al personalului silvic.

Toate aceste încălcări stau la baza favorizării corupției atât pasive cât și active în domeniul silviculturii. În ultima perioadă, odată cu schimbarea guvernării, fluctuația cadrelor în ramura silvică a avut o rezonanță destul de mare, fiind schimbați de la directori de întreprinderi pînă la pădurari. Aceste măsuri au dereglat de multe ori funcționalitatea normală a serviciului silvic de stat.

În ultima vreme, în presă au fost vehiculate mai multe cazuri de corupție în ceea ce ține de angajarea în domeniul silvic. Pentru a verifica cele expuse în presă, Comisia de anchetă a convocat mai multe ședințe la care au fost invitați unii actorii principali implicați în astfel de cazuri.

Acest caz în vizează pe un fost inspector în garda forestieră, Vladimir Drăguțan, care susține că în raionul Călărași a fost angajat pe post de pădurar Ștefan Harea, care, pentru a obține postul, a dat 2000 de euro, fiind de specialitate învățător de filologie. Vladimir Drăguțan nu s-a prezentat la ședința comisiei. Chiril Coșeru, directorul Î.S. Călărași, a susținut că nu cunoaște așa persoana ca Vladimir Drăguțan și nici nu a auzit de el. De asemenea, el a declarat că nu cunoaște cazuri cît au fost primiți bani contra unui post de muncă la întreprindea Călărași, iar toți lucrătorii au fost angajați doar pe criterii profesionale și nu datorită unor sume de bani sau culoare politică. Acesta susține că studiile pe care le are Ștefan Harea sunt suficiente pentru a-și exercita atribuțiile. Cu toate acestea, pădurarul Ștefan Harea, nu a fost în stare să răspunda la niște întrebări elementare puse de către președintele comisiei de anchetă.

În cadrul comisiei atât Chiril Coșeru, cât și Ștefan Harea, au declarat că nu îl cunosc pe Vladimir Drăguțan, însă, anterior, într-un interviu difuzat în presă, acești au susținut contrariul.

Capitolul IV Gestionarea fondului forestier

1. Introducere

Starea resurselor forestiere din Republica Moldova în ultimul deceniu al secolului XX și începutul mileniului trei este influențată de situația economică generală și nivelul de trai al populației. În acest context, relația societate-resurse forestiere trebuie analizată sub aspectul influenței societății asupra stării pădurilor și terenurilor cu altă vegetație forestieră și vice-versa – influența degradării resurselor forestiere asupra societății, precum și a ponderii veniturilor căpătate în sectorul forestier în structura generală a veniturilor.

Pe parcursul întregii istorii a Republicii Moldova, pe piața ei a fost un deficit permanent al resurselor forestiere lemnoase.

Odată cu scumpirea tarifelor la transportări feroviare și auto, introducerea vamelor, restricțiilor și licențelor, taxelor vamale ș.a. a avut loc o restructurare a consumului intern a resurselor forestiere. O influență determinantă a avut-o scumpirea surselor energetice. Astfel, în prezent masa lemnoasă recoltată asigură majoritar necesitățile în lemn de foc – nevoi primare și vitale. Pentru populația rurală, aceasta a devenit, în mare parte unica sursă de căldură. Dar, posibilitățile fondului forestier nu permit asigurarea tuturor necesităților locale în lemn de foc.

În prezent s-a constituit următoarea structură a consumului resurselor forestiere lemnoase:

- Lemn de foc local – circa 45-50% din necesități;
- Lemn de lucru și pentru construcții, local – circa 15-20%;
- Lemn de lucru importat, cherestea – circa 30-35%.

Creșterea șomajului, scăderea veniturilor și sărăcirea majorității populației, scumpirea resurselor energetice, deficitul de lemn accesibil pentru populație a determinat creșterea considerabilă a tăierilor nelegitime și a braconajului.

Autoritățile cu funcții de administrare și gestionare a fondului forestier

Cu funcții de gestionare, administrare și de control al fondului forestier sunt înzestrate mai multe autorități publice. Ministerul Mediului în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 847 din 18.12.2009 este organul central de specialitate al administrației publice care elaborează și promovează politica statului în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, managementului deșeurilor, conservării biodiversității, cercetărilor geologice, folosirii și protecției subsolului, hidroameliorației,

gospodăririi resurselor de apă, aprovizionării cu apă și canalizare, reglementării activităților nucleare și radiologice, controlului ecologic de stat, hidrometeorologiei și monitoringului calității mediului.

Agenția "Moldsilva" este autoritatea administrativă centrală, în subordinea Guvernului, abilitată să promoveze politica de stat în domeniile silviculturii și cinegeticii. Misiunea Agenției "Moldsilva" constă în realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului privind elaborarea, promovarea și implementarea politicii de stat în domeniile silviculturii și cinegeticii, racordate la tendințele internaționale de dezvoltare social-economică, dezvoltarea durabilă a sectoarelor forestier și cinegetic, protecția, paza pădurilor și faunei, menținerea și conservarea biodiversității, formarea profesională și asigurarea accesului la educație ecologică și forestieră.

Obiectul de bază al activității Agenției „Moldsilva” este gestionarea pe principii ecologice, în baza amenajamentelor silvice, a fondurilor forestier și cinegetic subordonate, în vederea îmbunătățirii calității mediului, precum și satisfacerii necesităților economiei naționale în produse și servicii ale pădurii. Printre sarcinile principale ale Agenției "Moldsilva" sunt:

- administrarea și gospodărirea, prin intermediul întreprinderilor și organizațiilor subordonate, a fondurilor forestier și cinegetic proprietate publică de stat;
- elaborarea și realizarea măsurilor privind paza și protecția pădurii;
- organizarea amenajamentelor silvice și cinegetice, revizuirea lor cu o periodicitate de 10 ani;
- regenerarea pădurii și împădurirea terenurilor fondului forestier administrat, extinderea terenurilor acoperite cu vegetație forestieră și crearea perdelelor forestiere de protecție a câmpurilor și apelor, fâșiilor antierozionale pe baze contractuale;
- restabilirea biocenozelor silvice autohtone prin reconstrucție ecologică;
- asigurarea continuității și biodiversității naturale a pădurii;

Autoritățile administrației publice locale sunt deținători ai pădurilor comunale și ale terenurilor cu vegetație forestieră altele decât cele incluse în fondul forestier. În conformitate cu art. 9 al Codului silvic în vigoare (nr. 887-XIII din 21.06.96) de competența autorităților administrației publice locale țin:

- a) exercitarea controlului asupra stării, folosirii, regenerării, pazei și protecției fondurilor forestier și cinegetic;
- b) repartizarea terenurilor din fondul forestier;
- c) înregistrarea drepturilor de gestiune și de folosință a terenurilor din fondul forestier;
- d) organizarea ținerii evidenței de stat a fondului forestier și a cadastrului silvic de stat;

- e) acordarea de sprijin organelor silvice de stat la amenajarea sectoarelor silvice în locurile de acord;
- f) lichidarea, în comun cu organele silvice de stat, a incendiilor de pădure;
- g) lichidarea, în comun cu organele silvice de stat, a consecințelor incendiilor de pădure și calamităților naturale;
- h) elaborarea, coordonarea și exercitarea îndeplinirii, în comun cu organele silvice de stat, a programelor locale privind dezvoltarea durabilă, folosirea, regenerarea, paza și protecția pădurilor.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului Nr. 1381 din 10.12.2007 „Cu privire la activitatea Agenției pentru Silvicultură „Moldsilva” în anul 2006 și în nouă luni ale anului 2007” se prevede că Agenția „Moldsilva”, în comun cu organele centrale de specialitate ale administrației publice și autoritățile administrației publice locale, va întreprinde măsurile necesare pentru efectuarea amenajamentului silvic al fondului forestier și al vegetației forestiere din afara acestuia, indiferent de forma de proprietate, pe o suprafață de 40 mii ha, în vederea ținerii corespunzătoare a evidenței de stat a fondului forestier.

În prezent putem constata: din cele 978 primării/1679 localități avem amenajate 159 primării 13% din toată suprafața cu vegetație forestieră aflată în gestiunea autorităților administrației publice locale.

La moment se propune, prin Strategia reformei instituționale a sectorului forestier din Republica Moldova, reorganizarea Agenției „Moldsilva” în Agenția de Stat pentru Silvicultură și Vânătoare „Moldsilva” cu păstrarea numai a funcțiilor publice specifice autorităților centrale – administrarea și monitorizarea activităților din sectorul forestier.

2. Volumul total de masă lemnoasă aflat pe picior

Volumul total al masei lemnoase pe picior din pădurile Moldovei constituie circa 46 milioane m³, la un hectar revenind în mediu 124 m³. Creșterea medie a pădurilor constituie 3,3 m³/an/hectar, iar creșterea medie totală constituie circa 1236 mii m³/an. Clasa medie de producție constituie 2,3.

Structura pe vârste la toate speciile forestiere este dezechilibrată, îndeosebi la cele de productivitate inferioară. Cele mai productive sunt arboretele de plop (media 310 m³/ha), iar cele mai puțin productive - arboretele de salcâm (132 m³/ha).

Majoritatea arboretelor sunt de proveniență vegetativă: din lăstari – 56,5% și 43,5% din sămânță, inclusiv, cvercineele – 140337 ha, 21058,3 mii m³, din sămânță – 37178 ha (27%), 3771,5 mii m³ (18%), din lăstari – 103159 ha (73%), 17286,8 mii m³ (82%).

Un indice important al calității pădurilor este corespunderea arboretelor condițiilor staționare de creștere. Circa 40% dintre ele nu corespund condițiilor de creștere, inclusiv: salcâmul – 52%, carpenul – 8%, frasinul – 15%, alte specii – 20% .

3. Volumul total de masă lemnoasă recoltată anual

Art.34 din Codul Silvic indică normele de folosire a pădurii. Folosirea pădurii se efectuează în limitele normativelor științific argumentate, determinate în baza amenajamentului silvic, inventarierii și cercetării fondului forestier. Volumul anual de recoltare a masei lemnoase la produsele principale se stabilește pe fiecare unitate de producție, în limita posibilității prevăzute de amenajamentele silvice. Se admit tăieri rase pe parchete cu o suprafață de cel mult 2,0 ha cu respectarea termenului de alăturare.

Volumul anual de recoltare a masei lemnoase prin tăieri secundare (de îngrijire, de igienă, de reconstrucție) se stabilește pe baza arboreturilor care necesită îmbunătățirea compoziției, stării sanitare și condițiilor de creștere.

Principiile și modul de determinare a posibilității de recoltare a masei lemnoase la produsele principale se stabilesc de către autoritatea silvică centrală de comun acord cu autoritatea centrală pentru protecția mediului înconjurător. Posibilitatea de recoltare a masei lemnoase la produsele principale se stabilește de către Guvernul Republicii Moldova.

Recoltarea masei lemnoase din pădurile Republicii Moldova (întru respectarea art. 33-36 ale Codului silvic) se realizează în procesul tăierilor de produse secundare (degajări, curățiri, rărituri, tăieri de igienă), tăierilor de produse principale (tăieri de regenerare, conservare, de igienă rase) și de reconstrucție ecologică. Volumele realizate în perioada 1997-2011 în fondul forestier gestionat de Agenția „Moldsilva” sunt expuse în următorul tabelul.

Tabelul 4.1

Nr. d/o	Anii de referință	Volumul de masă lemnoasă recoltat, mii m ³			
		Total	Inclusiv volumul realizabil	Inclusiv:	
				Lemn de lucru	Lemn de foc (inclusiv nuiele, crăci, ramuri)

1.	1997	470,3	445,4	51,4	394,0
2.	1998	387,9	369,9	37,5	332,4
3.	1999	382,4	364,9	38,8	326,1
4.	2000	375,8	365,2	39,7	325,5
5.	2001	359,7	343,5	37,3	306,2
6.	2002	403,2	386,8	50,4	336,4
7.	2003	438,9	418,9	47,0	371,9
8.	2004	422,0	402,3	43,5	358,8
9.	2005	397,0	376,0	39,0	337,0
10.	2006	438,4	417,3	45,0	372,3
11.	2007	410,6	389,3	43,0	346,3
12.	2008	420,6	398,7	41,7	357,0
13.	2009	410,6	389,5	36,3	353,2
14.	2010	434,6	413,9	35,4	378,5
15.	2011	495,3	471,6	33,9	437,7

Recoltarea masei lemnoase la tăierile de produse principale în perioada 2004-2011 s-a efectuat în conformitate cu posibilitatea de recoltare a masei lemnoase stabilită în urma lucrărilor de amenajare a pădurilor și stipulată în amenajamentele silvice aprobată prin hotărâri de Guvern (HG nr. 850 din 15.08.2001, nr. 1337 din 16.12.2005, nr. 1360 din 28.11.2006, nr. 1184 din 22.12.2010).

Pentru vegetația forestieră, gestionată de primării și alți gestionari, nu există o statistică veridică privind volumul masei lemnoase recoltat în procesul aplicării tăierilor silvice. În acest domeniu Ministerul Mediului, fiind în calitate de instituție, care autorizează efectuarea tăierilor în orice tip de vegetație forestieră, deține informație doar despre volumele aprobate spre recoltare.

Pe perioada menționată volumul aprobat spre recoltare în fondul forestier gestionat de Agenția „Moldsilva” este în descreștere, dacă în anul 2003 acesta reprezenta 447,4 mii m³, apoi în 2009 volumul dat a constituit 410,4 mii m³, după care în 2010 s-a majorat la 428 mii m³. O situație inversă se atestă la primării. Dacă volumul aprobat spre recoltare în 2003 era de 875,4 m³, apoi în 2009 acesta a crescut pînă la 11808,5m³.

Începînd cu 2004, cea mai mare pondere de recoltare a masei lemnoase s-a înregistrat în 2011- 494,5 mii cuburi, în restul anilor – 400 - 440 mii cuburi. Creșterea

anuală a masei lemnoase recoltate constituie 40 %. Țările cu un grad înalt de dezvoltare ating la acest compartiment cifra de 70% anual.

Din 2004 și pînă în 2011 lucrurile stau în felul următor: în 2004 posibilitatea de recoltare a masei lemnoase a fost îndeplinită în cuantum de 78,6%, în 2005 - 73,7%, în 2006 - 83,4 %, în 2007 - 89,6%, în 2008 - 89,4%, în 2009 - 89,2 %, în 2010 - 94,2%, în 2011 - 80,2%.

Deși peste 56% din satele Republicii Moldova au fost conectate la conductele de gaz, volumul de lemne pentru foc a crescut constant timp de 5 ani, cu aproape 63 de mii de metri cubi. Potrivit datelor furnizate de Agenția „Moldsilva, în anul 2011 au fost comercializate peste 377 de mii de m³ lemn de foc.

Până în anul 2011 prețul de piață al lemnului era de 340-400 lei/metru ster, iar din anul 2011 – 390-450 lei/metru ster. Creșterea prețului a fost determinată de faptul că în perioada respectivă, mai ales toamna, când au loc lucrările de recoltare a masei lemnoase, s-a majorat prețul la carburanți și lubrifianți, iar utilajul care taie și doboară arborii consumă carburanți. Moldsilva susține că cele mai multe solicitări de procurare a lemnului de foc sunt în perioadele octombrie-martie, iar cea mai solicitată specie este salcâmul.

Banii obținuți din vânzarea lemnului de foc sunt folosiți la lucrările silvice anuale, inclusiv la dezvoltarea și ocrotirea fondului forestier. Media consumului anual de masă lemnoasă este mai mare în zona de sud – 2,32 metri cubi, în zona de centru este de 1,27 metri cubi, iar la nord e cea mai mică – de 0,74 metri cubi. Cea mai mare parte a lemnului, 74% este folosit ca lemn de foc. Creșterea anuală a suprafețelor împădurite este cu aproape 1200 mii metri cubi. Moldova însă se confruntă cu un deficit de resurse energetice.

Deficitul resurselor energetice pe teritoriul Republicii Moldova este un factor limitativ în diversificarea activităților economice și de consum ale gospodăriilor casnice. Totodată, consumul și utilizarea surselor energetice pe gospodării individuale constituie un indicator elocvent al nivelului de trai al populației. În calitate de combustibil în gospodăriile casnice se utilizează cel mai mult gazul (inclusiv în butelii) și lemnul de foc, mai puțin alte surse energetice. Astfel, circa 85% din populație, cel mai des, pentru pregătirea hranei, utilizează gazul, 38% – lemnul de foc și 21,5% – resturi vegetale (floarea-soarelui, porumb etc.). La încălzirea locuințelor cel mai des este utilizat lemnul de foc – 72%, urmând cărbunele – 31% și gazul – 26%. Pentru încălzirea apei, circa 52% utilizează lemnul în acest scop, 49% – gazul și 19,7% – resturile vegetale, fiecare a zecea gospodărie (11%) – cărbune, iar 14% – electricitate.

Până în anul 2009, recoltarea masei lemnoase se efectua de către întreprinderile subordonate Agenției „Moldsilva”. Începând cu anul 2010, recoltarea masei lemnoase a

fost expusă la licitație. La primele două licitații au fost vândute 306 parchete de produse principale cu suprafața de 323,6 ha și volumul 37127 m³ în sumă de 12115452 lei. În octombrie-noiembrie 2010 la licitații au fost expuse 519 parchete cu suprafața de 536,5 ha și cu un volum de 61919 m³.

Lemnul recoltat de către întreprinderile pentru silvicultură este realizat populației, agenților economici și/sau se prelucrează nemijlocit la secțiile specializate din cadrul entităților subordonate. În aceste scopuri, în ramura silvică există peste 30 secții/sectoare de debitare și prelucrare a lemnului de diferite capacități, precum și instalații de uscare.

Volumul mediu prelucrat anual de către întreprinderile pentru silvicultură constituie circa 26 mii m³ masă lemnoasă. Randamentul de folosire a capacității de producere este influențat de cererea limitată la masa lemnoasă prelucrată, de calitatea joasă a materiei prime, capacitatea redusă de cumpărare a populației din Republica Moldova.

Tipurile principale de produse obținute în rezultatul prelucrării sunt: piese de parchet, cherestea, semifabricate tăiate, șipca pentru gard, mangal etc. În total se produc peste 20 tipuri de articole din lemn și mărfuri de larg consum.

O problemă la acest capitol, ca și în cazul dării în arendă a fondului forestier, este realizarea judicioasă a procedurii de licitație. Astfel, nu sunt respectate în totalitate prevederile legislației în domeniu, deseori admițându-se ca câștigătorul licitației să fie ales, chiar dacă la această licitație s-a înscris doar o singură persoană.

4. Exportul de masă lemnoasă

În scopul efectuării analizei compartimentului exportului și importului masei lemnoase s-a intervenit cu o solicitare către Serviciul Vamal și Biroul Național de Statistică pentru a ne prezenta datele ce țin de exportul și importul masei lemnoase. În baza datelor parvenite de la instituțiile menționate evaluarea volumului total exportat și importat este dificilă pe motiv că evidența produselor a fost dusă în mai multe unități de măsură (m³, m², tone, etc.). În urma examinării datelor prezentate de către Serviciul Vamal, putem să prezentăm date referitoare la exportul de masă lemnoasă pentru perioada 2003-2011, făcând și o analiză corespunzătoare.

În anul 2003 cea mai mare cantitate de lemn a fost exportată sub forma de lemn (inclusiv lamele și frize de parchet) profilat (faltuit, rândeluit, rotunjit sau similare) în lungul uneia sau mai multor canturi, fețe, muchii – 605,4 tone; lemn tăiat sau cioplit longitudinal, spintecat sau cojit, chiar geluit, șlefuit sau lipit prin asamblare, cu o grosime

de peste 6 mm – 493,3 m³; panouri fibrolemnoase sau din alte materiale lemnoase, chiar aglomerate cu rășini sau alți lianți organici – 50196,9 m².

În anul 2004 se observă o creștere a exportului mărfurilor din produse lemnoase, după cum urmează : 127,1 tone de lemne de foc (în comparație cu 14 tone exportate în 2003), 3466,1 m² de lemn tăiat sau cioplit longitudinal, spintecat sau cojit, chiar geluit, șlefuit sau lipit prin asamblare, cu o grosime de peste 6 mm (250 m² în 2003), 90189,1 m² de lemn (inclusiv lamele și frize de parchet) profilat (faltuit, rândeluit, rotunjit sau similare) în lungul uneia sau mai multor canturi, fețe, muchii (22441,5 m² în 2003), 512409,2 m² de panouri fibrolemnoase sau din alte materiale lemnoase, chiar aglomerate cu rășini sau alți lianți organici (50196,9 m² în 2003). În 2004 au început a fi exportate și următoarele produse din lemn: 12,9 tone de cărbune de lemn, 149 m³ de foi de placaj, foi pentru furnir de o grosime de maximum 6 mm, 19,5 m³ placaj, lemn furniruit, însă a scăzut exportul la lăzi, lădițe, coșuri, cilindri și ambalaje similare din lemn; tambure din lemn pentru cabluri; palete simple, box - paletți, etc.- de la 596,1 tone în 2003 la 319,9 tone în 2004, butoaie, cuve, putine și alte produse de dogărie și părțile lor din lemn, inclusiv lemn pentru doage - de la 34,6 tone în 2003 la 6,9 tone în 2004.

În anul 2005 a crescut exportul lemnului de foc, sub formă de trunchiuri, bușteni, ramuri, vreascuri, lemn sub formă de așchii sau particule; rumeguș, deșeuri și resturi de lemn – 408,5 tone, lemnului brut – 691,5 m³, traverselor de lemn pentru cai ferate sau similare – 297,2 m³, lemnului tăiat sau cioplit longitudinal, spintecat sau cojit, chiar geluit, șlefuit sau lipit prin asamblare cap la cap, cu o grosime de peste 6 mm – 2041,4 m³, lemnului furniruit și lemnului stratificat similar – 26,3 m³, lăzilor, lădițelor, coșurilor, și ambalajelor similare din lemn, etc – 8763 bucăți. Însă, s-a înregistrat o micșorare a exportului următoarelor mărfuri din lemn: foi de placaj, foi pentru furnir sau pentru alte lemne stratificate similare, de o grosime de maximum 6 mm – 100 m³, lemn (inclusiv lamele și frize de parchet) profilat (faltuit, rândeluit, rotunjit sau similare) în lungul uneia sau mai multor canturi, fețe, muchii – 86326,2 m², plăci aglomerate și panouri similare, din lemn sau din alte materiale lemnoase – 10,4 m³, panouri fibrolemnoase sau din alte materiale lemnoase, chiar aglomerate cu rășini sau alți lianți organici – 115508,5 m², lucrări de tâmplărie și piese de dulgherie pentru construcții, inclusiv panouri celulare, panouri pentru parchet și șindrile din lemn – 175 m².

În anii 2006 – 2008 a crescut exportul la lemn de foc – 202271,5 kg – 2006, 209767 kg – 2007, însă în 2008 a scăzut la 45872 kg, cărbune de lemn – de la 600 kg în 2006, la 102164 kg în 2007 și respectiv, 219912 kg în 2008, lemn pentru cercuri de dogărie, prăjini despicate, lemn simplu degroșat, benzi de lemn – 75510 kg – 2006, 1087122 kg – 2007.

2994991,1 kg – 2008, lăzi, lădițe, coșuri, cilindri și ambalaje similare din lemn; tambure din lemn pentru cabluri; palete simple – 15059 bucăți – 2006, 27699 bucăți – 2007, 50015 bucăți – 2008, lucrări de tâmplărie și piese de dulgherie pentru construcții, inclusiv panouri celulare, panouri pentru parchet și șindrile din lemn – 119,8 m² – 2006, 350 m² – 2007, 1112,4 m² – 2008. Totuși, în această perioadă s-a înregistrat și o micșorare a exportului următoarelor mărfuri din masă lemnoasă: lemn tăiat sau cioplit longitudinal, spintecat sau cojit, chiar geluit, șlefuit sau lipit prin asamblare cap la cap, cu o grosime de peste 6 mm – 3967,3 m³ – 2006, 3947,4 m³ – 2007, 1747,2 m³ – 2008, panouri fibrolemnoase sau din alte materiale lemnoase, chiar aglomerate cu rășini sau alți lianți organici – 453876,8 m² – 2006, 4310,1 m² – 2007, 3858,5 m² – 2008, placaj, lemn furniruit și lemn stratificat similar – 120,4 m³ – 2006, 30,8 m³ – 2007, 18,7 m³ – 2008. În 2008 au început a fi exportate rame din lemn pentru tablouri, fotografii, oglinzi sau pentru obiecte similare – 523,3 kg.

În anii de referință 2009 – 2010 a crescut exportul cărbunelui de lemn – 122616 kg – 2009, 126538 kg – 2010, însă în 2011 a scăzut la 20911 kg. S-a micșorat și exportul lemnului de foc – 192881,8 kg – 2009, 96902 kg – 2010, 27570 kg – 2011, lemnului pentru cercuri de dogărie, prăjini despicate, țărugi și pari de lemn – 2069289 kg – 2009, 1774291 kg – 2010, 1205396 kg – 2011, lemnului tăiat sau cioplit longitudinal, spintecat sau cojit, chiar geluit, șlefuit sau lipit prin asamblare cap la cap, cu o grosime de peste 6 mm – 4410 m² – 2009, 0 m² – 2010, 400 m² – 2011. S-a înregistrat o creștere semnificativă a exportului celorlalte mărfuri din masă lemnoasă, și anume: lemn (inclusiv lamele și frize de parchet) profilat (faltuit, rindeluit, rotunjit sau similare) în lungul uneia sau mai multor canturi, fețe, muchii – 10392,9 m² – 2009, 11060 m² – 2010, 14049,7 m² – 2011, plăci aglomerate și panouri similare, din lemn sau din alte materiale lemnoase – 2,5 m³ – 2009, 3235,9 m³ – 2010, 6397,6 m³ – 2011, panouri fibrolemnoase sau din alte materiale lemnoase, chiar aglomerate cu rășini sau alți lianți organici – 2240,4 m² – 2009, 21056,1 m² – 2010, 71806,1 m² – 2011, placaj, lemn furniruit și lemn stratificat similar – 3,9 m³ – 2009, 148,6 m³ – 2010, 1281,8 m³ – 2011, rame din lemn pentru tablouri, fotografii, oglinzi sau pentru obiecte similare – 34,2 kg – 2009, 192,6 kg – 2010, 93922,6 kg – 2011, lucrări de tâmplărie și piese de dulgherie pentru construcții, inclusiv panouri celulare, panouri pentru parchet și șindrile din lemn – 45352,9 kg – 2009, 76744 kg – 2010, 189467,4 kg – 2011, lemn marchetat și lemn încrustat; sipete, casete și cutii pentru bijuterii și articole similare; statuete și alte obiecte din lemn – 5,8 kg – 2009, 2534,7 kg – 2010, 4807,3 kg – 2011.

Volumul lemnului brut exportat a constituit în anul 2003 – 205 m³,

2004 – 464 m³, iar în 2005 acesta a fost de 691 m³. Importul lemnului brut pe perioada dată a fost în 2003 – 26230

m³, în 2004 – 33232 m³, iar în 2004 acesta a constituit 35054 m³.

În baza datelor Biroului Național de Statistică se constată că volumul masei lemnoase exportate, exprimate în unități valorice, este în creștere de la 707,3 mii \$ în 2003 la 3064 mii \$ în 2008. situație similară se atestă și la importul masei lemnoase de la 6386 mii \$ în 2003 la 30515 mii \$ în 2008. Creșterea în perioada menționată este de aproximativ 5 ori la ambele compartimente.

5. Probleme cu care se confruntă ramura silvică. Contravenții silvice

Documentul de bază care reglementează relațiile forestiere și activitatea ramurii silvice în Republica Moldova este Codul Silvic (1996) cu amendamentele ulterioare, inclusiv privind tăierile ilicite stipulate în art. 84 (Tipurile de contravenții silvice), art. 85 (Răspunderea pentru încălcarea legislației silvice), art.87 (Răspunderea pentru nimicirea și vătămarea ilicită a vegetației forestiere din afara fondului forestier) și anexele corespunzătoare. Problema tăierilor ilicite și a altor fenomene dăunătoare ecosistemelor forestiere și biodiversității lor este reflectată în „Strategia dezvoltării durabile a sectorului forestier din Republica Moldova” (aprobată prin Hotărârea Parlamentului Nr. 350-XV din 12.07.2001), “Strategia națională și Planul de acțiune în domeniul conservării diversității biologice” (aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Nr. 112-XV din 27.04.2001) și “Programul de stat de regenerare și împădurire a terenurilor fondului forestier pe anii 2003-2020” (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 737 din 17.06.2003), precum și în Codul contravențional al Republicii Moldova (2008) și Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă (1995).

O problemă acută care aduce o atingere fondului forestier este tăierea ilicită. Amploarea tăierilor ilicite poate fi analizată și prin prisma evaluării consumului de masă lemnoasă raportat la recoltele autorizate. Consumul anual estimativ de lemn și altă biomasă energetică utilizată de populația locală în Republica Moldova este de 1402927,8 m³. În mare parte acest consum rezultă din resursele forestiere interne, care depășesc cu mult volumele autorizate pentru recoltare. Cea mai mare parte a lemnului este utilizată de populația locală ca lemn de foc în scopuri energetice, consumul estimativ fiind de 1039252,2 m³ anual (74,1% din totalul masei lemnoase și altei biomase energetice consumate anual). Pentru comparație, volumul autorizat anual recoltat al masei lemnoase din pădurile Agenției „Moldsilva” (deținătorul a 87% din fondul forestier de stat) este de

circa 400-430 mii m³, gradul de folosire a creșterii medii curente fiind de 40%, iar creșterea anuală în pădurile Republicii Moldova fiind de 1236 mii m³.

De cele mai dese ori se comit următoarele încălcări ale regulamentelor și tehnologiilor de exploatare a parchetelor stabilite la lucrările de produse principale, tăieri de îngrijire și tăieri de igienă:

- tăierea sau vătămarea arborilor, inclusiv cei seminceri sau din grupuri și pâlcuri semincere;
- tăierea, distrugerea, vătămarea arborilor, arbuștilor și lianelor interzise pentru extragere;
- recoltarea sau colectarea masei lemnoase în perioada interzisă (indicată în autorizația sau bonul de exploatare a pădurii);
- recoltarea sau colectarea masei lemnoase, inclusiv în parchetele transmise prealabil conform actului, beneficiarului forestier, până la primirea autorizației sau bonului de exploatare a pădurii, la primirea autorizației sau bonului de exploatare a pădurii, dar până la primirea parchetului în natură, precum și după expirarea termenului indicat în autorizația sau bonul de exploatare a pădurii, recoltarea sau colectarea masei lemnoase după sistarea sau încetarea dreptului de folosință;
- perfectarea cu întârziere a autorizațiilor sau bonurilor de exploatare a pădurii pentru tăierea deja permisă;
- transportarea, descărcarea sau prelucrarea masei lemnoase până la atestare, în cazul eliberării lemnului conform cantității de masă lemnoasă recoltată;
- transportarea masei lemnoase la un loc care nu este indicat în autorizația sau bonul de exploatare a pădurii sau în biletul silvic, în cazul tuturor tipurilor de evidență;
- tăierea (extragerea) arborilor doborâți de vânt, ruși de zăpadă sau uscați fără autorizația sau bonul de exploatare a pădurii;
- depășirea cotelor stabilite de eliberare a masei lemnoase.

Cele mai frecvente tăieri ilicite în Republica Moldova sunt:

- tăieri fără acte legale în scopuri energetice și/sau obținere de masă lemnoasă în alte scopuri efectuate pe terenurile gestionate de autoritățile administrației publice locale și de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor;
- tăieri pentru obținerea masei lemnoase în scopuri de comercializare și obținere a veniturilor, efectuate ilicit în păduri și terenuri cu vegetație forestieră indiferent de gestionarul forestier;
- crearea și comercializarea ilegală a surplusurilor de masă lemnoasă create la momentul efectuării inventarierii parchetelor, neincluserii lor în actele legale de permisiune

(autorizații și bonuri), utilizarea mijloacelor în scopuri de corupere și mituire a persoanelor responsabile.

Prejudiciul cauzat a fost de 675 mii lei, din care 472 mii lei (70%) au fost recuperați. Volumul de 2170 m³ (57% din volumul total ilicit de 3869 m³ pentru anul 2010) a fost depistat în cadrul reviziilor planificate.

În afară de tăieri ilicite, în cadrul reviziilor și controalelor din perioada anului 2010 au fost întocmite 69 de procese verbale de constatare a cazurilor de pășunat ilicit (prejudiciul fiind de 147 mii lei) și 84 de procese verbale de constatare a altor încălcări a legislației silvice (cu un prejudiciu de 289 mii lei).

Conform datelor oficiale pentru anul 2010, cele mai mari volume de tăieri ilicite au fost admise în următoarele întreprinderi silvice: ÎS Edineț – 740 m³, ÎS Călărași – 541 m³, ÎS Glodeni – 344 m³, ÎS Orhei – 322 m³, ÎSC Ialoveni – 278 m³, ÎS Chișinău – 203 m³, ÎSC “Manta-V” – 139 m³, ÎS Soroca – 139 m³, ÎS “Silva-Centru” Ungheni – 135 m³. Datele arată că în comparație cu anii precedenți fenomenul tăierilor ilicite în 2010 nu a fost diminuat. Considerăm că această situație a fost admisă din cauza lipsei responsabilităților personale, ignorării obligațiilor de serviciu și a efectuării controlului nesatisfăcător din partea autorităților responsabile de paza pădurilor, în entitățile silvice ale Agenției “Moldsilva” au fost admise tăieri ilicite de proporții.

În rezultatul măsurilor întreprinse în anul 2011 au fost întocmite 459 procese verbale asupra cazurilor de tăieri ilicite care au depistat un volum de 2561,9 m³ de masă lemnoasă recoltată ilicit.

Prejudiciul cauzat a fost de 454,2 mii lei, din care 291,3 mii lei (64%) au fost recuperați. În afară de tăieri ilegale, au fost întocmite 55 de procese verbale de constatare a cazurilor de pășunat ilicit (prejudiciul fiind de 85,2 mii lei) și 75 de procese verbale de constatare a altor contravenții silvice (cu un prejudiciu de 863,8 mii lei).

Raportul volumului tăierilor ilicite la 1000 ha suprafață acoperită cu păduri reflectă aceeași tendință de scădere – de la 17,2 m³ în 1997 și 8,5 m³ în 2003, până la 4,9 m³ în 2008. În 2009 volumul tăierilor ilicite crește până la 2,2 mii m³, iar în 2010 atinge cifra de 3,869 mii m³ (ceea ce este mai mult decât media anuală de 3,5 mii m³ pentru perioada 1997-2010). Respectiv, raportul volumului tăierilor ilicite la 1000 ha suprafață de păduri constituie 6,1 m³ în 2009 și 12,8 m³ în 2010 (ceea ce este mai mare decât media de 10,5 m³ pentru perioada 1997-2010).

Printre principalele cauze ale tăierilor ilicite putem enumera:

(a) puterea de cumpărare redusă a populației, care nu este capabilă să-și satisfacă în mod legal necesitățile în lemn, în special în lemn de foc;

- (b) sărăcia din zonele rurale și lipsa altor surse de venituri;
- (c) impozitele și taxele mari la materialul lemnos obținut în mod legal;
- (d) oferta de produse forestiere recoltate în mod legal nu corespunde cererii interne și cea din urmă nu este afectată de legalitatea materialului lemnos;
- (e) capacitățile companiilor locale de prelucrare a lemnului depășesc cantitățile furnizate legal;
- (f) lipsa personalului specializat în paza terenurilor cu vegetație forestieră la unii deținători (majoritatea primăriilor);
- (g) aplicarea necorespunzătoare și/sau coruptă a legislației forestiere, salariile mici ale personalului din sectorul forestier și lipsa cointeresării materiale; și
- (h) monitorizarea inadecvată a fluxului de lemn și originii acestuia;
- (i) datele statistice nu reflectă condițiile și proporțiile reale ale acestui fenomen.

O soluție adecvată ar fi reflectarea datelor, în mod complet și obiectiv, care se referă la exportul și importul produselor din lemn trebuie să fie clarificate și modificate întru a reflecta în mod complet și obiectiv situația. Din păcate, soluționarea problemei ce ține de tăierea ilicită a pădurilor nu reprezintă o activitate prioritară pentru autoritățile administrației publice locale și autoritățile ecologice la nivel central și local.

De asemenea, cooperarea dintre autoritățile silvice, ecologice, administrația publică locală, poliție și autoritățile juridice în vederea prevenirii și combaterii tăierilor ilicite a pădurilor este insuficientă, gradul de sensibilizare a opiniei publice este redus, în special la nivel local, în țară nu este promovată gestionarea participativă a pădurilor.

Contravenții silvice

Conform datelor prezentate de către Inspectoratul Ecologic, cu părere de rău, putem constata că în ultima perioadă sunt în creștere contravențiile silvice în fondul forestier gestionat de către Agenția „Moldsilva”. Astfel, luând în considerație faptul că Republica Moldova deține cel mai scăzut procent de împădurire din Europa, iar în conformitate cu art. 14 din Codul Silvic toate pădurile din Republica Moldova se încadrează în grupa întâi funcțională și îndeplinesc în exclusivitate funcții de protecție a mediului înconjurător, ajustarea prejudiciilor cauzate mediului prin folosirea ilegală a resurselor pădurii la realitățile contemporane, a devenit un element indispensabil activităților de protecție a resurselor silvice naționale, fără care contracararea fenomenului a devenit practic inutilă.

Din statisticile oferite de către Inspectoratul Ecologic de Stat, numărul contravențiilor administrative, săvârșite pe terenurile fondului forestier de stat gestionat de Agenția „Moldsilva”, au depășit alarmant cu 27 % numărul contravențiilor silvice săvârșite pe perioada anilor 2008 – 2009, cauza principală fiind sumele neînsemnate a amenzilor

încasate pentru cauzarea de prejudicii mediului în urma exploatării ilegale a fondului forestier, care nu au fost reactualizate încă din luna ianuarie a anului 1997, de când a intrat în vigoare Codul Silvic al Republicii Moldova.

Necesitatea de a actualiza prevederilor referitoare la cuantumul amenzilor pentru săvârșirea contravențiilor silvice este impusă și de faptul că, pe lângă faptul că s-a schimbat situația economică, s-au modificat și indicii prețurilor de consum, s-au schimbat prețurile la materia primă, la energie, la servicii. Drept comparație poate fi oferit și cursul valutar care exista la momentul intrării în vigoare a Codului Silvic – 4,65 lei/ euro, respectiv – 3,73 lei/ dolari SUA, actualmente acestea constituind 16 lei/ euro și 12,35 lei/ dolari SUA.

Costul masei lemnoase, la ziua de azi, depășește cu mult cuantumul prejudiciului cauzat mediului înconjurător. 1m ster de lemn de foc variază de la 450+480 lei metru/ster, iar tăierea ilegală a unui arbore de specia salcâm, cu categoria 5B și Ø 44 cm, din care, în conformitate cu tabelele de cubaj se va obține 1 m³ de lemn, pentru cele mai reprezentative sectoare silvice, nu va depăși 195 lei. Prin urmare, costul masei lemnoase obținute ilegal, acoperă întreit suma prejudiciului cauzat mediului.

Practica ultimelor ani demonstrează că săvârșirea unei contravenții silvice, asumarea răspunderii pentru aceasta și achitarea benevolă a amenzii a devenit o afacere profitabilă, care nu atrage ulterior, după sine, răspundere disciplinară sau penală.

În unele sectoare ale fondului forestier arendate în scop de recreere, drept exemplu, unei singure persoane, responsabilă de lucrări de edificare a cabanelor, i-au fost încheiate 5-8 procese-verbale cu privire la contravenție pentru folosirea ilegală a resurselor pădurii pentru fiecare lot, contravenientul preferînd să achite toate amenzile și prejudiciul, ca mai apoi, să comită aceeași contravenție.

O altă problemă la acest capitol, este și faptul că art. 231 Cod Penal al RM utilizează noțiunea de „fond silvic”, care nu se regăsește în legislația silvică. Acest lucru face imposibilă calificarea acțiunilor de tăieri ilicite drept infracțiune prevăzută de art. 231 CP, din considerentul că, conform art. 3 CP, nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, nici supus unei pedepse penale, decît în baza unei hotărîri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală, iar interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise.

Astfel, examinînd datele prezentate de către Inspectoratul Ecologic de Stat, putem face următoarele concluzii, referitoare la perioada 2005 – 2012, în ceea ce ține de rezultatele controlului de stat al respectării legislației silvice pe teritoriul Republicii Moldova.

În anul 2005 au fost controlate 4218 de obiecte, inclusiv pe beneficiari: 1540 obiecte – Agenția de Stat „Moldsilva”, 2544 obiecte – primării, 9 obiecte – Ministerul Transportului și Infrastructurii Drumurilor, 10 obiecte – Ministerul Apărării, 12 obiecte – alți deținători.

În această perioadă au fost înregistrate 928 contravenții administrative, dintre care:

- 274 cazuri de vătămare sau tăiere samovolnică a plantelor din zonele verzi ale orașelor și ale altor centre populate (art. 151 CCA din 29.03.1985), fiind tăiați 610 arbori și 1121 arbuști, vătămați 227 arbori, aceasta constituind 270,1 m3;

- 257 cazuri de tăieri ilegale și vătămări a arborilor și arbuștilor, distrugerea și vătămarea culturilor de pădure și a arborilor tineri (art.65 CCA din 29.03.1985), fiind tăiați 2262 de arbori și vătămați alții 1597 de exemplare, aceasta constituind 409,3 m3 de masă lemnoasă;

- 156 cazuri de murdărire a pădurilor cu deșeuri și reziduuri menajere (art.73 CCA din 29.03.1985);

- 99 cazuri de încălcare a modului stabilit de folosire a fondului de exploatare, de recoltare și transportare a lemnului, de recoltare a rășinii (art.64 CCA din 29.03.1985);

- 99 de cazuri de cosire samovolnică al finului și pășunatul samovolnic al vitelor, strângerea samovolnică a fructelor sălbatice, nucilor, ciupercilor, pomușoarelor (art.70 CCA din 29.03.1985), dintre care 95 cazuri de pășunat samovolnic, cauzându-se un prejudiciu de 79168 lei, și 4 cazuri de cosit samovolnic, cauzându-se un prejudiciu de 10800 lei;

- alte 47 cazuri: art. 63, 68, 75, 77, 85¹, 85², 90, 91 CCA din 29.03.1985.

Au fost înaintate și 7 procese penale în legătură cu săvârșirea infracțiunii de „tăierea ilegală a vegetației forestiere” (art. 231CP din 18.04.2002) , fiind tăiați 3990 exemplare de arbori, ceea ce constituie 1252,4 m3 de masă lemnoasă, cauzându-se un prejudiciu de 425152 lei.

În anul 2005 au fost aplicate amenzi în valoare de 68582 lei, din acestea încasându-se doar suma de 30691 lei. De asemenea, au fost cauzate prejudicii în valoare de 1612461 lei, fiind recuperată doar suma de 131718 lei.

În anul 2006 au fost controlate 2789 de obiecte , inclusiv pe beneficiari: 844 obiecte

- Agenția de Stat „Moldsilva”, 1853 obiecte – primării, 68 obiecte – Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 10 obiecte – Ministerul Apărării, 22 obiecte – alți beneficiari. Pe perioada anului 2006 au fost înregistrate 851 contravenții administrative, dintre care:

- 249 cazuri de tăieri ilegale și vătămări a arborilor și arbuștilor, distrugerea și

vătămarea culturilor de pădure și a arborilor tineri (art.65 CCA din 29.03.1985), fiind tăiați 2888 exemplare de arbori și vătămăte alte 291 exemplare de arbori, ceea ce constituie 436,35 m3 de masă lemnoasă;

- 222 cazuri de vătămăre sau tăiere samovolnică a plantelor din zonele verzi ale orașelor și ale altor centre populate (art. 151 CCA din 29.03.1985), fiind tăiați 578 exemplare de arbori și vătămăte alte 304 exemplare de arbori, ceea ce constituie 206,92 m3 de masă lemnoasă;

- 147 cazuri de murdărire a pădurilor cu deșeuri și reziduuri menajere;

- 87 cazuri de cosire samovolnică al fînului și pășunatul samovolnic al vitelor, strângerea samovolnică a fructelor sălbatice, nucilor, ciupercilor, pomușoarelor (art.70 CCA din 29.03.1985), dintre care 82 cazuri de pășunat samovolnic și 5 cazuri de cosit samovolnic;

- 76 cazuri de încălcare a modului stabilit de folosire a fondului de exploatare, de recoltare și transportare a lemnului, de recoltare a rășinii (art.64 CCA din 29.03.1985);

- alte 70 cazuri: art. 68, 85¹, 85² CCA din 29.03.1985.

În 2006 a fost intentat doar 1 dosar penal, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 231 CP din 18.04.2002 „tăierea ilegală a vegetației forestiere”. Au fost aplicate amenzi în cuantum de 131431 lei, fiind încasată doar suma de 51530,1 lei. Au fost cauzate prejudicii în suma de 470611,08 lei, fiind recuperată doar suma de 187530,94 lei.

În 2007 au fost controlate 3217 obiecte, inclusiv pe beneficiari: 1286 obiecte -- Agenția de Stat „Moldsilva”, 1774 obiecte – primării, 138 obiecte – Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 10 obiecte – Ministerul Apărării, 17 obiecte -- alți deținători. Au fost înregistrate 806 contravenții administrative, dintre care:

- 204 cazuri de vătămăre sau tăiere samovolnică a plantelor din zonele verzi ale orașelor și ale altor centre populate (art. 151 CCA din 29.03.1985), au fost tăiate 840 exemplare de arbori și vătămăte alte 160 de exemplare de arbori, ceea ce constituie 202 m3 de masă lemnoasă;

- 191 cazuri de pășunat samovolnic al vitelor (art.70 CCA din 29.03.1985), cauzându-se un prejudiciu de 51270 lei;

- 144 cazuri de tăieri ilegale și vătămări a arborilor și arbuștilor, distrugerea și vătămărea culturilor de pădure și a arborilor tineri (art.65 CCA din 29.03.1985), fiind tăiați 1973 exemplare de arbori și 2010 arbori vătămați, ceea ce constituie 340,8 m3 de masă lemnoasă;

- 126 cazuri de murdărire a pădurilor cu deșeuri și reziduuri menajere (art.73 CCA din 29.03.1985);

- 67 cazuri de încălcare a modului stabilit de folosire a fondului de exploatare, de recoltare și transportare a lemnului, de recoltare a rășinii (art.64 CCA din 29.03.1985);
- alte 74 cazuri: art. 68, 75, 85¹, 85², 91 CCA din 29.03.1985.

În 2007 au fost aplicate amenzi în sumă de 130479 lei, fiind încasată suma de 113696 lei. Au fost cauzate prejudicii în sumă de 535918,46 lei, fiind recuperată doar suma de 271548,3 lei.

În 2008 au fost controlate 3280 obiecte, inclusiv pe beneficiari: 945 obiecte – Agenția de Stat „Moldsilva”, 2203 obiecte – primării, 118 obiecte – Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 14 obiecte – alți deținători. Au fost înregistrate 814 contravenții administrative, dintre care:

- 212 cazuri de tăieri ilegale și vătămări a arborilor și arbuștilor, distrugerea și vătămarea culturilor de pădure și a arborilor tineri (art.65 CCA din 29.03.1985), fiind tăiați 4129 exemplare de arbori, alte 570 de arbori fiind vătămăți, ceea ce constituie 518 m³ de masă lemnoasă;

- 208 cazuri de vătămare sau tăiere samovolnică a plantelor din zonele verzi ale orașelor și ale altor centre populate (art. 151 CCA din 29.03.1985), au fost tăiate 1074 exemplare de arbori și vătămăte alte 31 de exemplare de arbori, ceea ce constituie 182 m³ de masă lemnoasă;

- 144 cazuri de cosire samovolnică al finului și pășunatul samovolnic al vitelor, strângerea samovolnică a fructelor sălbatice, nucilor, ciupercilor, pomușoarelor (art.70 CCA din 29.03.1985), dintre care 141 cazuri de pășunat samovolnic și 3 cazuri de cosit samovolnic, fiind cauzat un prejudiciu de 64940 lei;

- 116 cazuri de degradare a pădurii cu ape de scurgere, cu substanțe chimice;

- 100 cazuri de încălcare a modului stabilit de folosire a fondului de exploatare, de recoltare și transportare a lemnului, de recoltare a rășinii (art.64 CCA din 29.03.1985);

- alte 34 cazuri: art. 73, 75, 85¹.

În 2008 au fost intentate 5 procese penale, 3 cazuri de distrugere sau deteriorare a masivelor forestiere (art. 232 CP din 18.04.2002), 2 cazuri de tăiere ilegală a vegetației forestiere, fiind tăiați 2096 arbori – 293 m³ masă lemnoasă.

Au fost aplicate amenzi de 92220 lei și a fost încasată suma de 88333 lei. Au fost cauzate prejudicii în sumă de 592178 lei, recuperându-se suma de 195402 lei.

În 2009 au fost controlate 3046 obiecte, inclusiv pe beneficiari: 986 obiecte – Agenția de Stat „Moldsilva”, 1935 obiecte – primării, 113 obiecte – Ministerul

Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 12 obiecte – alți deținători. Au fost înregistrate 695 contravenții administrative, dintre care:

- 456 cazuri de tăieri ilegale sau vătămări a arborilor și arbuștilor (art. 122 CC din 24.10.2008), au fost aplicate amenzi în suma de 242844 lei, s-a încasat suma de 168944 lei, prejudiciu cauzat – 455884 lei, prejudiciu recuperat – 197037 lei;

- 101 cazuri de încălcare a modului de folosire a fondului de exploatare, de recoltare, de transportare și de export al lemnului (art.142 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 16710 lei, încasându-se suma de 10800 lei;

- 97 cazuri de încălcare a regulilor de folosire a obiectelor fondului forestier (cositul și pășunatul neautorizat – art. 127 CC din 24.10.2008), au fost aplicate amenzi de 9230 lei, însă s-a încasat doar suma de 5660 lei, prejudiciu cauzat constituind suma de 12112 lei, prejudiciu recuperat – 8065 lei;

- 35 cazuri de distrugere sau deteriorare intenționată a semnelor de restricție, a indicatoarelor de amenajament silvic, a barierelor și parapetelor, a obiectelor de agitație și informație vizuală (art.132 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 1620 lei, încasându-se amenzi în suma de 1120 lei;

- 6 cazuri de distrugerea și vătămare a culturilor silvice, a arboretului tânăr provenit prin regenerare naturală, a semințișului natural și preexistent (art. 123 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 1320 lei, încasându-se doar suma de 570 lei.

Au fost înaintate 27 cazuri către Ministerul Afacerilor Interne cu referire la faptul că au fost tăiați 2421 exemplare de arbori, ceea ce constituie 444,8 m³ de masă lemnoasă, cauzându-se un prejudiciu în valoare de 265054 lei, încasându-se doar suma de 922 lei. Comparativ, în 2009 au fost cauzate prejudicii în valoare de 733620 lei, fiind recuperată doar suma de 206024 lei.

În 2010 au fost controlate 3160 obiecte, inclusiv pe beneficiari: 1018 obiecte – Agenția de Stat „Moldsilva”, 2003 obiecte – primării, 120 obiecte – Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 19 obiecte – alți deținători. Au fost înregistrate 979 contravenții administrative, dintre care:

- 554 cazuri de tăieri ilegale sau vătămări a arborilor și arbuștilor (art. 122 CC din 24.10.2008), au fost aplicate amenzi în suma de 506700 lei, s-a încasat suma de 239900 lei, prejudiciu cauzat – 649644,2 lei, prejudiciu recuperat – 278083,3 lei;

- 151 cazuri de încălcare a regulilor de folosire a obiectelor fondului forestier (cositul și pășunatul neautorizat – art. 127 CC din 24.10.2008), au fost aplicate amenzi de 17620 lei, însă s-a încasat doar suma de 8860 lei, prejudiciu cauzat constituind suma de 7478 lei, prejudiciu recuperat – 6327 lei;

- 149 cazuri de încălcare a modului de folosire a fondului de exploatare, de recoltare, de transportare și de export al lemnului (art.142 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 102500 lei, încasându-se suma de 51200 lei;

- 9 cazuri de distrugerea și vătămare a culturilor silvice, a arboretului tîrîr provenit prin regenerare naturală, a semințișului natural și preexistent (art. 123 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 7200 lei, încasându-se doar suma de 2600 lei, prejudiciu cauzat – 872 lei, prejudiciu fiind recuperat în totalitate;

- 6 cazuri de distrugere sau deteriorare intenționată a semnelor de restricție, a indicatoarelor de amenajament silvic, a barierelor și parapetelor, a obiectelor de agitație și informație vizuală (art.132 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 1100 lei, încasându-se amenzi în suma de 600 lei.

Au fost înaintate 25 cazuri către Ministerul Afacerilor Interne cu referire la faptul că au fost tăiați 1688 exemplare de arbori, ceea ce constituie 410,05 m³ de masă lemnoasă. cauzându-se un prejudiciu în valoare de 217470,1 lei, încasându-se doar suma de 2376 lei. Comparativ, în 2010 au fost cauzate prejudicii în valoare de 875464,3 lei, fiind recuperată doar suma de 287658,2 lei.

În 2011 au fost controlate 3835 obiecte, inclusiv pe beneficiari: 1240 obiecte -- Agenția de Stat „Moldsilva”, 2430 obiecte – primării, 113 obiecte – Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, 52 obiecte – alți deținători. Au fost înregistrate 966 contravenții administrative, dintre care:

- 625 cazuri de tăieri ilegale sau vătămări a arborilor și arbuștilor (art. 122 CC din 24.10.2008), au fost aplicate amenzi în suma de 739580 lei, s-a încasat suma de 339740 lei, prejudiciu cauzat – 1144200,4 lei, prejudiciu recuperat – 295412,38 lei;

- 205 cazuri de încălcare a modului de folosire a fondului de exploatare, de recoltare, de transportare și de export al lemnului (art.142 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 88600 lei, încasându-se suma de 41800 lei;

- 115 cazuri de încălcare a regulilor de folosire a obiectelor fondului forestier (cositul și pășunatul neautorizat – art. 127 CC din 24.10.2008), au fost aplicate amenzi de 12860 lei, însă s-a încasat doar suma de 6360 lei, prejudiciu cauzat constituind suma de 8140 lei, prejudiciu recuperat – 6570 lei;

- 19 cazuri de distrugere sau deteriorare intenționată a semnelor de restricție, a indicatoarelor de amenajament silvic, a barierelor și parapetelor, a obiectelor de agitație și informație vizuală (art.132 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 3300 lei, încasându-se amenzi în suma de 1650 lei;

- 2 cazuri de distrugerea și vătămare a culturilor silvice, a arboretului tînăr

provenit prin regenerare naturală, a semințișului natural și preexistent (art. 123 CC din 24.10.2008), fiind aplicate amenzi în suma de 1200 lei, încasându-se doar suma de 600 lei, prejudiciu cauzat – 273 lei, prejudiciu fiind recuperat în totalitate;

Au fost intentate în instanța de judecată 2 procese penale în legătură cu săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 231 CP din 18.04.2002 „tăierea ilegală a vegetației forestiere”, fiind tăiați 95 exemplare de arbori, ceea ce constituie 34,87 m³ de masă lemnoasă, prejudiciu cauzat – 10886 lei, prejudiciu recuperat – 8592 lei.

Au fost înaintate 28 cazuri către Ministerul Afacerilor Interne cu referire la faptul că au fost tăiați 4109 exemplare de arbori, ceea ce constituie 913242 m³ de masă lemnoasă, cauzându-se un prejudiciu în valoare de 407527,8 lei. În 2011 au fost cauzate prejudicii în valoare de 419159,4 lei, fiind recuperată suma de 302255,38 lei.

În anul 2012, Inspectoratul Ecologic de Stat, în timpul exercitării controlului privind efectuarea lucrărilor silvice în fondul forestier administrat de către Agenția de Stat „Moldsilva”, organele administrației publice locale și S.A „Drumuri”, au fost întocmite 491 procese verbale, fiind aplicate amenzi în mărime de 508500 lei, prejudiciu cauzat – 683380,47 lei. În această perioadă au fost întocmite 458 acte de control în legătură cu efectuarea controlului stării fișilor forestiere și fondului forestier gestionat de către organele administrației publice locale.

În perioada 2002 – 2009, extinderea terenurilor cu vegetație forestieră prin plantarea culturilor silvice s-a executat pe o suprafață totală de 57,5 mii ha.

Concomitent, s-au constatat deficiențe la realizarea măsurilor prevăzute în Planul general de acțiuni privind implementarea Strategiei dezvoltării durabile a sectorului forestier național. Astfel, din 55 de acțiuni de implementarea cărora este responsabilă Agenția „Moldsilva”, au fost executate pe deplin 3 acțiuni, iar 7 – parțial. Totodată, Agenția nu a elaborat planuri anuale privind măsurile ce urmau a fi întreprinse pentru realizarea acțiunilor sus-menționate, cu argumentarea costurilor aferente, precum și nu dispune de o evaluare a rezultatelor înregistrate la implementarea Planului menționat.

Cele menționate denotă lipsa monitorizării și evaluării rezultatelor obținute la implementarea per ansamblu a Strategiei dezvoltării durabile a sectorului forestier național, astfel fiind create premise pentru apariția riscului de neasigurare a dezvoltării durabile a sectorului forestier.

Fiind îngrijorați de situația din ramura silvică, în ceea ce ține de gestionarea fondului forestier, în urma a unui număr mare de plângeri parvenite pe adresa Parlamentului RM, comisia de anchetă a solicitat, prin demersul nr. 84 din 07.09.2012, de la Inspekția

Financiară din cadrul Ministerului Finanțelor efectuarea inspectărilor financiare tematice privind legalitatea comercializării masei lemnoase și corectitudinea transmiterii în arenda a suprafețelor din fondul forestier, precum și asigurarea integrității patrimoniului public la întreprinderile de stat din subordinea Agenției „Moldsilva”: Î.S. „Silvo-cinegetică Strășeni”, Î.S. „Întreprinderea pentru silvicultură Orhei”, Î.S. „Întreprinderea pentru silvicultură Tighina”, Î.S. „Întreprinderea pentru silvicultură Cimișlia”, Î.S. „Rezervația naturală Codrii”, Î.S. „Întreprinderea pentru silvicultură Hîncești-silva”, Î.S. „Întreprinderea pentru silvicultură Silva-sud Cahul”.

În rezultatul inspectărilor la majoritatea întreprinderilor s-au constatat abateri comune de la prevederile actelor normative în vigoare privind utilizarea neeficientă a mijloacelor financiare și a patrimoniul aflat în gestiune, inclusiv a terenurilor aferente și a fondului forestier.

Totodată, s-a constatat că, deși fondul forestier aparține cu drept de gestiune întreprinderilor, care suportă cheltuieli de pază a fondului forestier, cheltuieli privind amenajarea pădurilor, cheltuieli privind dezvoltarea cinegetică etc., acestea nu au transmis în arendă din nume propriu suprafețele din fondul forestier, fapt ce a dus la ratarea posibilității de a încasa venituri suplimentare. Aceste terenuri au fost transmise în arendă de către Agenția „Moldsilva”, cu încasarea veniturilor aferente, iar majoritatea întreprinderilor nu dispun de informații cu privire la suprafețele terenurilor din fondul forestier transmise în arendă, cât și cuantumul plăților achitate de arendași.

Principalele încălcări și abateri depistate în rezultatul inspectărilor pentru fiecare entitate în parte sunt anexate.

Capitolul V Vânătoarea

1. Fondul cinegetic al Republicii Moldova

Gospodăria cinegetică este una din ramurile de folosire a resurselor naturale, sarcinile principale ale căreia sunt protecția, folosirea rațională și reproducerea fondului cinegetic de stat. Animalele de interes vânătorească și multitudinea de terenuri de vânătoare constituie Fondul cinegetic unic de stat al Republicii Moldova (fond cinegetic). Fondul cinegetic este un complex unic și indivizibil, care nu se supune privatizării sau transferării în altă formă de proprietate decât cea publică.

Unul dintre componentele principale ale ecosistemelor, care permit menținerea diversității lumii animale, este fauna de vânătoare, care utilizează resursele naturale inaccesibile pentru om, reglează, într-o măsură oarecare, numărul dăunătorilor agricoli și servește ca sursă de hrană de înaltă calitate.

Printre speciile de animale de vânătoare un loc deosebit îl ocupă mamiferele paricopitate: cerbul comun (*Cervus elaphus*), căpriorul (*Capreolus capreolus*) și mistrețul (*Sus scrofa*). Cerbul cu pete (*Cervus nippon*), aclimatizat în zona Codrilor centrali, în urma încrucișării cu cerbul comun și a apariției unor hibrizi nedoriți a fost propus pentru a fi extras din aceste ecosisteme naturale și dus în trupurile de pădure din sudul republicii. Conform cercetărilor efectuate de colaboratorii Institutului de Zoologie al A.Ș.M. s-au stabilit suprafețele favorabile pentru dezvoltarea normală a acestor specii pe teritoriul Moldovei. Cerbul comun ar putea să populeze cca 100 mii ha de terenuri forestiere, căpriorul – cca 400 mii ha terenuri forestiere și deschise, iar mistrețul – cca 300 mii ha.

Reieșind din densitatea optimă posibilă, pe aceste terenuri de vânătoare s-ar putea dezvolta cca 2 mii de cerbi, 20 mii de căpriori și 4 mii de mistreți. Prin anii 80 a fost înregistrat efectivul cel mai mare al acestor specii. Efectivul populației de mistreți se apropia de densitatea optimă, iar a căpriorului era în creștere și într-un viitor apropiat putea să atingă o densitate de cca 50 animale la 1000 ha cu condiții favorabile speciei. După o perioadă de reaclimatizare, cerbul comun a devenit specia principală de vânat în trei ecosisteme silvice din republică. Însă în ultimul deceniu al sec. XX efectivul lui s-a redus considerabil.

Rezultatele estimărilor efectuate în ultimii ani, demonstrează că efectivul cerbului comun este numai de 150-170 specimeni și constituie două populații mai mult sau mai puțin viabile: rezervația științifică "Plaiul Fagului" și Întreprinderea experimentală silvico-cinegetică de Stat "Talmaza". Rezervația științifică „Codru” populată cu maralul de

Ascania, un hibrid obținut în urma încrucișării a câtorva subspecii de cerb nobil, nu prezintă interes pentru păstrarea speciei nominale. Un număr de 4-5 animale de cerb comun se întâlnesc în rezervația științifică „Pădurea Domnească”.

În zona Codrilor centrali (Întreprinderea Silvică de Stat Strășeni și rezervația științifică “Codru”) populează cerbul cu pete cu un efectiv de peste 100 de specimene. Această specie se întâlnește într-un număr redus în Întreprinderea Silvică de Stat Hâncești, Gospodăria Silvo-Cinegetică “Sil-Rezeni” și rezervația științifică “Plaiul Fagului”.

În ultimii ani efectivul căpriorului se menține la numărul aproximativ de 2300-2400 indivizi. A dispărut din multe păduri cu suprafața de până la 100 ha și din terenurile agricole așa-numitul “ecotip de câmp”, care prin anii 80 constituia cca 7-10% din efectivul total de căpriori.

Mistrețul este specia cea mai prolifică, care poate să-și restabilească rapid efectivul optimal, însă în prezent numărul lui variază între 2100-2200 specimene.

Iepurele de câmp este vânatul principal preferat de vânători în fondurile de vânătoare deschise. Modificările care au intervenit în ultimul deceniu în agricultură au creat condiții pentru mărirea efectivului de iepuri. La început s-a observat o creștere a densității în unele fonduri de vânătoare, însă în continuare au intervenit factori negativi ca braconajul și prezența câinilor vagabonzi, care afectează populațiile de iepuri. Efectivul total la începutul toamnei oscilează între 80-100 mii de indivizi, în timp ce ar putea fi de cca 200 mii de animale pe teritoriul republicii. Estimările efectuate toamna demonstrează că în perioada de vânătoare se recoltează cca 20% din efectivul total, însă în urma braconajului, care începe în lunile septembrie-octombrie și continuă până la sfârșitul anului, se împușcă cca 30% din efectiv. Câinii vagabonzi distrug nu mai puțin de 10% din efectivul total. În timpul iernii un număr de iepuri răniți sau bolnavi pier. Efectivul care supraviețuiește nu este capabil să acopere în perioada de reproducere pierderile din populație. Această situație poate duce la o stare critică a populației de iepuri dacă nu vor fi înlăturați factorii negativ menționați.

Vulpea este o specie de vânat cu blană mai puțin preferată de vânători, care îndeplinește un rol important în natură. În primul rând în rația vulpii cca 70% o constituie rozătoarele. Odată cu mărirea densității (6-8 indivizi la 1000 ha) poate deveni un focar de răspândire a turbării și a râiei. În ultimii 3 ani efectivul vulpii s-a mărit ajungând până la cca 14 mii de animale.

Fazanul este o specie de proveniență subtropicală (Colhida). A fost aclimatizat pe teritoriul republicii cu aportul Societății Vânătorilor și Pescarilor din Moldova, care a organizat o crescătorie de fazani la Talmaz de unde timp de 30 de ani s-au pus în libertate

cca 150 mii de fazani în diferite păduri din republică. Fazanul se reproduce în natura, însă pentru menținerea cotei de reproducere și efectuarea vânării este necesar de reprodus în continuare în condiții de volieră. În ultimii ani efectivul fazanului s-a redus considerabil.

Lumea animală, ca un component de bază al biocenozelor naturale, joacă un rol important în menținerea echilibrului ecologic. Un șir de specii de animale servesc drept surse pentru obținerea unor materii prime industriale, medicinale, produselor alimentare și altor valori materiale, necesare pentru satisfacerea populației și ale economiei naționale, alte specii sunt utilizate în scopuri științifice, cultural-educative și estetice. În fondul cinegetic nu intră animalele care în mod legal sunt întreținute în captivitate.

Orice activitate care schimbă starea fondului cinegetic în rezultatul degradării habitatului natural, condițiilor de reproducere și căilor de migrație a animalelor se efectuează numai cu respectarea cerințelor care asigură protecția lor.

Terenuri de vânătoare se consideră terenurile fondurilor funciar, silvic și al apelor, care constituie habitatul animalelor aflate în condiții de libertate. Acestea sunt unități economice ale gospodăriei cinegetice. Se consideră suprafață productivă din biotopul preferat de specii de vânat, păduri, care îndeplinesc următoarele condiții:

- a) pentru cerb comun - suprafața pădurilor în masiv neîntrerupt sau trupuri de pădure mai mare de 1000 ha, situate la distanțe mai mici de 4-5 km, cu mult subarboret, cu cursuri de apă curgătoare și băltoace pentru scăldători;
- b) pentru căprior - suprafața pădurilor de foioase în amestec cu rășinoase, cu vârste variate, cu mult subarboret, în trupuri mai mari de 50 ha, pe cât de posibil perimetral dantelate străbătute de cursuri de apă permanentă, intercalate în culturi agricole și fânețe limitrofe și distanțate până la 2-3 km;
- c) pentru mistreț - suprafața pădurilor de foioase în amestec cu rășinoase cu vârste variate, cu mult subarboret, în trupuri mai mari de 300 ha, distanțate la 2-3 km și mai puțin, cu ape curgătoare sau stătătoare și mocirle pentru scăldători, cu terenuri agricole și fânețe limitrofe;
- d) pentru fazan - suprafața trupurilor de pădure până la 100 ha cu vârste foarte variate, compuse din foioase cu mult subarboret, cu goluri înierbate, cu rariști, mărăcinișuri, culturi agricole și pâlcuri de specii arbustive, incoerent răspândite în teren, cu relief ușor ondulat sau plan, cu pante însoțite, cu soluri nisipoase sau argilo-nisipoase, cu ape curgătoare sau stătătoare;
- e) pentru iepure - suprafața pădurilor de câmpie și dealuri joase compuse din specii de foioase de diverse vârste cu subarboret, în trupuri mai mici de 100 ha, intercalate în terenuri agricole (ocupate cu vii, livezi, semănături etc.), terenuri cu vegetație arbustivă.

fânețe, limitrofe etc., distanțate la 2-3 km, suprafața sumară a terenurilor limitrofe să reprezinte peste 80% din suprafața totală (păduri doar 10-15%).

Vânătoarea este o metodă de folosire a resurselor regnului animal. Se consideră vânătoare depistarea în scopul dobândirii, urmărirea și dobândirea propriu-zisă a animalelor aflate în condiții naturale. Aflarea persoanelor pe terenuri de vânătoare, inclusiv pe căile de acces comun cu arme neincluse în toc, în stare montată, gata pentru aplicare, cu alte unelte de vânătoare, precum și cu câini și păsări de vânătoare (șoimi) sau cu producție de vânat, se egalează cu vânătoarea. Pe teritoriul republicii este permisă vânătoarea sportivă și de amatori, vânătoarea în scopul stabilirii, reglementării efectivului de animale și selecției lor, precum și în scopuri științifice, cultural-educative, estetice și pentru trofee.

Se consideră vânătoare ilicită (braconaj):

a) vânătoarea fără autorizație, fără carnet de vânător sau fără autorizația de deținere, portarmă și de folosire a armei de vânătoare, cu carnetul de vânător nevalabil sau cu carnetul de vânător ce aparține altei persoane, cu depășirea normelor stabilite de recoltare a vânatului în locuri și termene interzise, precum și în locuri care nu sînt indicate în permis (foaie, fișă pentru recoltare), autorizație, cu arme de vânătoare ce aparțin altei persoane fizice sau juridice, cu încălcarea legislației și a modului de vânătoare stabilit pe teritoriul unde ea se efectuează;

b) vânătoarea cu folosirea arbaletelor, arcurilor, armelor cu țevă ghintuită, fără zgomot, precum și a armelor de model militar, de calibru mic, cu excepția folosirii în modul stabilit a armelor de foc de vânătoare cu țevă ghintuită pentru împușcarea animalelor copitate în scop de selecție sau dobândire a trofeelor;

c) dobândirea animalelor cu folosirea chimicalelor toxice, repelentelor și imobilizantelor, cu excepția cazurilor de izbucnire a epizootiilor, în modul stabilit de actele normative corespunzătoare, precum și pentru imobilizarea animalelor în scop de repopulare;

d) dobândirea animalelor cu folosirea metodelor și uneltelor considerate periculoase:

- săparea gropilor pentru prins animale, fixarea armelor, arbaletelor, amplasarea cârligelor, clamelor, apucătoarelor, tăietoarelor; instalarea lațurilor, capcanelor; organizarea curselor; urmărirea cu orice fel de mijloace de transport (inclusiv automobile, motociclete, tractoare, elicoptere, avioane și alte aparate de zbor);

- împușcarea și dobândirea animalelor cu ajutorul aparatelor de vedere pe timp de noapte, aparatelor laser, al altor dispozitive electronice, cu ajutorul farurilor mijloacelor de transport, al altor aparate de iluminat artificiale; instalarea plaselor, ietrelor, lațurilor, colibelor, oblicelor; gonirea pe pojghiță de gheață, pe zăpadă adâncă, pe gheață, în foc, în apă, pe miriște de stuf; dezgroparea vizuinii;

- vânătoarea din mijloace de transport, în cerc, la pândă; vânătoarea păsărilor de baltă din șalupe, bărci cu motor, din alte mijloace mecanice plutitoare, în momentul trecerii obstacolelor de apă;

e) vânătoarea cu câini neînregistrați în carnetul de vânător și cu păsări de vânătoare;

f) dobândirea animalelor aflate în primejdie (salvându-se de incendii inundații, hămesite, la trecerea peste apă și gheață, zăpadă adâncă etc.), păsărilor care năpârlesc, precum și a femelelor gestate și cu făt;

g) strânsul ouălor, devastarea cuiburilor, adăposturilor bizamilor (ondatrelor) și ale altor animale, răscolirea vizuinilor, precum și alte acțiuni care împiedică reproducerea animalelor și păsărilor folositoare;

h) orice vânătoare individuală sau colectivă în fondul forestier de stat fără reprezentantul Serviciului silvic de stat.

i) prinderea, ținerea în captivitate și reproducerea animalelor din fauna sălbatică fără autorizația autorității centrale abilitate cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător și a Serviciului Veterinar de Stat.

De asemenea, constituie braconaj și:

- vânătoarea în perioada de primăvară pe întreg teritoriul republicii;

- orice vânătoare, cu excepția reglementării efectivului de animale și păsări, în rezervații științifice, braniști, parcuri naționale, zone de agrement, precum și în raza de 2 km a periferiilor municipiilor Chișinău, Bălți, Bender și Tiraspol, în raza de 500 m de la marginea altor localități, împușcarea păsărilor de pe stâlpi și de pe firele de comunicații și electrice;

- dobândirea pe parcursul întregului an a următoarelor specii de animale: muflon, cerb lopătar, cerb nobil, bursuc, vidră, jder, hermelină, nevăstuică, nurchă, bizam (ondatră), veveriță, pisică sălbatică, câine-enot, dropie, dropie mică, bufniță, pescăruș, țigănușă, lopătar, cocor, lebede de toate speciile, gâscă-cu-gât-roșu, fundaci de toate speciile, ferăstraș, pelican, stârc, toate păsările răpitoare, toate speciile din familia vrăbiilor și alte specii luate sub ocrotirea statului sau incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova, prevăzute în anexa nr. 3 și nr. 4 din prezenta lege, cu excepția cazurilor de folosire a animalelor prevăzute la art. 27 alin.(3) din prezenta lege;

- vânătoarea cu o oră mai înainte de răsăritul soarelui și cu o oră mai târziu de asfințitul lui; tragerea din armă în țintă nevăzută sau neclară (în desiş, pe timp de ceață, în amurg, împotriva soarelui etc.), tragerea la zgomot sau foșnet, tragerea în desişuri mai jos de statura unui om, folosirea armei în stare de ebrietate; tragerea în pasărea care stă pe loc sau plutește sau în iepurele care stă în culcuș;

- cumpărarea și comerțul particular cu animale;
- folosirea dopurilor din materiale ușor inflamabile (hârtie, buci, vată etc.), lăsarea rugurilor nestinse, deteriorarea panourilor pentru anunțuri, firmelor, semnelor de recunoaștere și indicatoarelor zonelor de protecție, distrugerea sau deteriorarea diferitelor construcții de menire vânătorească, de biotehnică (troace, sărării, adăpătoare, turle etc.) și construcții mici arhitecturale;
- aflarea în terenuri de vânătoare cu orice câini fără zgardă, precum și neînregistrați în carnetul de vânător, indiferent de scopul aflării, folosirea câinilor la păscutul animalelor domestice peste limitele normelor stabilite (1 câine la 150 de capete de vite);
- transmiterea armelor de vânătoare altor persoane sau organizații, precum și păstrarea în dezordine a armei și a munițiilor aferente la care ar avea acces copiii și alte persoane;
- folosirea mașinilor și agregatelor neechipate cu dispozitive pentru sperierea animalelor în timpul efectuării lucrărilor agricole;
- efectuarea lucrărilor agricole mecanizate de la periferia câmpului spre centru;
- incendierea plantelor uscate, inclusiv a stufului, miriștei, paielor, ciocleșilor etc.
- păstrarea neglijentă și aplicarea nereglementată a chimicalelor ce prezintă pericol pentru viața animalelor;
- vânarea cu încălcarea regulilor de securitate;
- tragerea din armă sau aflarea în localități cu arma încărcată, precum și cu arma scoasă din toc și montată, cu excepția cazurilor când armele se folosesc la paza obiectivelor sau la împușcarea câinilor hoinari.

Modul și mijloacele de efectuare a vânătorii se stabilesc de către Ministerul Mediului în comun cu Agenția "Moldsilva" și cu respectarea cerințelor legale, după stabilirea efectivului de vânat care urmează să fie recoltat.

Amenajările silvo-cinegetice se efectuează de către Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS) în toate unitățile silvo-cinegetice (întreprinderi silvo-cinegetice) de interes național și în fondurile de vânătoare gestionate de ocoale silvice.

2. Modul de acordare a drepturilor de vânătoare

Dreptul de vânătoare cu arme de foc de vânătoare pe teritoriul Republicii Moldova se acordă persoanei care domiciliază permanent pe teritoriul țării, dacă acesta a atins vârsta de 18 ani, este membru al unei societăți de vânători, a susținut probele minimumului vânătorească, a îndeplinit minimumul de participări obligatorii prin muncă, a achitat în

modul stabilit cotizația de membru și taxa vânătorească. Dreptul de vânătoare poate fi acordat și persoanelor care nu domiciliază permanent în republică.

În cazul deplasării cu arma de foc de vânătoare la locul de vânătoare și înapoi, nemijlocit la vânătoare, precum și transportării producției de vânat la predarea ei la organizațiile de achiziționare sau de comerț, vânătorul este obligat să aibă asupra sa carnetul de vânător și autorizația de deținere, portarmă și de folosire a armei, eliberată de organul teritorial de poliție, și să le prezinte la cererea persoanelor împuternicite să exercite controlul lor, precum și altor vânători în procesul controlului reciproc.

Drept adeverință pentru dreptul de vânătoare servesc carnetul de vânător, aprobat de Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova, permisul (foaia, fișa pentru recoltare) eliberate de Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova pentru vânătoreea sportivă a păsărilor de baltă și a animalelor cu blană sau autorizația de a vâna animale sălbatice copitate, eliberată de autoritatea silvică centrală.

Dreptul de vânătoare nu se acordă persoanelor:

- a) care nu au vârsta de 18 ani;
- b) care suferă de boli psihice și stau la evidență în unități medico-sanitare;
- c) care nu dispun de autorizația de deținere a armei de vânătoare;
- d) ale căror antecedente penale nu au fost declarate nule pentru infracțiuni premeditate, precum și pentru orice infracțiune comisă prin aplicarea armelor de foc, a substanțelor explozive sau toxice, pentru braconaj;
- e) condamnate la privațiune de libertate, inclusiv condiționat cu antrenarea obligatorie în muncă, pentru comiterea infracțiunilor premeditate;
- f) eliberate condiționat din detențiune, cu antrenarea obligatorie în muncă;
- g) trase la răspundere administrativă pentru braconaj sau altă formă de folosire ilegală a armei.

În sezonul de vânătoare al anului 2012, de către Agenția „Moldsilva” au fost eliberate 504 autorizații de vânătoare la mistreț. În această perioadă s-au recoltat 148 exemplare de mistreț, dintre care 93 exemplare din fondul forestier gestionat de unitățile silvice.

Conform datelor prezentate de către Agenția de Stat „Moldsilva”, referitor la efectivul de vânat din fondul forestier gestionat de către aceasta, în perioada 2005 – 2012 a existat următoarea situație:

nr	Principalele	Anii	media
----	--------------	------	-------

d/o	specii de vânat	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
1	Cerb	522	544	530	567	486	506	537	406	512
2	Căprior	4003	3761	4008	3782	3404	3665	4081	4864	3946
3	Mistreț	1501	1551	1768	2167	2086	2054	2143	1713	1873
4	Iepure de câmp	8874	6592	4445	4611	4074	5554	5173	5228	5569
5	Fazan	3920	2443	6205	14737	4069	5297	3721	3015	5426
6	Lup	0	0	0	0	0	0	52	70	15
7	Vulpe	5260	5081	4301	5616	4023	5703	4771	5786	5068
8	Bursuc	1066	864	876	904	821	940	767	780	877

3. Problemele gestionării fondului cinegetic

În conformitate cu Regulamentul Gospodăriei Cinegetice, gestionarea gospodăriei cinegetice în fondul silvic de stat și controlul departamental asupra acesteia sînt efectuate de către Agenția „Moldsilva”. Gestionarea gospodăriei cinegetice (protecția, reproducerea și folosirea rațională a resurselor cinegetice) în fondurile cinegetice ale teritoriului preponderent neîmpădurit se efectuează de către Societatea Vînătorilor și Pescarilor din Republica Moldova în baza contractelor încheiate cu autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi de comun acord cu autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător.

În perioada anilor 2005 – 2012, de către Agenția de Stat „Moldsilva” au fost înregistrate 80 cazuri de braconaj. Următorul tabel indică numărul de contravenții înregistrate, suma prejudiciului cauzat, precum și suma prejudiciului recuperat în perioada 2005 – 2012 (cazuri de braconaj).

Nr d/o	Anii	Numărul de contravenții	Suma prejudiciului cauzat, mii lei	Suma prejudiciului recuperat, mii lei
1	2005	11	7,4	4,7
2	2006	13	6,0	5,9
3	2007	2	11,2	11,2
4	2008	14	9,8	9,8
5	2009	9	26,7	2,7

6	2010	5	17,4	10,0
7	2011	4	10,0	5,0
8	2012	22	43,8	11,8

În scopul realizării obiectivelor trasate în urma interacțiunii eficiente cu Ministerul Afacerilor Interne, Agenția pentru Silvicultură “Moldsilva” și Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova au fost întreprinse acțiuni concrete în vederea contracarării și depistării cazurilor de braconaj. Astfel, pe parcursul anului 2011 au fost întreprinse 1317 raiduri în colaborare cu autoritățile menționate, în rezultatul cărora au fost întocmite 91 procese-verbale cu aplicarea amenzilor în sumă de 40940 lei. Au fost ridicate de la contravenienți 22 arme de vânătoare.

O altă problemă a gestionării fondului cinegetic este lipsa cadrului legal eficient și actualizat la necesitățile actuale. Gestionarea fondului cinegetic este reglementată de către Regulamentul Gospodăririi cinegetice, anexă 1 la Legea Regnului animal. Prevederile acestui regulament urmează a fi resuscitate prin adoptarea unei noi legi care să reglementeze gestionarea fondului cinegetic și protecția vînatului.

Capitolul VI Bazinele acvatice

1. Numărul bazinelor acvatice din Republica Moldova

Rețeaua hidrografică reprezintă unul din componentele de bază ale landșafturilor din Republica Moldova, care, sub influența antropică, pe parcursul deceniilor s-a modificat extrem de mult. Majoritatea râurilor mici, care constituie cca 70% din rețeaua hidrografică, au fost deteriorate, distruse sau canalizate. Resursele de apă ale Republicii Moldova sunt constituite și din 4261 lacuri naturale și bazine artificiale cu suprafața de 41 mii 300 ha cu un volum de circa 1,32 mlrd. m³., amplasate pe cursurile și construite în albiile acestora, ape subterane cu peste 4842 fântâni arteziene și circa 179 574 fântâni cu alimentare din apele freatice.

Cele mai importante artere acvatice ale Republicii Moldova sunt riurile mari Nistru (652 km), Prut (695 km) și Raut (286 km), cu un volum total de apă mediu multianual de curgere de circa 13,6 km³ pe an și suprafața bazinelor 19070 km² și 7990 km². Cele mai mari lacuri naturale sunt situate pe cursul râului Prut (Beleu – 9,5 km², Dracele – 2,65 km², Rotunda – 2,08 km², Fontan – 1,16 km²), fluviului Nistru (Bîc – 3,72 km², Roș – 1,6 km², Nistru Vechi – 1,86 km²). Cele mai mari bazine artificiale: Costești – Stînca pe râul Prut (59,0 km²), Dubăsari pe fluviul Nistru (67,5 km²) și Ghidighici pe râul Bîc (6,8 km²). Această rețea de bazine acvatice asigură regularizarea și evacuarea scurgerilor de suprafață, răspunde presingului recreativ, se folosește pentru aprovizionarea cu apă potabilă și tehnică, pentru irigație, navigație și în alte scopuri. Lungimea sumară a râurilor depășește 16000 km.

În cursul multor râuri s-au construit baraje, diguri, canaluri etc. Numărul lacurilor și bazinelor de acumulare este de 3532, cu o suprafață totală de 333 km² și cu un volum de acumulare de cca 1,8 km³. Întreaga suprafață de apă ocupă nu mai mult de 1 % din teritoriu. Este importantă și influența reliefului accidentat: râpele și văgăunile drenează puternic apa.

Caracteristicile de bază ale principalelor cursuri de apă din Republica Moldova sunt prezentate în următorul tabel:

Caracteristicile de bază ale principalelor cursuri de apă din Republica Moldova

Fluviul, râul	Lungimea, km	Suprafața bazinului hidrografic, km ²	Scurgerea medie anuală, mln. m ³	Debitul mediu, m ³ /s
Nistru	1352 (657)	721000 (19070)	10700	330
Prut	976 (695)	27500 (7990)	2906	92
Răut	286	7760	313	9,9
Bâc	155	2150	91,3	2,9
Botna	152	1540	33,6	1,1
Ichel	101	814	20,5	0,7
Cubolta	100	947	61,0	1,6
Ialpug	142 (135)	3180 (3165)	91,2	2,9
Cogâlnic	243 (125)	3910 (1030)	59,1	1,9
Căinari	113	835	46,8	1,4
Ciuhur	97	724	21,8	0,7
Cahul	39	605	9,2	0,3

Caracteristicile celor mai mari bazine de apă din Republica Moldova

Lac de acumulare	Râul, pe cursul căruia este situat	Anul construirii	Volumul de apă acumulat, mln. m ³	Suprafața, km ²
Bădragii Vechi	Racovăț, Prut	1989	4,9	1,0
Beleu (lac natural)	Prut		2,1	6,26
Ghidighici	Bâc	1963	38,8	7,4
Bâc (lac natural)	Bâc		1,5	1,3
Dubăsari	Nistru	1954	277,4	67,5
Caplani	Caplani	1983	8,3	1,53
Ceaga	Ceaga	1960	4,11	2,84
Cneazevca	Sărata	1967	2,8	1,0
Comrat	Ialpug	1957	1,52	2,6
Congaz	Ialpug	1961	3,08	5,07

Costești	Botna	1962	8,1	2,01
Costești-Stânca	Prut	1976	735,0	59,0
Cuciurgan (lac natural)	Cuciurgan-Nistru		88,0	27,3
Ialoveni	Ișnovăț	1978	21,7	4,2
Manta (lac natural)	Prut		1,5	2,3
Mingir	Lăpușna	1982	12,2	2,63
Rezeni	Botna	1963	3,4	1,9
Sărata Nouă	Sărata	1967	2,28	1,54
Taraclia	Ialpug	1988	62,0	15,1
Ulmu	Botna	1961	2,2	0,7
Zgurița	Căinari	1980	1,7	0,9
Volontiri 1	Boboi	1957	1,6	0,8
Volontiri 2	Boboi	1988	12,0	1,9

Biodiversitatea este vastă și include: specii floristice - 160; specii faunistice (vertebrate) - 125. Hidrofauna râurilor și a lacurilor înregistrează cca 2135 specii și subspecii de animale din cca 55 taxoni din diferite categorii sistematice: protozoare - 633 specii; rotifere - 485; insecte - 336; crustacee - 318 specii.

Populația Republicii Moldova constituie circa 4,0 mln. locuitori, inclusiv 1,9 mln. în localitățile urbane și mai mult de 2,0 mln. în spațiul rural. De alimentarea cu apă potabilă prin sisteme centralizate beneficiază 81% din populația urbană și numai 17% de locuitori în mediul rural.

Moldova nu este prea bogată în ape de suprafață. Acest lucru se explică prin faptul, că nu cad prea multe precipitații, iar evaporarea este puternică. Problemele folosirii corecte și ale protecției resurselor acvatice, căutarea noilor izvoare sînt importante pentru Moldova dens populată.

Captările de apă se efectuează din apele de suprafață, după cum urmează: din râuri – 550 mii m³/zi; din resursele subterane – 241,9 mii m³/zi. Municipiile Chișinău și Bălți, orașele Soroca și Rezina se alimentează din r. Nistru. Pentru 8 orașe: Briceni, Edineț, Cupcini, Glodeni, Ungheni, Leova, Cantemir și Cahul, apa se captează din r. Prut. Stațiile de tratare ale acestor sisteme se exploatează pe parcursul a 25-30 ani fără a fi reconstruite și nu corespund cerințelor actuale, atît în privința tehnologiei de tratare, cît și a stării fizice a construcțiilor și utilajelor.

Principala sursă de aprovizionare cu apă este râul Nistru, căruia îi revin 54%. Râului Prut îi revin 16%, altor surse de apă de suprafață – 7 %, apelor subterane - 23 %. Republica Moldova mai este aprovizionată cu apă și din cele peste 4840 sonde și din circa 180 mii de fântâni de mină cu alimentare din pânza freatică. Conform datelor serviciului sanitaro-epidemiologic mai mult de 60 % din populația țării consumă apă cu concentrații supranormative ale substanțelor poluante, deoarece calitatea apelor freactice în republică în majoritatea cazurilor nu corespunde cerințelor înaintate apelor cu destinație comunal-potabilă.

Actualmente apelor subterane le revin 32-35 % din volumul total al apelor naturale folosite în alimentarea centralizată cu apă a Republicii Moldova. Apele freactice sunt folosite pentru alimentarea necentralizată și volumul utilizării lor față de alte resurse acvatice în localitățile rurale constituie 95-100 %. Din suma totală a rezervelor apelor subterane (3173,0 mii m³/zi) 2602,0 mii m³/zi constituie rezervele apelor potabile și 573,0 mii m³/zi - ape tehnice

Generalizând datele privind cantitatea de apă de suprafață ce se formează pe teritoriul Republicii Moldova (1,32 km³), de ape subterane (1,1 km³), precum și cota-parte de apă, ce îi revine republicii din râurile transfrontaliere Nistru (4,1 km³) și Prut (0,7 km³), se impune afirmația că resursele de apă disponibile pentru diverse domenii din republică pot fi estimate actualmente la 7,1 km³/an. În calcule nu au fost incluse cotele de apă cu destinație ecologică ale fluviului Nistru (3,70 km³) și râului Prut (0,55 km³). Rezerva de apă pentru un locuitor din republică (reieșind din resursele locale) constituie cca 0,33 mii m³ pe an și 1,7 mii m³ pe an, calculându-se aici și volumul cotei-părți de apă din râurile transfrontaliere. La un 1 km² de teritoriu revin 211,0 mii m³, incluzându-se și volumul de apă din râurile de frontieră, și doar 38,9 mii m³ apă – din cea locală.

2. Starea bazinelor acvatice și gestionarea lor

Starea bazinelor acvatice

Rețeaua hidrografică din Republica Moldova este receptorul apelor reziduale menajere, industriale și pluviale. Deși în majoritatea cazurilor apele uzate menajere și industriale sunt trecute prin sisteme de epurare, totuși gradul de purificare este insuficient și în apele naturale pătrund circa 1/3 din poluanții ce se conțin în apele reziduale. În dependență de cantitatea și natura poluanților se schimbă și calitatea apelor naturale, influențată și de componența depunerilor atmosferice și de cea a apelor pluviale.

Poluarea apei este mai pronunțată în aval de centrele urbane situate pe râurile mari (Otaci, Soroca, Râbnița, Rezina, Bender, Tiraspol), la confluența cu râul Răut și Bâc (fl. Nistru), la Ungheni, Valea Mare, Cahul, Leova (r. Prut), care este condiționată de evacuările apelor reziduale neepurate sau insuficient epurate. Apa conține în special compuși ai azotului și cuprului, fenoli ș. a.

Apa fluviului Nistru și a râului Prut și corespunde claselor II-III de calitate (curată - moderat poluată). În aval de centrele urbane și la confluența cu afluenții poluați apa este de clasa III și IV de calitate (moderat poluată și poluată).

O problemă de o importanță deosebită este nivelul înalt al poluării râurilor mici, apa cărora corespunde claselor IV și V de calitate ("poluată" și "foarte poluată"). Ea conține ioni de amoniu, nitriți, fenoli și compuși ai cuprului.

Este de menționat faptul că principalele cauze a degradării continue a râurilor mici și mijlocii sînt în mare măsură de ordin antropogen. Majoritatea râulețelor au rămas în afara grijii statului, luncile lor au ajuns într-o stare deplorabilă, transformîndu-se în gunoiști stihiiinice, fișiile riverane de protecție au fost distruse. Supraexploatarea resurselor de apă din râuri duce la dispariția lor. Precipitațiile nu pot asigura un debit constant al râurilor care alimentează sutele de iazuri construite în albiile lor. Apa din ele se pompează pentru irigare, se infiltrează în subsol, se evaporează în timpul cald și pentru scurgere numai rămîne practic nimic.

Calitatea apei r. Răut corespunde în medie clasei III-IV de calitate, între moderat poluată și degradată. Apa r. Bâc după indicii hidrobiologici este de clasa IV-V de calitate - moderat poluată și degradată. Cele mai poluate porțiuni ale r. Bâc s-au evidențiat în s. Sângera și s. Calfa. Râurile Lunga, Ciuhur, Camenca, Molochiș, Botna, Turunciuc corespund claselor III și IV de calitate, iar râurile Cogâlnic și Ichel - clasei IV. Râurile mici sunt, în majoritatea lor, degradate. Calitatea apelor râurilor, datorită capacității naturale mici de autoepurare, este influențată puternic de evacuările de poluanți.

În ceea ce ține de starea apelor subterane, în majoritatea cazurilor calitatea acestora s-a format în condiții geologice naturale. De factorii antropici acviferele subterane sunt protejate relativ suficient. Totodată calitatea apelor pentru un șir de regiuni ale țării nu corespund cerințelor normativelor sanitare și igienice. În acest context pot fi menționate lunca r. Prut, teritoriile aferente or. Florești, Slobozia, Comrat, Ceadâr-Lunga ș.a.

Apele freatice sunt extrem de vulnerabile la impactul antropic. Dintre toate prizele de apă, numai 20% corespund normativelor sanitare și igienice. Spectrul poluanților naturali și artificiali este foarte larg: compuși ai azotului, pesticide, seleniu, sulfati, etc. Valorile mineralizării și durtății totale depășesc de 2 - 5 ori normativele igienice. În ultimii

ani poluarea bacteriană se plasează pe primul loc, fiind o confirmare a creșterii impactului antropic. Conform estimărilor Agenției "Apele Moldovei" 1,5 mln. oameni (36% din populația țării) folosesc apa freatică poluată cu nitrați. În zonele rurale cca 70% dintre copii suferă din cauza lipsei fluorului în apele subterane. Mai mult de 1 mln. de oameni consumă apă cu o mineralizare sporită.

Poluarea bazinelor acvatice

Poluarea apelor reprezintă una din principalele probleme ale secolului dat. Pentru asigurarea necesităților și sănătății populației, dar și pentru o evoluție economică stabilă atât societatea cât și mediul de afaceri are nevoie de acces la surse de apă nepoluată. Astfel la momentul actual există necesitatea stringentă de diminuare a impactului negativ al elementelor poluatoare asupra resurselor acvatice și luarea măsurilor în vederea redresării situației. Poluanții apei sunt produsele de orice natură care conțin substanțe în stare solidă, lichidă sau gazoasă, în condiții și în concentrații ce pot schimba caracteristicile apei, făcând-o dăunătoare sănătății.

Poluarea apelor de suprafață și celor subterane este cauzată, în cele mai multe cazuri, de sectorul gospodăriei comunale (stațiile de epurare, apele uzate, deversările apelor neepurate din sistemul comunal, managementul neadecvat al deșeurilor menajere solide în toate localitățile), sectorul agrar (dejecțiile animaliere acumulate în acumulatori, depozitele de pesticide etc.) și sectorul energetic, cum ar fi bazele de produse petroliere, stațiile de alimentare cu petrol, alte surse, care prezintă focare de poluare continuă.

Apele meteorice rezultate în urma precipitațiilor vin în contact cu terenul și în procesul scurgerii, antrenează atât ape uzate de diferite tipuri, cât și deșeuri, îngrășăminte chimice, pesticide și în momentul ajungerii în receptor conțin un număr mare de poluanți.

Din sursele de poluare a resurselor acvatice sunt supuse controlului doar cele provenite din evacuările rezultate din activitățile utilizatorilor primari de apă, care influențează negativ apele de suprafață din cauza purificării insuficiente a apelor uzate și, în dese cazuri, a evacuării apelor uzate fără purificare în majoritatea localităților republicii, cum ar fi orașele: Soroca, Rezina, Cantemir, Cimișlia, com. Bubuieci din mun. Chișinău și altele.

Se monitorizează parțial și sursele de poluare conectate la rețeaua centralizată de canalizare. Potrivit legislației Republicii Moldova activitatea utilizatorilor de apă primari trebuie să se conformeze cerințelor autorizațiilor de gospodărire a apelor.

Pentru epurarea apelor uzate, până în anii 90, au fost construite peste 580 stații de epurare de tip biologic. Potrivit rezultatelor inventarierii efectuate de Inspectoratul Ecologic de Stat, complexul de epurare a apelor uzate este constituit din 330 de stații de

epurare, celelalte fiind demolate. Actualmente, stațiile de epurare a apelor uzate construite prin anii 90 sec. XX, atât în sate cât și în orașe, sunt distruse și au un grad sporit de uzură a construcțiilor. La aceasta a dus și reducerea esențială a volumelor de ape uzate, transmiterea stațiilor de purificare în gestiunea autorităților administrațiilor publice locale, care nu dispun de personal profesionist cu experiență și de investiții necesare. Majoritatea stațiilor de epurare lucrează la indici foarte reduși, necesită reconstrucție cu modernizare tehnologică a treptelor de epurare.

Pe parcursul anului 2011 Centrele Investigații Ecologice ale Inspectoratului Ecologic de Stat au monitorizat 67 stații de epurare, ce evacuează apa direct în receptorul natural. Pe parcursul anului s-a urmărit starea funcțională a instalațiilor de epurare, volumele evacuate și concentrațiile de nocivități. În rezultatul controalelor s-a stabilit că beneficiarii continuă să reducă numărul autocontroalelor a supra eficienței de funcționare a instalațiilor de epurare, fapt ce duce la nerespectarea prevederilor actelor legislative și neexecutarea obligațiilor impuse în vederea menținerii în stare de funcționare a instalațiilor de epurare conform regulilor și instrucțiunilor de exploatare.

Actual, în republică, de către Inspectoratul Ecologic de Stat sunt luate la evidență 150 complexe și ferme animaliere. În majoritatea cazurilor fostele complexe animaliere sunt renovate pentru funcționare fără revizuirea stării tehnice a instalațiilor hidrotehnice, care sunt o sursă de poluare a resurselor acvatice. Complexele animaliere sunt amplasate în majoritatea cazurilor în zona de protecție a râurilor. Rămâne actuală problema poluării de la sectorul casnic rural, unde deșeurile animaliere sunt împrăștiate pretutindeni, provocând impact sporit asupra apelor freactice.

Starea Rîului Bîc

Deosebit de gravă este starea rîului Bîc, care este considerat unul dintre cei mai poluați afluenți al Nistrului. Măsurile de protecție întreprinse de autoritățile publice și organizațiile societății civile nu asigură reducerea impactului negativ asupra ecosistemelor. Rîul este supus poluării cu ape reziduale, deșeuri menajere și de altă natură, ape poluate rezultate în urma spălării transportului în preajma obiectivelor acvatice. De către Agenția Ecologică Chișinău, în comun cu Poliția Rutieră a mun. Chișinău, au fost efectuate 2 raiduri cu privire la contracararea spălării neautorizate a transportului auto în zona de protecție a r. Bîc cu încheierea a 8 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art.109 alin. 3, Cod Contravențional al Republicii Moldova.

Centrul Național de Mediu, începînd cu vara anului precedent, a inițiat procesul de evaluare a stării rîului Bîc. Activitățile centrului sunt preponderent îndreptate spre reabilitarea rîului Bîc, considerat unul din cele mai poluate și degradate râuri din Moldova.

Astfel, au fost organizate deplasări în fiecare localitate din bazin pentru a fi analizată situația din teren. Această evaluare se va regăsi într-un raport al stării ecologice din bazinul rîului Bîc, care la momentul actual este consultat cu autoritățile locale, organele competente și alte părți interesate. Pentru a creiona o imagine mai vastă despre situația de facto, vom prezenta fragmente din acest proiect de raport.

Evaluarea situației ecologice a bazinului rîului Bîc, precum și a rezultatelor analizelor fizico-chimice, pe marginea probelor prelevate de instituțiile Ministerului Mediului, demonstrează o degradare continuă a stării tuturor cursurilor de apă (rîuri, rîulețe, pîraie), fapt condiționat de desfășurarea activităților economice și de utilizare a resurselor de apă contrar prevederilor legale, ori neexecutării prevederilor legale stipulate în actele legislative în vigoare de către autoritățile publice locale abilitate cu atribuții în acest domeniu.

Calitatea apei rîului Bîc este caracterizată printr-un grad înalt de poluare, care variază în dependență de cantitatea noxelor deversate cu apele reziduale, deșeurilor menajere depozitate în albia și zonele de protecție a cursurilor de apă, apelor poluate provenite de la spălarea neautorizată a transportului auto, apelor meteorice poluate și celor deversate de către agenții economici.

Pe porțiunea mun. Chișinău, calitatea apei rîului Bîc, este influențată de funcționarea a 28 de obiecte miniere, dintre care 7 sunt amplasate în bazinul r. Bîc: CAP "Băcioi" (s. Brăila), CMC "Macon" (s. Bubuieci), SA "MinadinChișinău", SC "Stomarlis" SRL (c. Trușeni), CD "Edilitate" SA (Ghidighici-II), SA "Pietriș" (Ghidighici-I), ÎS "Sarmat" (Chișinău-II).

În regiunea pieței agricole angro, rîul Bîc este alimentat dintr-un izvor cu apă curgătoare, apa fiind utilizată pentru spălarea transportului auto. Spălătorii improvizate sunt create pe ambele maluri ale rîului Bîc în segmentele străzilor Varnița, Albișoara și Calea Basarabiei. Pe tot cursul de apă sunt prezente țevi de diferite diametre, prin care sunt evacuate (direct în r. Bîc) apele pluviale, precum și o parte din apele reziduale formate la unitățile economice conectate samolvolnic la aceste rețele, condiționând poluarea apei rîului. În zona riverană, pe ambele maluri sunt depozitate/aruncate deșeuri menajere, de construcție și de altă natură, condiționînd, de asemenea, un impact negativ vădit asupra calității apei rîului Bîc.

Monitorizarea calității apei râului Bîc pe parcursul aului 2012 a fost efectuată de către Serviciul Hidrometeorologic de stat în 5 secțiuni, dintre care 2 secțiuni în amonte și aval (or. Sîngera) de mun. Chișinău, or. Călărași (amonte), or. Strășeni și s. Gura Bîcului, constatînd 52 cazuri de poluare înaltă și 18 cazuri de poluare extrem de înaltă. Apa râului este deosebit de poluată cu ioni de amoniu, nitriți, detergenți anioni-activi, fier total, compușii cuprului, fenoli, produse petroliere și insuficiența de oxigen în secțiunile în aval de mun. Chișinău.

Rîul Bîc, pe porțiunea orașului Vatra, curge pe o lungime de 4-5 km. Acesta este pe alocuri înmlăștinit, concrescut cu vegetație și necesită curățare. Prin Satul Ghidighici curge un râuleț pe o lungime de pînă la 10 km cu debitul mediu (20 m/sec), afluent al r. Bîc. Acesta este îndiguit și necesită amenajare.

Pe teritoriul administrat de primăria Sîngera este amplasat fostul poligon de depozitare a deșeurilor formate în mun. Chișinău, care a fost închis în anii 90 secolul trecut. Gunoiștea, pe parcurs a fost intensiv exploatată neautorizat pentru extragerea metalelor, devenind o sursă imensă de poluare pentru populația din s. Dobrogea, a apelor în urma scurgerilor, care ajung pînă la r. Bîc.

În spațiul hidrografic al râului Bîc, pe teritoriul raionului Anenii Noi, nu dispun de depozite de deșeuri satele Roșcani și Gura Bîcului, comunele Calfa, Ciobanovca, Cobusca Veche, Botnărești și orașul Anenii Noi. Deșeurile sunt depozitate în cariera exploatată (Calfa); într-o groapă cu adîncimea de 5 m și pe o suprafață de 6 ha, situată în zona de protecție a fluviului Nistru (Gura Bîcului); pe un teren deschis în apropierea fostei ferme de animale, în fostul bazin de acumulare a dejecțiilor animaliere de la ferma de vite (Cobusca Veche) și în fostele gropi pentru silos (Botnărești).

Pe cursul r. Bîc sunt construite 3 bazine de apă/iazuri (unul în UTA Temeleuți și două în UTA Vălcineț), ceea ce condiționează obstacole în alimentarea r. Bîc și menținerea debitului salubru pe cursul inferior. Totodată, populația satului s. Vălcineț barează 2 râpi (în perioada de vară), apă fiind utilizată pentru irigarea grădinilor. Rîulețele și râpile, de regulă în perioadele secetoase, sunt uscate/secate. Rîul Bîc este uscat în segmentul localităților Peticeni și Tuzara. Zonele de protecție a râului nu se respectă, aceste terenuri fiind prelucrate pentru creșterea culturilor agricole. În localitățile din bazin sunt construite 128 obiecte acvatice/iazuri, dintre care 60 sunt în proprietate privată. Majoritatea iazurilor au fost construite fără proiecte de construcție, în anii 60-90 a secolului trecut. Iazurile private sunt utilizate pentru irigare și creșterea peștelui, iar o mare parte dintre acestea sunt înnămolite, parțial acoperite cu vegetație. Sunt luate la evidență 31 gunoiști dintre care una se află în zona de protecție a râului Bîc (s. Temeleuți), una se află la 50 m de râulețul

Pojarna (s. Sipoteni), una în apropierea izvoarelor care alimentează râulețul din localitatea Vărzăreștii Noi. Și satul Vălcineț este traversat de râul Bâc pe o porțiune de aproximativ 3 km. Acesta este parțial uscat iar zona de protecție a râului lipsește.

Râul Bâc traversează satul Temeleuți pe un segment de 5,4 km. Cursul râului este barat la intrarea în sat de către o persoană fizică, formând un bazin mic de apă, alimentat din 2 izvoare din preajma cursului, iar mai jos pe cursul râului este construit un bazin acvatic pe o suprafață de 4,5 ha, transmis unei persoane fizice. Temeleuți dispune de o gunoiște autorizată, neamenajată, amplasată în preajma cursului râului Bâc. Aceasta a fost dată în exploatare în lipsa proiectului de construcție.

Se indică ca probleme prioritare care necesită soluționare:

1. Proiectarea și construcția sistemului de aprovizionare cu apă prin captarea izvoarelor din sectorul Bălănești, eliberând izvoarele care alimentează râul Bâc;
2. Lichidarea digurilor de pe cursul r. Bâc și pîraelor ce-l alimentează, asigurarea debitului salubru prin evacuarea apei din bazinele acvatice amplasate pe cursurile de apă (îndeosebi de pe r. Bâc);
3. Crearea digului de protecție a gunoiștii satului, crearea brîului verde, prin plantarea arbuștilor;
4. Utilizarea apei pentru irigare în mod legal (obținerea autorizației respective);
5. Limitarea activităților economice în zona de protecție a râului Bâc, crearea fișiilor riverane de protecție a râului prin plantarea arborilor și arbuștilor.

În satul Sipoteni, o gunoiște cu suprafața de 0.66 ha, în care volumul deșeurilor solide înhumate depășește cifra de 2300 m³, dată în exploatare în 2006, nu corespunde cerințelor și nu este autorizată. Prezintă pericol pentru râul Pojarna, deoarece se află în imediata apropiere a râului (la 50 m).

Și în orașul Călărași, principalul curs de apă este considerat râul Bâc, care curge prin oraș pe o lungime de 10 km. Acesta este lipsit de fișia forestieră de protecție, iar apa din râu, în cantități mici, este utilizată în mod neautorizat pentru irigarea culturilor agricole. Pe segmentul str. Testemițeanu - str. Biruința se întîlnesc râpi înfundate, unde anterior au fost instalate țevi subterane de scurgere a apelor cu care se alimentează r. Bâc. În zona de protecție a râului Bâc este situată SA „Fertilitate” în depozitul căreia se păstrează pesticide inutilizabile și interzise, reambalate în butoaie de plastic în cantități de 97,5 tone substanțe solide și 1,9 tone lichide. Depozitul nu corespunde cerințelor tehnice.

În această localitate au fost depistate următoarele probleme:

1. Probleme referitor la păstrarea și, după posibilitate, evacuarea substanțelor chimice (pesticide interzise și inutilizabile) depozitate la SA „Fertilitate”, amplasată în zona de protecție a r. Bîc.
2. Utilizarea rațională a resurselor de apă de suprafață (bazine de apă) pentru irigare în mod autorizat și de limitare a valorificării terenurilor în zona de protecție a r. Bîc.
3. Împădurirea malurilor, salubritizarea zonei de protecție și albiei r. Bîc.

Gestionarea de către stat a folosinței apelor

În domeniul folosinței și al protecției apelor, Guvernul coordonează activitatea tuturor autorităților publice cu atribuții în domeniul apelor. Agenția „Apele Moldovei” administrează, în numele Ministerului Mediului, obiectivele acvaticе.

Conform Legii apelor nr. 272 din 23.12.2011, care va intra în vigoare la 26.10.2013, apa nu este un produs comercial oarecare, ci un patrimoniu natural, care trebuie protejat, tratat și apărat ca atare. Apa face parte din domeniul public al statului. Orice persoană fizică sau persoană juridică are dreptul la folosința apei în condițiile legii. Terenul de sub apa iazului poate face parte atât din domeniul public, cât și din domeniul privat. Orice persoană fizică sau persoană juridică poate să construiască un iaz pe terenul care îi aparține cu drept de proprietate, în condițiile legii.

Cît ține de gestionarea apelor, conform capitolul II, în domeniul folosinței și al protecției apelor, are atribuții Guvernul Guvernul coordonează activitățile care trebuie întreprinse conform prezentei legi și poate delega anumite împuterniciri, autorităților administrației publice centrale, altor autorități cu atribuții în domeniul apelor.

Ministerul Mediului este responsabil de implementarea politicii de stat în domeniul gestionării resurselor de apă și:

- a) elaborează politicile, actele normative, planurile ce trebuie aprobate de Guvern, precum și modificările necesare pentru aducerea legislației în conformitate cu cerințele europene;
- b) efectuează monitorizarea stării și a folosinței resurselor de apă, ține Cadastrul de stat al apelor;
- c) stabilește instituția subordonată în ale cărei atribuții intră eliberarea autorizațiilor de mediu pentru folosința specială a apei și ținerea Registrului autorizațiilor de mediu pentru folosința specială a apei (denumită în continuare instituție competentă);
- d) asigură, în comun cu Ministerul Sănătății, respectarea legislației privind calitatea și protecția apelor;
- e) încurajează și promovează participarea societății civile și a tuturor părților interesate la dezbaterile unor anumite proiecte în domeniul apelor de interes național;

- f) asigură cooperarea internațională și coordonarea desfășurării activităților ce rezultă din tratate internaționale;
- g) coordonează donațiile externe și gestionează investițiile în domeniul apelor;
- h) întreprinde alte măsuri prevăzute de lege.

Autoritatea administrativă de gestionare a apelor, adică Agenția „apele Moldovei”, întreprinde măsuri de implementare a legislației în domeniul protecției și gestionării apelor și:

- a) participă la elaborarea și la implementarea de politici, de programe, de planuri și de măsuri în gestionarea apelor;
- b) gestionează construcțiile hidrotehnice care se află în domeniul public;
- c) întreține corpurile de apă de suprafață, zonele și fișiile de protecție a apelor, conform art. 50 alin. (3);
- d) exercită alte atribuții stabilite de legislație, precum și cele delegate de organul central al administrației publice în domeniul mediului.

Autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

- a) întrețin și gestionează corpurile de apă de suprafață, zonele și fișiile de protecție a apelor aflate în gestiune, conform art. 50 alin. (4);
- b) își deleagă reprezentanții în comitetul districtului bazinului hidrografic;
- c) informează societatea civilă și părțile interesate despre anumite aspecte din domeniul apelor, inclusiv despre restricțiile și interdicțiile folosinței apelor;
- d) creează, în colaborare cu asociații obștești, comitete subbazinale ale râurilor mici.

Conform noii legi, vor fi create, de către Guvern, pentru fiecare district al bazinului hidrografic, câte un comitet, în a cărui componență intră reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, ai comitetelor subbazinale, ai asociațiilor utilizatorilor de apă, ai societății civile și societății științifice.

Principalele sarcini ale comitetului districtului bazinului hidrografic vor fi:

- a) consultă la elaborarea, la modificarea și la aprobarea planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic;
- b) participă la procesul de identificare, delimitare și de clasificare a corpurilor de apă cărora li se aplică cerințele de calitate a mediului pentru ape sau care au nevoie de protecție, sau care ar putea fi afectate de poluare din diferite surse, inclusiv agricole, consultă la identificarea zonelor vulnerabile;
- c) elaborează măsuri care trebuie incluse în planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic și de realizare a obiectivelor de gestionare;

d) participă la cooperarea transfrontalieră pe bazine comune.

Comisia de anchetă a înaintat o interpelare către Ministerul Mediului, prin care s-a solicitat calcularea, de către instituțiile din subordinea ministerului, a prejudiciilor cauzate resurselor biologice acvatice din bazinele acvatice naturale ale Republicii Moldova, în rezultatul activităților economice. Astfel, prezentăm această informație în următorul tabel.

Denumirea pers. fizice/juridice care a efectuat lucrări în obiectivele acvatice naturale	Tipul lucrărilor	Obiectul acvatic și sectorul unde s-au efectuat lucrările	Data la care a fost efectuat controlul efectuării lucrărilor	Data la care a fost calculat prejudiciul	Suprafața albiei afectate, m ² / volumul de nisip și prundiș extras, m ³ , tone	prejudiciul cauzat resurselor piscicole, lei
Cuț Mihail	Construcția cheiului pentru ancorarea mijloacelor de transport flotabil	Fl. Nistru, Dubăsari, km 436,9 (or. Rezina)	14.09.2010	18.10.2010	770,7 m ²	174935
-	Construcția cheiului pentru ancorarea mijloacelor de transport flotabil	Fl. Nistru, Dubăsari, km 436,9 (s. Lalova, Rezina)	14.09.2010	15.11.2010	9135 m ²	422604
SRL „Navatur-Service”	Extragerea nisipului și prundișului	Fl. Nistru, Dubăsari, km 481-483	20.11.2010	02.12.2010	580 tone	18252

		(s. Bursuc, Florești)				
Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	Extragerea nisipului și prundișului	r. Prut, km. 400-405 (s. Semeni, Ungheni); r. Prut (în preajma punctului de trecere vamală Cahul - Oancea)	13.12.2010		59524 tone	54765
SRL „AMG Kernel”	Construcția prizei de alimentare cu apă	Fl. Nistru, sectorul medial (în preajma s. Egoreni, Soroca)	09.09.2011	16.09.2011	115,97 m2	4977
Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	Extragerea nisipului și prundișului	Fl. Nistru, Dubăsari (s. Bursuc, Florești)	09.09.2011	13.09.2011	212,2 tone	5112
Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	Extragerea nisipului și prundișului	r. Prut (în preajma punctului de trecere vamală Cahul - Oancea)	06.09.2011	14.09.2011	297,9 tone	1671
Nițea Vasile	Lucrări de excavare și îndreptare a albiei fl.	Fl. Nistru, sectorul inferior, km 72 (în	16.11.2011	23.11.2011	633,6 m3	7290

	Nistru	preajma s. Olănești, Ștefan Vodă)				
SRL „Ramirdo”	Extragerea nisipului și prundișului	Fl. Nistru, sectorul inferior (în preajma s. Onitcani, Criuleni)	14.12.2011	21.12.2011	169,9 m3	5714
Carlașuc Aleco	Extragerea nisipului și prundișului	r. Prut, sectorul superior (în preajma s. Șireuti, Briceni)	17.01.2012		43160 m3	44082

Aceiași interpelare fost adresată și către Academia de Științe a Moldovei. Institutul de Zoologie al AȘM au adus la cunoștința comisiei de anchetă că, în perioada anilor 2008-2011, institutul a efectuat cercetări științifice, în vederea evaluării prejudiciului cauzat resurselor biologice acvatice naturale în baza contractelor încheiate cu 3 agenți economici:

- SRL „GELENCOM” – prejudiciu cauzat resurselor biologice acvatice în sumă de 149956,65 lei de la efectuarea lucrărilor de adâncire a albiei fl. Nistru (km 480-483);

- FȘP „UNIVERSING” SRL – prejudiciu cauzat resurselor biologice acvatice în sumă de 101842,13 lei de la construcția terminalului Giurgiulești, pe cursul inferior al r. Prut km 0,0-1,0;

- FȘP „UNIVERSING” SRL – prejudiciu cauzat resurselor biologice acvatice în sumă de 73129,77 lei de la lucrările de consolidare a malului fl. Nistru și construcția portului din s. Molovata Veche.

Iazul Ulmu

În urma sesizărilor repetate din partea administrației locale, dar și a informațiilor parvenite din partea locuitorilor prin intermediul presei, Comisia de anchetă a efectuat mai multe verificări, în urma cărora s-a constatat că iazul „Ulmu” din s. Ulmu, r. Ialoveni a fost

transmis spre arendă SRL „Drabant” de către Asociația „Piscicola”, cu încălcarea vădită a procedurilor legale de gestionare a patrimoniului public.

La această temă s-a expus Curtea Constituțională, care la 05.08.2003 prin Hotărârea nr. 17, a anulat p. 4, 6 și 10 ale Hotărârii Guvernului nr. 1202, deoarece asociația „Piscicola”, potrivit statutului său, fiind subiect de drept privat, nu are bază juridică de a gestiona proprietatea publică. Astfel, mari semne de întrebare au ridicat intențiile Întreprinderilor de Stat din subordinea Ministerului Mediului, care au permis arendarea unui bazin de acumulare cu suprafața totală de peste 116 ha pentru o sumă derizorie, când, în Republica Moldova sunt arendate iazuri cu suprafețe de 10 ori mai mici la prețuri de sute de ori mai mari.

Suplimentar, în urma controlului efectuat la fața locului de către inspectorii de stat în domeniul protecției civile în data de 5 octombrie 2012, în prezența reprezentantului Agenției „Apele Moldovei”, a fost eliberată Prescripția nr.2 prin care a fost dispusă eliminarea încălcărilor privind respectarea normelor în domeniul protecției civile conform prevederilor art.21 al Legii cu privire la protecția civilă, de către gestionarul barajului și a sistemelor de evacuare a apei a lacului de acumulare Ulmu. Cu toate acestea, asupra barajului sau a sistemelor de evacuare a apei până la data elaborării raportului nu au fost efectuate absolut nici o lucrare.

De asemenea, în baza acordului adițional nr.42. din 02.01.2012 încheiat de Î.S. „Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor” prin persoana administratorului Bujac Victor și SRL „Drabant”, au fost modificate hotărârile terenului arendat prin separarea a 2 terenuri distincte, acaparându-se în mod ilegal teren public din zona limitrofă al terenului inițial. Fără de a se ține cont de decizia adoptată în privința ex-primarului satului Ulmu Alexandru Guțu, terenul aflat în litigiu a devenit subiect a mai multor ședințe de judecată între Primăria Ulmu și proprietarul terenului SRL „Drabant”.

La 07.11.2012, a parvenit spre examinare demersul secretarului Consiliului sătesc Ulmu, I. Bîrcă, adresat Prim-ministrului Republicii Moldova, despre pretinsele încălcări ale legislației în vigoare, comise de către factorii de decizie ai SC „Drabant” SRL, în gestiunea iazului din s. Ulmu, raionul Ialoveni.

Comisia de anchetă a constatat faptul că, fostul primar al s. Ulmu, Guțu Alexandru, fiind o persoană cu înaltă funcție de răspundere, la 25.12.2001 a încheiat un contract de vânzare-cumpărare, prin care a înstrăinat terenuri de pământ care se aflau în zona de protecție a râului Botna, care reprezintă proprietate exclusivă a statului și nu a administrației publice locale, și a iazului Ulmu. Acest teren cu suprafață de 5,03 ha, situat în extravilanul localității.

A. Guțu, la data de 25.12.2001 a înstrăinat un teren cu suprafața de 5,03 ha, în lipsa deciziei Consiliului local Ulmu de înstrăinare a terenului de pământ și a autorizației Guvernului Republicii Moldova (document obligatoriu la acel moment), dintre care 2,96 ha se aflau în zona de protecție a râului Botna și reprezintă proprietate exclusivă a statului, depășindu-se în mod evident limitele drepturilor și atribuțiilor de serviciu. Ca urmare, terenul de 5,03 ha a devenit proprietate a minorei Cristina Zilber, iar pentru a-și tăinui ilegalitățile, a indicat că terenul vândut are destinație agricolă. La 21.10.2002, minora Cristina Zilber încheie un contract de vânzare-cumpărare a lotului descris, cu SRL „Drabant”.

Tot primarul A. Guțu, la 22.11.2002, emite o dispoziție prin care, de asemenea, fără de decizia Consiliului local Ulmu și a autorizației Guvernului, fără efectuarea licitației, dispune vânzarea a 1,672 ha către SRL „Drabant”. Suprafața de 1,67 ha din acest teren constituie zonă de protecție a apelor. Mai mult ca atât, terenul dat avea o menire cultural-sportivă, unde se petreceau întreceri sportive și antrenamente.

La data de 23.05.2005 directorul SRL „Drabant” a înaintat către primăria Ulmu o cerere de a i-se acorda autorizația pentru a construi pe terenul procurat 3 bazine acvatice pentru acumularea peștelui. Primăria s.Ulmu a refuzat în acordarea autorizației pe motiv că terenurile menționate sunt amplasate în zonele riverane a râului Botna și a iazului Ulmu. Ca urmare, SRL „Drabant” s-a adresat în instanța de judecată, iar la data de 21.12.2007, judecătoria Ialoveni a pronunțat o hotărâre prin care a obligat primăria s. Ulmu de a autoriza firmei în cauză construcția preconizată. Această decizie a fost menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23.07.2008, din motivul că primăria s. Ulmu nu a putut demonstra faptul că terenul cu suprafața de 5,03 ha este proprietate exclusivă a statului și că la acel moment nu era o hotărâre definitivă pe cauza penală de învinuire a fostului primar A. Guțu.

Din 2011 la funcția de primar al s. Ulmu se află Grigore Postica, care, de asemenea, a refuzat eliberarea autorizațiilor, motivul fiind același – lipsa documentelor și avizelor necesare care ar permite construcția. SRL „Drabant” acționează în judecată și pe domnul Postica, în privința lui fiind întocmite în 2011 3 procese-verbale și intentată procedura contravențională în urma căreia acesta a fost amendat cu suma de 4000 lei.

În privința fostului primar, A. Guțu, a fost pornită cauza penală în baza art. 328 al.3 lit.b) și art. 332 al.2 lit.b) CP, iar la 11.02.2011 a fost condamnat de către judecătoria Ialoveni, fiindu-i aplicată amendă în mărime de 800 u.c., cu privarea dreptului de a ocupa funcții de răspundere în organele administrației publice pe o perioadă de 3 ani.

La 5 octombrie 2012 a fost efectuat un control al stării lacului de acumulare Ulmu de către un grup de specialiști în domeniul protecției civile ai Direcției protecție civilă a SPC și SE a MAI, ai secției protecție inginerescă și situații excepționale din mun. Chișinău și Ialoveni. Drept urmare, au fost depistate unele încălcări ale legislației (depășirea nivelului normal de retenție, nu lucrează instalația de evacuare a apei de viitură). A fost întocmită o prescripție către SRL „Drabant” care urma să fie îndeplinită pînă la data de 15.01.2013. Încălcările enunțate au fost depistate și confirmate și de către Agenția de Stat „Apele Moldovei”, în administrarea căreia se află lacul.

La momentul actual, SRL „Drabant”, în imediata apropiere a dambei iazului Ulmu, duce lucrări de construcție a celor trei iazuri pentru iernatul peștelui și creșterea puietului.

Din cele relatate rezultă ferm că în cazul dat sunt încălcări grave în înstrăinarea terenului de 1,672 ha și 5,03 ha care sunt amplasate în zonele riverane a râului Botna și a iazului Ulmu. Din aceste considerente, urmează a fi depusă o cerere de revizuire, în temeiul art. 449 lit. a) CPC, a hotărîrii judecătorei Ialoveni din 21.12.2007, care a fost menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție.

Situația creată se mai complică și prin faptul că, conform deciziei Consiliului sătesc Ulmu nr. 6/3 din 27.12.2001, terenul cu suprafața de 5,03 ha din extravilanul s. Ulmu este cu destinație de a fi împădurit. Magistratii nu au pătruns în esența litigiului și au pronunțat o hotărîre vădit ilegală care este în imposibilitate de a fi executată. Acest lucru este evident din considerentul că conform documentului executoriu din 21.12.2007 emis de judecătoria Ialoveni, autoritățile publice locale din s. Ulmu sunt obligate de a nu crea impedimente și a autoriza construcția preconizată de către SRL „Drabant”, iar conform deciziei Consiliului sătesc Ulmu nr. 6/3 din 27.12.2001, acest teren cu suprafața de 5,03 ha este cu destinația de a fi împădurit. Astfel, au fost întocmite două documente executorii, care după conținut se contrazic, însă ambele au putere juridică și urmează a fi executate.

La moment, în s. Ulmu, din cauza preconizării construcțiilor în regiunea iazului, cu abaterea de la împădurirea acestui teren, s-a creat o situație critică în rîndul locuitorilor. De-a lungul examinării litigiului referitor la eliberarea autorizației de construcție către SRL „Drabant”, au avut loc incidente între locuitorii s. Ulmu și angajații SRL „Drabant” în vederea interzicerii de a construi careva obiecte în regiunea iazului, deoarece aceștia, locuitorii satului, sunt pentru împădurirea acestui teren, care, mai mult de atât, este în zona de protecție a râului Botna și a iazului Ulmu.

Drept concluzie, prin aprobarea Hotărîrii Guvernului nr.410 din 25 mai 2010 cu privire la transmiterea unor obiective acvatice și a unei întreprinderi de stat din gestiunea Agenției „Moldsilva”, în partea ce ține de transmiterea obiectivelor acvatice, suntem de

păreră că se încalcă prevederile art. 109, 112 și 127 alin.(3) din Constituție, prevederile Legii privind administrația publică locală, Legii privind proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Legii privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor, precum și prevederile din Carta Europeană a Autonomiei Locale, prin faptul că transmiterea unui bun din proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale în proprietatea (posesia, folosința și dispoziția) statului sau altor subiecți de drept este posibilă numai cu acordul consiliului autorității publice locale și nimeni, inclusiv statul, nu are dreptul să retragă în mod forțat patrimoniul proprietății publice.

Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15 octombrie 1985, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1253-XIII din 16 iulie 1997, definește și precizează principii indispensabile unui stat de drept și democratic. Astfel, art.2 intitulat "Fundamentarea constituțională și legală a autonomiei locale" din Cartă stipulează că, *principiul de autonomie locală trebuie să fie recunoscut în legislația internă și, pe cât e posibil, în Constituție.*

Legea fundamentală a Republicii Moldova, consacră natura juridică și principiile de bază ale administrației publice locale. Astfel, potrivit art.109 din Constituție, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

Articolul 127 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova statuează că bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și alte bunuri stabilite de lege fac obiectul exclusiv al proprietății publice, iar alin. (3) al acestui articol prevede că proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

Potrivit art.296 din Codul civil al Republicii Moldova, din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale fac parte bunurile determinate de lege, precum și bunurile care, prin natura lor, sunt de uz sau interes public. Interesul public implică afectarea bunului la un serviciu public sau la orice activitate care satisface nevoile colectivității, fără a presupune accesul nemijlocit al acesteia la utilizarea bunului conform destinației menționate. Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite de interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de lege fac obiectul exclusiv a proprietății publice.

Bazinele acvatice care fac subiectul transmiterii menționate în Hotărîrea Guvernului nr.410 din 25 mai 2010 nu au fost declarate prin lege drept bunuri ce aparțin domeniului public de interes național, astfel prin normele contestate se admite o ingerință, prin efectul actelor normative, în treburile, proprietatea și autonomia autorităților publice locale.

RECOMANDĂRILE COMISIEI DE ANCHETĂ

În cuprinsul Raportului, comisia de anchetă a abordat aspecte de interes social, economic, juridic și strategic ce vizează gestionarea durabilă a fondului forestier, arenda, valorificarea masei lemnoase, politica cadrelor, vânătoarea, gestionarea bazinelor acvaticice, precum și prevenirea și combatere activităților ilicite.

În acest sens, am evidențiat importanța și necesitatea ocrotirii fondului forestier național, a bazinelor acvaticice, a râurilor și a parcurilor, cu referire specială la funcțiile pe care le îndeplinesc aceste elemente în menținerea calității mediului înconjurător.

De asemenea, am constatat că existența unui cadru legal necorespunzător de reglementare a activităților din domeniului silvic, a influențat în mod negativ eficiența activităților de gestionare și administrare a fondului forestier. În acest sens, am adus argumente pertinente care demonstrează faptul că o bună organizare a activităților de gestionare și administrare a fondului forestier, precum și a contracarării faptelor ilicite, poate avea ca rezultat asigurarea condițiilor corespunzătoare pentru dezvoltarea durabilă a silviculturii moldovenești.

Considerăm că rezultatele obținute în urma activității comisiei de anchetă, pot constitui răspunsuri la numeroasele aspecte pe care le ridică în prezent problematica specifică domeniului dat și pot contribui la dezvoltarea gestionării durabile a fondului forestier național, a bazinelor acvaticice, râurilor și parcurilor.

În acest sens, Comisia de anchetă formulează următoarele recomandări:

1. Gestiunea fondului forestier

Reieșind din problemele cu care se confruntă astăzi sectorul forestier național, baza normativă din domeniul silvic necesită a actualizare profundă. Actualizările respective sînt necesare cu precădere în contextul conservării biodiversității forestiere, aplicării tehnologiilor moderne în gestionarea fondului forestier, sporirea potențialului de rezistență a pădurilor față de influența negativă a complexului factorilor climato-edafici, utilizarea rațională a produselor lemnoase și nelemnoase, precum și funcțiilor protectoare și ameliorative ale pădurilor. Procesul respectiv este dictat și responsabilitățile asumate de Republica Moldova față de prevederile convențiilor internaționale la care este parte.

Adaptarea sectorului forestier la noile realități din economia națională și societate urmează a fi realizată prin promovarea unui management forestier eficient, bazat pe gestionarea durabilă a pădurii și a altor terenuri cu vegetație forestieră și prin creșterea

aportului sectorului la dezvoltarea rurala și ameliorarea condițiilor de trai. Astfel, se impune luarea următoarelor măsuri:

1. Separarea atribuțiilor de administrare de cele de gestionare în cadrul sectorului forestier;
2. Întărirea capacității de reglementare și monitorizare a autorității centrale responsabile de silvicultură și implementarea unei politici unitare pentru conservarea și dezvoltarea pădurii și a altor terenuri cu vegetație forestieră, precum și gospodărire a ariilor naturale protejate din fondul forestier; crearea cadrului necesar pentru implicarea mai activă a administrației publice locale și a societății civile în luarea deciziilor;
3. Eficientizarea gestionării terenurilor cu vegetație forestieră proprietate publică a statului, în condițiile unei gestionări durabile—consolidarea autonomiei decizionale la nivel local în contextul unei politici unitare;
4. Asigurarea gospodăririi durabile a terenurilor cu vegetație forestieră, altele decât cele aflate în proprietatea publică a statului;
5. Adaptarea serviciilor și produselor forestiere la economia de piață și asigurarea cadrului optim de implicare a mediului de afaceri în activitățile specifice sectorului forestier;
6. Întărirea capacității profesionale a corpului specialiștilor silvici prin educație, perfecționare și un sistem coerent de management al carierei;
7. Modificarea Codului Contravențional, în privința majorării sancțiunilor pentru contravențiile silvice, în special tăierile ilicite de arbori și arbuști ;
8. Colaborarea autoritățile publice locale de gradul I și II întru extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră pe terenurile degradate, crearea de plantații energetice și sporirea eficienței utilajelor (cazanelor, sobelor) de producere a energiei termice;
9. Îmbunătățirea accesului la informație și a participării societății civile la luarea deciziilor în domeniul silvic.

Dezvoltarea turismului

1. Dezvoltarea turismului cinegetic, ecologic și rural;
2. Utilizarea eficientă a resurselor publice în domeniul silvoturismului;
3. Dezvoltarea serviciilor de silvoturism în cadrul cabanelor și cantoanelor proprietate publică a statului;

4. Atragerea mediului de afaceri în sectorul forestier.

Activitatea de pază

1. Ajustarea legislației privind conservarea pădurilor la necesitățile combaterii pășunatului neautorizat și soluționarea, în comun cu instanțele abilitate, a problemelor ce țin de paza pădurilor;
2. Ajustarea suprafețelor cantoanelor silvice la situația creată privind paza pădurilor împotriva contravențiilor;
3. Conlucrarea activă cu organele de menținere a ordinii publice, cu instanțele judecătorești și cu populația locală.
4. Optimizarea sistemului de monitoring forestier, care reprezintă o modalitate eficientă de depistare a factorilor dăunători și de evaluare a prejudiciilor cauzate de aceștia.

Valorificarea masei lemnoase

1. Neadmiterea activităților incorecte în procesul de inventariere și planificare de către deținătorii de terenuri silvice, subestimarea volumului masei lemnoase (în special a diametrelor și înălțimii arborilor) și a calității arborilor/lemnului;
2. Îndeplinirea întocmai a prevederilor amenajamentului silvic pentru deținătorii de terenuri silvice în scopul efectuării pe deplin și la timp a lucrărilor silvotehnice, fapt ce ar duce la îmbunătățirea gospodăririi pădurilor și asigurării populației cu produse din lemn la timp;
3. Asigurarea unui proces eficient de control și verificare a parchetelor, precum și a lucrărilor efectuate de agenții publici/privați care au obținut dreptul de recoltare a masei lemnoase prin licitații;
4. Întreg procesul, începând de la selectarea și marcarea arborilor, aprecierea/estimarea volumului arborilor, tăierii/extragerii și transportării masei lemnoase trebuie să fie subiectul unui sistem de control și monitoring, scopul căruia este verificarea legalității la orice nivel;
5. Verificarea operațiunilor procesului de recoltare nemijlocit în teren, în special în sectoarele vulnerabile și/sau unde gestionarea pădurilor este nesatisfăcătoare;
6. Reieșind din importanța evidenței volumelor masei lemnoase, este necesar de a introduce o statistică unică privind resursele lemnoase pentru importul, exportul, recoltarea, exploatarea, prelucrarea, comerțul etc., pentru toți agenții economici, pentru autoritățile publice locale de gradul I și II, precum și evidența operațiunilor menționate. Pe viitor statistica dată ar permite crearea balanței resurselor forestiere a RM;

7. Întărirea corectitudinii, transparenței și acțiunii unitare în ceea ce privește evaluarea masei lemnoase;
8. Elaborarea și implementarea unui sistem unic pentru calculul volumului de exploatat ;
9. Revizuirea regulamentului privind utilizarea ciocanelor de marcat, în sensul întăririi transparenței și stricteții utilizării acestora;
10. Instituirea obligativității elaborării borderourilor anuale de masă lemnoasă la nivel de unitate de administrare a fondului forestier și a publicității acestora înainte de demararea anului de producție;
11. Transparența și control în domeniul trasabilității lemnului;
12. Elaborarea și aplicarea unui sistem de urmărire a provenienței lemnului, bazat pe documente cu regim special de însoțire a materialului lemnos;
13. Sporirea eficienței economice în domeniul recoltării și valorificării produselor nelemnoase ale pădurii.

2. Arendă

1. Revizuirea cadrului legal, normativ și contractual privind arendarea suprafețelor de fond forestier în scop recreativ;
2. Demolarea și ajustarea construcțiilor actuale, pe terenurile arendate, conform normelor legale;
3. Elaborarea unui regulament unde se va specifica în mod clar suprafața, felul, durata, tipul, destinația construcțiilor care vor fi amplasate în fond forestier în scop de recreere și cinegetic;
4. Elaborarea unei metodologii noi de estimare valorică a unui hectar de teren forestier în scopuri de arendă, precum și revizuirea cuantumului plății inițiale. Se propune următoarea remarcă:
 - în cazul arendei în scopuri cinegetice, cuantumul plății inițiale urmează a fi micșorat. Acest lucru este necesar din considerentul că la momentul actual are loc suprapopularea fondului forestier, ce duce la cauzarea de prejudicii semnificative. Suprapopularea cu animale de vînat are loc din considerentul că agenții economici iau în arendă o suprafață cât mai mică de teren, pentru a nu achita o sumă prea mare pentru arendă. Însă, pentru a-și recupera cheltuielile și pentru a înregistra și venituri, suprapopulează acest teritoriu. Dacă prețul inițial ar fi mai mic cu o treime sau o doime, arendașii vor avea posibilitatea de a arenda suprafețe mai mari, populînd terenul cu un număr optim de animale de vînat, fără a cauza prejudicii fondului forestier.

5. Modificarea legislației prin stabilirea în mod expres a atribuțiilor Administrației Publice Locale în ceea ce privește eliberarea actelor permise pentru proiectarea și amplasarea obiectelor pe fondul forestier administrat;
6. Întărirea transparenței, controlului și sustenabilității în domeniul arendării suprafețelor din fondul forestier.

3. Politica cadrelor

1. Perfectarea cadrului legislativ și normativ de pregătire a resurselor umane în sectorul forestier;
2. Elaborarea și aprobarea nomenclatorului-tip privind cerințele de calificare (fișelor de post) pentru personalul silvic;
3. Elaborarea Regulamentului serviciului silvic de stat;
4. Elaborarea Regulamentului privind instituirea unei instruirii continue în domeniul forestier de stat;
5. Asigurarea unui proces de pregătire a cadrelor/specialiștilor la un nivel înalt, reieșind din necesitățile ramurii silvice naționale și tendințele regionale și internaționale;
6. Eliminarea corupției din ramura silvică, politica silvică națională incluzând măsuri și acțiuni de prevenire a acestui fenomen;
7. Întărirea sistemului de învățământ în domeniul silvic pentru formarea de specialiști de înaltă calificare;
8. Instruirea angajaților în materie de planificare strategică, financiară și audit al performanțelor, precum și de evaluare a impactului politicilor, în vederea perfecționării sistemului de control financiar intern.

4. Vânătoarea

1. Elaborarea Legii privind fondul cinegetic și protecția vînatului;
2. Finalizarea delimitării și caracterizării fondurilor de vînațoare la nivel național;
3. Licitarea pe baze competitive a concesiunii drepturilor de gestionare a fondurilor de vînațoare;
4. Elaborarea și implementarea unui sistem transparent și echitabil în ceea ce privește distribuția beneficiilor activității de vînațoare;
5. Revizuirea cadrului de reglementare în ceea ce privește evaluarea efectivelor de vînat, aprobarea cotelor de recoltă și controlul activității administratorilor de fonduri de vînațoare;
6. Dezvoltarea infrastructurii în vederea organizării vînatului;

7. Activități eficiente de combatere a braconajului;

5. Bazine acvaticice

Cadrul legislativ reglementează statutul și modul de folosire a terenurilor zonelor și fișiilor de protecție a cursurilor de apă, reglementări care, în practică, nu sunt respectate. Prin urmare, urmează a fi adusă în concordanță cu prevederile legale situația actuală, cu antrenarea instituțiilor abilitate cu competențe în acest domeniu, precum și a autorităților publice locale responsabile de sădirea și întreținerea perdelelor forestiere de protecție indicate în art.10 (h) a legii nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător.

Ținând cont de aspirațiile noastre, care au scopul dezvoltării durabilă a mediului înconjurător și a societății noastre, considerăm necesar de a întreprinde următoarele măsuri:

- Delimitarea terenurilor zonelor de protecție a cursurilor de apă și zonelor sanitare de către autoritățile publice locale, de comun acord cu serviciile cadastrale;
- Neadmiterea desfășurării de activități economice în zonele de protecție cu risc de poluare a apelor, în conformitate cu Legea nr. 440 din 27.04.1995 cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, precum și folosirea terenurilor fișiilor riverane de protecție a apelor doar pentru crearea de perdele forestiere și pentru finățuri (15 - 50 m în dependență de lungimea cursului de apă). În cazul dat, legea nu stabilește careva abateri în funcție de forma de proprietate;
- Întreținerea și gestionarea zonelor și fișiilor de protecție a apelor aflate în gestiunea autorităților publice locale (Legea Apelor nr.272 din 23.12.2011, care a intrat în vigoare la 26.10.2013);
- Revizuirea aprecierilor la profilaxia inundațiilor (în loc de construirea și repararea a digurilor, care protejează pământurile agricole, limitarea rolului digurilor la protejarea localităților. Restul pot fi inundat cu compensațiile din fondurile de asigurări – restaurarea zonelor umede și ridicarea fertilității solurilor în luncile râurilor);
- Restaurare râurilor mici și mijlocii prin restabilirea meandrilor și zonelor de protecția a râurilor și micșorarea semnificativă a numărului lacurilor artificiale;
- Verificarea profesionalismului staff-ului Ministerului Mediului, conformității diplomelor, cu schimbările corespunzătoare pentru ridicarea eficienței.

În ceea ce ține de cazul iazului Ulmu, recomandăm Procuraturii Generale de a se autosesiza pentru a elucida și a contracara acțiunile ilegale descrise în conținutul raportului comisiei de anchetă.

Simion Grigore

Grigore

Anexă

Denumire - pers. juridică/ prenume - pers. fizică	Suma datoriei (lei) (2008-2013)					
	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
Ababii Mihai					19580	19580
Agro-Vlat SRL	15396,20	42596,20	69796,20	86600	101996	101996
Agrosistem SRL	23469,17			85883,67		
Agrovalion SRL					6069	11532
Alvimob-Com SRL				3005		
Amonte SRL	23094,26	48394,26	96694,26	94070,24	142370	137088
Amtrax AV SRL	12668,85		112700	151000	304030,53	282.767
Anastasia Colibaba					23383,61	23383,61
Anatolie Petrici		73350,10	145517,10	145517,10	145517,10	145517,10
Andrei Masnic	4410		4410	4410		
Andrian Sergiu		4025	8050	7075		
Antonciuc Dmitri			3474,66			
Aristo-Lux SRL					40250	40250
Aronia Plus SRL					53274	53274
ArtPrint-P SRL			13283		13283	26566
Aprotehpro SRL					60500	60500
Asarum-MG SRL			60500	141000		
Asociația Obștească a turismului de Afaceri și Congrese	3959		14209			

Asociația Voluntarilor din RM „Senectus”		38311,50	76111,50	113400	141711,50	141711,50
Asociația Obștească de susținere a taberelor pentru copii „Bilan”			13459,73	40159,73	66859,73	66859,73
Babara Anatolie			8973,15	15773,15	33573,15	33573,15
Bahus SRL	14769,03	33013,63	50023,63	50033,63	63921,25	63921,25
Badricom SRL						59410,15
Basoc Ruslan				7510,14		
Batarone Lux SRL		22207,50	44415	44415	44415	44415
Benni Raisa					13386,58	13386,58
Bertontrans SRL			3656,20	3656,20		
Besliu-Basoc Ecaterina	2795,14					
Bernavschi Grigore					45030,59	45030,59
Bîrsan Gheorghe				6037,50		
Borș Pavel					6704,48	22250
Branești SRL			3210,64	3220		
BT Advertising SRL			22779,52	22779,52	22779,52	22779,52
Bucatari Vasile				55216,37	189441,37	189441,37
Bulicanu Mihai					10740,64	10740,64
Calancea Gheorghe		20125	20125	28511	32310	32310
Canter Mihail	4633,33	12880	25760	38640		
Cara Stepan			6300		12600	12600
Carauș Gheorghe					12144,80	11954,25
Cazacov Mihail			6693,29	16800,24		
Cazacu & Co	21131,67	46489,67	10150,99			
Cebotari Dumitru			9643,59	27756,59	45869,59	45869,59
Centrul de educație și Creație „Universul Copiilor”	19119,17	42062,17	65005,17	65005,17		
Cerches Eugeniu					11582,19	11582,19
Cernavaca Ludmila					10460,55	10460,55
C&C Garant SRL			16100	16100		
Chetragu Dumitru	24056,76	74369,76	124682,76	150939	188780,14	188780,14
Chireev Igor					20043,29	20043,29
Chirica Vasile			24667	23576,15		
Chirona Valentina					32835,95	32835,95
Chitu Alexei			4025	8050	12075	12075
CIGO & Co	3006,45		5057,55	7982		

Ciurac Maria	6248,68	9169,68	12921	16946		
Ciurac Victor					33405,48	33405,48
Coltan-TTD SRL					10937,20	10937,20
Convent SRL		29608	45708	61808		
Constandoglo Iurii					15364,79	15364,79
Construct-Den SRL				10487,70		
Coroana Regală SRL						17800
Crauze Eduard					8050	12075
Cucoş Oleg			5485,29	18835,29	18835,29	18835,29
Cugar Grup SRL	13285,80	13522				
Dalima-Cons SRL		6440	19320	11860,90	13640	
Dancus-F.M SRL	67641		75695	75695		
Danu Ion			3491,73	3491,73		
Dantoteh Service SRL						22250
Daron Lux SRL				61250		
Decicons Grup SRL				20125		
Demeder-Com SRL	11021,77			238455		
Demitan SRL				11025	11025	11025
Domentean Valentin	3354,17	7379,17	4025	4025		
Demitan SRL			11025			
DGPECTT & Sport Sărăşeni			11824,81	35409,81	35409,81	35409,81
Dolma Comp			12075	24150	18112,50	18112,50
Donora-Plus SRL				25173,32	25173,32	69673,32
Dorojoc Nicolae		4462,51	7481,51			
Dulce Radu				12862,33	12862,33	12862,33
Dumbrava Nestemată SRL					11125	22250
Dumdrag-Construct SRL				44500		
Dumitru Roman			30188	30188		
Eco-Regiune SRL	5017,83		8855	17710	26565	26565
Ecoflora-Tur SRL					9450,27	31700,27
ECOPISCIS SRL			28795,89	78795,89	78795,89	78795,89
Ecoradix Grup SRL			16100	16100		
Elecom Plus SRL			5518			
Elit-Pan SRL	3151		6038			
Enidalix Construct Service SRL	83537,45	237292,45	391047,45	461265	544802,45	544802,45

Export Invest SRL			3491,73	3491,73		
Extravita SRL					24150	12075
Facla SRL					66610,96	66610,96
Fagus-Plus SRL	7522,68		6843	6843		
Floe Tur SRL						8900
Fruet Ecologic SRL					63224	63224
FPC ASGAPO CL SRL				17910		
Fusa Natalia			3474,66	25724,66	16274,39	16274,39
Gabiny SRL			8050	16100		
Galbvin SA	36537,85	75912,85	45308	45308	45308	45308
Gardo Market SRL			12075	24150	36225	48300
Ghemigar SRL			3683,14	27268,14		
Girbu Leonid			20128,33	20128,33		
Ginju Boris				5340	9790	14240
Gorincioi Ilie					13350	13350
Grib Vitalie					8900	8900
Gunro SRL					38644,26	38644,26
Gurschi Aritina						29260,27
Guștiuc Iurie					15715,20	15715,20
Haralampov Ion					13020	22334,53
HERMES PROM LIMITED SRL			40165,38	140820,38	140820,38	140820,38
Hunter Elit Club SRL	10796,57				106282	106282
ICS Vilage Tour SRL				40250		
I.I Valentina Mastaler	5388,66	16658,66		27928,66		
Igor Rusu		7762	23547	47697	71847	71847
Imanj Brio SRL	49144,40	126095	294715	294715	117265	117265
Ingal & Co SRL						6437
Ion Ciobanu					9838,10	9838,10
Ion Mirciu	5410,52	5410,52	13460,52	13460,52		
Ion Ghimpu	3024,30	43571,17	50271,17	6614,32	28739,32	28739,32
Ion Popescu		39032,26	60480	120960	181440	181440
Iurie Padureac		4025	4025	4025		
IURS SRL					20125	20125
Ivanes Sergiu			8050			8050
Ivanov Impex			42351	84702	127053	127053
Ivlon-Com SRL					16100	16100
Jamanean Sergiu		4025	4025	8050	4025	8050
JR GRUP SRL			20072,30	40197,30		

Ladine.Design SRL			14945		20564,98	20564,98
LANDIAUX SRL			18285,96		22250	
Levas Com SRL		10868	10868	10868		
Liganova Plus SRL						23114,50
Lisecico Vladimir					8050	8050
Lozovanu Ion						12020,50
Luchian Ilie					32195	32195
Lukoris-E SRL	50820,65	208100,65				
LKV Service SRL			75078,22			
Management-Com SRL						44326,06
Mardari Constantin			6242,19	6242,19		
Mazneva Olga					13386,58	13386,58
Mesterul SRL			74964	149928	224892	224892
Mincev Svetlana			20125	40250	60375	60375
Mintus Viorel					8900	8900
Moldiguvin SRL				6491,94	7153,58	7153,58
Moraru Nelea					10460,55	10460,55
Morozan Grup SRL					9765,10	9765,10
Movileanu Sergiu					11205	11205
Nastasgrup SRL					13313,29	52263,29
Navicor-Agro SRL			5965,15	5965,15		
Nichitoi Elena					8900	8900
Nistoreanu Anatolie					8900	8900
Nuca Anatolie					9942,40	9942,40
Octavian Ciobanu			8050	8050	8050	8050
Octavian Pinte					15575	15575
Odihna pentru toți SRL				20337,52		
Ojog Anatolie		15750		15750	15750	
Oleg Martiniuc			37170	74340	111510	
Olinec SRL		15750	37612,18	59602,18	69112,18	69112,18
Olneaga-Com SRL			22310,96	22310,96	22310,96	22310,96
Orzea Emilia					25724,66	25724,66
Ovilex&Co SRL				97083	194166	194166
Panas Fiodor					35513	35513
Pascal Boris					44341,50	44341,50
PasDum-Com SRL				5144,93	9594,93	14044,93
Percic Valentin					53090,16	53090,16
Podorilov Valentin	8660,60	26773,60	26773,60	26773,60	26773,60	
Poiana Agreement SRL					11125	22250

Poiana Vinătorului SRL			15750	31500	47250	47250
Poiana Domneasă		32250,74			80500	80500
Postolachi Gutiera					13350	13350
Primbrand SRL				124775	124775	124775
Prodacom-Impex Grup			5465,75		17965,75	13965,75
Prolem Prim SRL			18060,96	62560,96	107060,96	107060,96
Prosilvic SRL						28405,13
Puică Andrei					6681,10	11131,10
Purcel Sergiu					17410,20	17410,20
Purice Andrei				4450	8900	8900
Purici Olesea				10513,52		
Rebeja Marin					8050	16100
Rendan Plus IM SRL	5146,72	17221,72	29296,72	41371,72	41371,72	41371,72
Revic-Grup SRL				13471,74	13471,74	13471,74
Rosca Tamara					4450	8900
Rosca Victor					4449,99	8899,99
Rural Prod SRL			109238,36			
Rusnac Elena			10868	21736	8704	10868
Rusu Rodica			4487		8900	8900
Samarvin SRL			14175	28350	42525	56700
Sandu Damian		4792,55		4453		
Sarev Igor					33405,48	33405,48
Scerita Olga			21333	42666	21333	21333
Scutelnic Sebastian			6547	6547	33247	23247
Seremet Vladimir					8900	8900
Sergiu Plamadeala					16100	16100
Silcamps-Sud SRL		4718,83	4718,83		8778,75	8778,75
Sistemconstruct SRL						53100
Sortehelectro SRL				4025	6037,50	8050
STAH AND CO SRL					24875	39875
Stegros Imobil SRL			11781	11781	11781	11781
Stejarel Lux SRL					17848,77	17848,77
Stubei Victor					20125	20125
Suruceanu Eugen					14873,98	14873,98
Taghemi SRL	23409,84	73809,84				
Tehcosmo Design SRL			20810,32	20810,32	20810,32	20810,32
Timotin Ion				4533,97	11093,15	11093,15
Tirus-Group SRL	6737		14090		8089,33	8089,33
Tiraj-Impex SRL	85352,70	223574,70	308609,17	308609,17		

Turcanu Lilian				5340	9790	14240
Toaca Victor			8339,18			
Topa Ivan					15715,20	15715,20
TRIO ASCF SRL						11009,18
Ultimul Banut SRL					24450	24450
Universitatea de Studii Europene din Moldova			6034,93	6034,93		
Untura Igor					12075	24150
Urbanovici Ion	24056,76	74369,76	116687,82	116687,82		
Usatii Alexandra				5144,93	9594,93	14044,93
Vadim Vasilita	4025				4025	8050
Valentin Butnaru					34978,90	34978,90
Valiexchimp SRL	40128,81	40128,81				
Valtinax SRL			8973,15		8973,15	8973,15
Valtis-Grup SRL	3849		8049	13099	8420,18	8420,18
VAS International Plus SRL			12856,23	25181,23		
Venatum SRL			324564	324564		
Vera Morozan			100222	100222		
Vertancom SRL				7481,51	8366,53	8366,53
Vila Demetra SRL			310330			
Victor Sacara				25250		
Vicorn Consulting SRL						21996,01
Viorel Ghimpu	3024,30	23149,30	43274,30	63399,30	63399,30	63399,30
Viromex-Com SRL					5837	5837
Viruplast SRL	5201,83		4465,29			
Vition Dionisie				3859,28		
Vitran-Expend SRL		300271,60	486226,60	672181,60	672181,60	672181,60
Vizita Grup SRL					57470,14	72070,14
Zolotoi Aist SRL			3656,20	3656,20	3656,20	9100
În total, datorii	667108,92	2159721,16	4727610,92	6429679,08	6849729,84	11377263,5

Lista rău platnicilor